

הישיבה השישים-ושש של הכנסת השתיים-עשרה

יום שני, כ"ד באייר התשמ"ט (29 במאי 1989)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

א. הודעה על חזרת הממשלה מהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 79), התשמ"ט — 1989

היו"ר ד' שילנסקי:

קראתי את המכתב, אני מסתפק בזה שאני מעביר את הודעת הממשלה, על-מנת להבין — הממשלה תבוא להסביר, אין יושב-ראש הכנסת נוהג להסביר את הממשלה, לכל היותר יכולה הממשלה לנסות להסביר את הכנסת, אבל לא להיפך.

דן תיכון (הליכוד):

הממשלה לוקחת כנראה חוק בחזרה לפני קריאה שנייה וקריאה שלישית, אם הבנתי נכון, אנחנו רוצים לדעת כמה מדובר.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון, הנה יש חלמיד חכם שמבין.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הנני מתכבד בזה לפתוח את הישיבה.

יש לי הודעה בשם הממשלה. ההודעה מופנית למר דב שילנסקי, יושב-ראש הכנסת: "אדוני היושב-ראש, הנני מתכבד להודיעך, כי הממשלה חוזרת בה מהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 79), התשמ"ט — 1989 — חוברת הצעות חוק מס' 1904, מיום 25 ביולי 1988, שבה הופיעה הצעת החוק, ששמה: תיקון פקודת מס הכנסה, מס' 78, התשמ"ח — 1988".

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו רוצים להבין, ממה חוזרת הממשלה?

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

חוק-יסוד: הכנסת (תיקון) (הצהרת אמונים), מאת חבר הכנסת שבח וייס: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון) (דינו של חבר הכנסת הפורש מסיעתו), מאת חבר הכנסת שבח וייס: הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 28), התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת אברהם פורז: הצעת חוק שירות המדינה (סיווג פעילות מפלגתית ומגביה כספים) (תיקון), התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת אמנון רובינשטיין: הצעת חוק לעירוד טוהר המידות בשירות הציבור, התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת רן כהן: הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון) — קביעת יחידת מימון), התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת רענן כהן.

עוד הונחה על שולחן הכנסת: הצעת חוק שירות הקבע בצבא-ההגנה לישראל (גמלאות) (תיקון מס' 4), התשמ"ט — 1989, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ד' שילנסקי:

חודה רבה למזכיר הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לדיון מוקדם — הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 8), התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת רענן כהן: הצעת חוק פיקוח על סרטים, התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי: הצעת חוק מס הבולים על מסמכים (תיקון — ביטול ביול חוזים ושרות), התשמ"ט — 1989, מאת חברי הכנסת א' פורז, ד' צוקר, א' רובינשטיין וש' שטרית: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון — ועדה מתמדת), מאת חבר הכנסת שבח וייס: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון) (ויתור על חסינות), התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת שבח וייס: הצעת חוק המפלגות, התשמ"ט — 1989, מאת חבר הכנסת שבח וייס: הצעת חוק הכנסת שבח וייס: הצעת

ג. הצעת חוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר (מס' 10), התשמ"ט — 1989

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

בתי-הסוהר (מס' 10), התשמ"ט — 1989, קריאה שנייה וקריאה שלישית, יביא את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא לסדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
לא, אדוני היושב-ראש. היו צריכים להפנות את תשומת
לבי לכך. קרתה איוו טעות. אבקש לדחות זאת ליום אחר.

היו"ר ד' שילנסקי:
אדוני יושב-ראש הוועדה, אני שומע שנמסרה למשרד של
אדוני ההודעה על כך. בוודאי חלה טעות בצד זה או בצד אחר.
טעות מידת אנוש היא. אני מקבל זאת. אני רואה שאין
הסתייגויות להצעת החוק. שום דבר לא יקרה אם נדחה זאת
למחר.

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתנצל. לא אומר
דברים בלי שאוכל להעמיק בהם. לא הובא לתשומת-לבי,
שהנושא הזה נמצא על סדר-היום היום. אבקש לאפשר לי
לבדוק זאת פעם נוספת, ולהסיר את הנושא היום מעל
סדר-היום. אי-אפשר להפתיע אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:
האם אתה מוכן שנדחה נושא זה לשעה יותר מאוחרת
היום, או לדחות ליום אחר?

ד. הצעות לסדר-היום

דברי שר החוץ של ארצות-הברית, מר בייקר, בוועידת אייפא"ק

אורה נמיר (המעריך):
של מי המסמך?

זאב בנימין בגין (הליכוד):
המסמך חתום בידי יושב-ראש המטה המשולב האמריקני,
הגנרל ארל ווילר, מהתאריכים שציינתי. הוא פורסם ברבים
ב־1983 — 16 שנים לא ידענו עליו.

אכל, כמוכן, יקשה העקשן: כל זה היה לפני 22 שנים.
בינתיים השתנו השיקולים. הנה הוכנס למזרח התיכון נשק
כימי, ואולי מבקשים גם נשק אחר, טילי קרקע-קרקע
ארוכי-טווח, אולי השתנו השיקולים. וכדי להשיב על השאלה
הזאת הבה נפנה לאירופה.

ובכן, ב־20 ביוני 1988 פורסמה בטורונטו, קנדה, הצהרת
שבע הדמוקרטיות התעשייתיות כדלקמן: "הנוכחות המסיבית
של כוחות סובייטיים קונבנציונליים במזרח-אירופה, העדיפות
הקונבנציונלית של ברית-הברית הנובעת מכך, ויכולתה לפתוח
בהתקפות פתע ובמבצעי מתקפה רחבי-היקף, ניצבים בלב
בעיית הביטחון באירופה — — — אימים אלה הכרחי
להפחיתם".

ובכן, מה הוא כוח קונבנציונלי? — הווי אומר: טנקים,
תותחים, רגלים. אם טנקים חשובים — הריס חשובים; אם
תותחים חשובים — גבעות חשובות; אם רגלים חשובים —
נחלים חשובים. כל אלה: גיאוגרפיה, טופוגרפיה, ארץ, שטח,
חשובים במידה מכרעת גם בעירן הטילים והנשק הכימי
והגרעיני.

בחודש מרס שנה זו, בעקבות זאת, בא שר החוץ האמריקני
גיימס בייקר לווינה, לוועידת שרי החוץ על הגבלת הנשק
הקונבנציונלי באירופה, וייצג בה את עמדת ארצות-הברית
ונאט"ו.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אפתח סוגריים ואספר סיפור
קצר על לוינה באירופה. מספרים שבסוף המאה ה־19, בבית-הספר
לרפואה המפורסם בווינה, היו נוהגים לתת תעודות גמר
מיוחדות לסטודנטים שלמעשה נכשלו בכתיבתן. אולם, כדי
להבחין בינם לבין המצטיינים, היו מחתימים אותם בחותמת
מיוחדת בצרפתית: Bon pour l'Orient — יאה למזרח. שם יש
ילידים, אנשים לא-חשובים, פראים, הם יכולים להסתפק אולי
ברפואה מדרגה ב' או ג'. וברשותך אסגור את הסוגריים ואחזור
אל העיקר.

עכשיו נבדוק מה היא העדיפות הסובייטית המאיימת,
ששר החוץ בייקר דרש להסירה בווינה לפני חודשיים. על-פי
מה שהוצג בווינה, בידי נאט"ו בימים אלה 22,000 טנקים, בידי

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא לסדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 968,
969, 971, 972, 973, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981,
988, 1034, 1038, בנושא: דברי שר החוץ של ארצות-הברית,
מר בייקר, בוועידת אייפא"ק, ראשון המנמקים, חבר הכנסת
זאב בנימין בגין. אחיו — חבר הכנסת חגי מירום.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סמוך לסיום מלחמת
ששת-הימים, ביום 29 ביוני 1967, כתב יושב-ראש המטה
המשולב של ארצות-הברית, הגנרל ארל ווילר, מזכר סודי לשר
ההגנה של ארצות-הברית: "הנדון: גבולות המזרח התיכון.
הריני מתייחס למזרח בנדון, מתאריך 19 ביוני 1967, אשר בו
התבקשה חוות דעתם של ראשי המטה המשולב. בהתעלם
מגורמים מדיניים, בדבר השטח המזערי אשר מוצדק שישראל
תחזיק בידה, בנוסף על השטח שבו החזיקה עד ל־4 ביוני
1967, כדי לאפשר הגנה יעילה יותר כנגד מתקפה ערבית
קונבנציונלית אפשרית והתקפות טרוריסטיות".

יש דיון קצר, או סיכום, או מסקנות בשאלה זו, ולסיכום
הזה מצורך נספח, שממנו ברצוני לקרוא קטעים קצרים.

"נספח: דיון בשטחי מפתח בגבול ישראל. 1. הגדה
המערבית הירדנית — א. האיים — מערכה לירדן, האזור
המרכזי, הגבוה, שכיוונו צפון-דרום, משקיף על הקטע הצר של
ישראל ומאפשר נתיב למתקפה לעבר הים, העלולה לבחור את
הארץ לשני חלקים; ב. דרישות: גבול לאורך השטח השולט,
המשקיף על נהר הירדן ממערב, יוכל לאפשר קו הגנה קצר
יותר. אולם, כמינימום, ישראל תזדקק לקו הגנה שיעבור באופן
כללי לאורך הציר ברדלה-טובס-שכס-ביר-ירושלים, ומשם
לחלקו הצפוני של ים המלח".

המסמך הזה הוזחק כמסמך סודי במשך 16 שנים. אם
מסתכלים במפה, אשר הערים האלה המצוינות בו מתוות עליה
סו, מסתבר כי ראשי המטה המשולב האמריקני המליצו אז,
כי רצוי שישראל תחזיק בידה את כל היורה וחמש-שישיות
מהשומרון, ואילו כמינימום ישראל צריכה להחזיק בידה את
כל היורה ושני-שלישים מן השומרון.

אדוני היושב-ראש, יש להזכיר כי באותם ימים, ב־1967,
עמדו מולנו בחזית המזרחית כ־1,000 טנקים וכ־200,000
חיילים, ואילו היום, באותן ארבע מדינות בלבד — 11,000
טנקים ומעלה, וכ־2 מיליוני חיילים. ומן ההשוואה הזאת
המסקנה ברורה. מי שחשב שכך צריכים להיות פני הדברים
לפני 22 שנים, חזקה עליו שיגיע גם היום למסקנה, שעל
ישראל, כמינימום, להחזיק באותם שטחים.

אלה הגבעות שעליהן שפטו שופטינו: אלה הערים שבהן מלכו מלכינו; אלה הטרשים שביניהם פסעו כוהנינו; ואלה ההרים שמראשיהם ניבאו נביאינו. חבלי ארץ כאלה, שזה ייחודם, עם אינו נוטש. ולא ינטוש אותם, כי לנו הארץ הזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת חגי מירום, ואחריו — לחבר הכנסת יוסי שריד.

חגי מירום (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד שר החוץ, דברי מזכיר המדינה מר בייקר מ-22 בחודש זה מכשרים את תחילת פעולת הלחץ האמריקני. אם עד היום היה מרקם עדין במערכת היחסים שבין ארצות-הברית לישראל, כאשר גם דברים שחשבו אנשי הממשל וקברניטי האומה האמריקנית הם נהגו להצניע ולא לחשוף בגלוי, באופן חוכמני, אזי כה נאומי של מזכיר המדינה בייקר והבהיר באופן חד-משמעי, שבדעת ארצות-הברית לאכוף ולתרום תרומה של ממש על-מנת שיקודמו ענייני השלום והמדיניות הישראלית כלפי הפלשתינים כמזרח התיכון.

לפי דעתי, הסיבות להצרת בייקר נבעו בראש ובראשונה מקיום המערכה הפנימית בישראל בכלל ובליכוד בפרט בעניין תוכנית הבחירות כשטחים; מהצהרות ראש הממשלה בשבוע לפני שיצא לחוץ-לארץ בעניין "אף שעל" — או, כפי שהוא גורס, העדר פתרון טריטוריאלי כמסגרת הפתרון כשטחים; וכן, וזה הדבר החמור ביותר שיכול להיות, מהתחושה בארצות-הברית שיש כאן סקטיקה פוליטית ולא מהות, שיש כאן מחשבה על העברת הכדור למגרשו של הזולת ולא מחשבה כוללת, שנועדה ללכת קדימה ולפרוץ את המעגל הסגור הזה של חוסר יכולת לקדם את תהליכי השלום.

אדוני היושב-ראש, אילו מרכיבים מופיעים בהצהרת גיימס בייקר? המרכיב הראשון, והמתריס במיוחד, היה הצעתו לוותר על ה"Greater Israel", על חלום ארץ-ישראל הגדולה. אני משוכנע, שהעמדת הארגומנט הזה בראש הארגומנטים היתה בה קריאת כיוון מובהקת — כך אנחנו רוצים לראות את העניין. מייד לאחר מכן הוא דיבר על בלימת ההתחללות בשטחים. הוא דיבר על דיבור עם הפלשתינים כבעלי זכויות פוליטיות. המונח "זכויות פוליטיות" לא היה כלול בהסכמי קמפ-דייוויד. יש פה פיתוח של מונח שלא היה כלול בעבר בטריטוריאליה שהייתה מוסכמת בין ארצות-הברית לישראל. הוא דיבר גם על פתיחת בתי-ספר.

המעניין מכול הוא, שלהבדיל מהצהרות קודמות כאלה ואחרות, הוא יצר איזון בכך שהציג באותו מסמך גם את התביעות שלו מן הפלשתינים. הוא אמר במפורש: אני קורא לכם לדבר בקול אחד, ובכך רמז לשיטה של אש"ף לומר את הדברים מצד אחד ולכבד ולשלול אותם מייד מן העבר השני. על-ידי ארגוני הסייב שלהם, הוא קרא להם לתקן את האמנה הפלשתינית, וברור למה הוא התכוון. הוא קרא לעבור מאלימות — קרי, האלימות בעת האינתיפאדה — לדו-שיח פוליטי לשלום. הוא קרא לפנות לדיפלומטיה קונסטרוקטיבית ולא לערוך מין מחטפים בנוסח שאש"ף מנסה לעשות בוועידות שונות בענייני בריאות וכיוצא באלה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמה בעצם השתנה הלילה ההוא מכל הלילות שקדמו לו? בכך שהייתה זו, לדעתי, הצהרה ראשונה, בהירה, בדבר המדיניות של ממשל בוש: בכך שהדברים נאמרו בעת ביקור שר החוץ ושר הביטחון של ישראל בארצות-הברית — זאת לא היתה אמירת-אגב בתוך

כחות ברית-וורשה 57,000 טנקים. היחס — 3:1 — נחשב למאיים, לבלתי-סביר, לבלתי-קביל על הדמוקרטיה המערבית; וזאת כאשר עומק השטח העומד לרשות מדינות אירופה במערב הוא 500 קילומטר ומעלה.

משלחתו של מר בייקר דרשה, שהיחס בכלי נשק בין מזרח למערב יהיה 1:1, וכי המספר הכולל של טנקים בשלוש המדינות יחדיו — פולין, צ'כוסלובקיה וגרמניה המזרחית — לא יעלה על 8,000, וחלק הארי של השאר יוסג מעבר להי-אורל. זאת בתמצית דעת ארצות-הברית על סטנדרד סביר של ביטחון לאומי לאירופה, שבה לא היתה מלחמה זה 45 שנים.

ומה לגבינו? מה הוא הסטנדרד שייחשב: Bon pour l'Orient — יאה למזרח, מתאים להר הגעש המזרח תיכוני? הנה נבחן. ממזרח לירדן ניצבים היום 11,000 טנקים. בירינו, על-פי הפרסומים המקובלים — פחות מ-4,000. היחס 3:1. ואילו עומק השטח מן הירדן ועד הים, מול תל-אביב, 70 קילומטרים בלבד. וזה כולל את השומרון, את יהודה, את "הטריטוריות העצומות" האלה של ה"אימפריה הישראלית", "ישראל הגדולה" על-פי שר החוץ בייקר, שהוא, דרך אגב כינוי בעל הקשרים היסטוריים חמורים, שלא אפרטם בנקודה זו.

אנחנו איננו מפונקים. אנחנו איננו דורשים יחס מיוחד. אנחנו מבקשים הגינות. אנחנו מבקשים שיחילו עלינו אותם סטנדרטים של ביטחון לאומי שדידינו מבקשים להחיל על עצמם.

מנאום מר בייקר בוועידת אייפא"ק, ביום 22 במאי 1989, ומהערת אחרות שלו עולה, כי לדעתו על ישראל להפקיר את השומרון ויהודה וחבל-עזה, וכי ישראל תוכל ל"הסתדר", to accommodate, מבחינה ביטחונית בגבולות הקרובים מאוד לקווי 4 ביוני 1967.

צדקת הניתוח הצבאי של הגנרל ווילר בדבר חיוניות הרי השומרון ורכסי יהודה לביטחוננו הוכחה כבר ב-1973, כאשר הצלחנו בכוחות דלים להרתיע את חוסין המלך מהצטרף למלחמה מול "הקו הסגול", כפי שהתפתה לעשות שבע שנים קודם לכן מול "הקו הירוק".

אולם, כפנותו למדינת ישראל בשבוע שעבר, אמר מר בייקר בוועידת אייפא"ק, כי "זהו הזמן לזנוח אחת ולתמיד את החזון הבלתי-מציאותי של ישראל הגדולה". מה הוא הציע לנו למעשה? למעשה הוא הציע לנו להמיר מציאות, המאפשרת לנו להגן על עצמנו, בחלום כיעותים של מדינה שרוחבה 20 קילומטר, ומולה עוצמה ערבית גדלה, חוקפנית, אכזרית ועונית. בתנאים כאלה לא תוכל ישראל לעמוד על נפשה מפני מבקשיה, ולכן, בתנאים כאלה, שלום לא יהיה.

זה אפוא הזמן שבו על ארצות-הברית לנטוש את המשא-ומתן המזיק שהיא מנהלת עם ארגוני הטרור של אש"ף. זה הזמן שבו מוטב שארצות-הברית תזנוח אחת ולתמיד חזון בלתי-מציאותי של פתרון הנראה כביכול מאוזן וחקף כשהוא מנוסח על דפדת צהובה, מעבר לאוקיינוס. אך אין לו כל מניחה במציאות הסכוכה והאלימה של המזרח התיכון, ולא תהיה לו.

חברי הכנסת, ניתן לתאר את חבלי ארץ-ישראל אשר שחרנו לפני 22 שנים כמונחים צבאיים של צירי תנועה, שטחים שולטים ומעברים הכרחיים. אבל, אפשר וגם צריך לתאר אותם אחרת. אלה הרכסים שעל גבם הילכו אבותינו;

חגי מירום (המערך):

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, צר לי על כך שבארצות-הברית כבר חפסו את מה שלצערי במדינת ישראל עדיין לא חפסו אנשי הליכוד והימין — שלא יקום ולא יהיה פתרון כלשהו לסכסוך בלא החזרת שטחים. כשאני מדבר על החזרת שטחים, אינני מדבר על החזרת השטחים, אלא אני מדבר על הנכונות להחזיר שטחים.

כל עוד עומד ראש הממשלה בדעתו שהפתרון אינו פתרון טריטוריאלי, וכל עוד דבק ראש הממשלה בדעתו שאין אפשרות להחזיר אף לא שעל אחד, לא ניתן יהיה להגיע לפתרון של ממש, ואת זאת מוכרחים להבין.

עומד כאן חבר הכנסת בני בגין ומדבר בשפה יפה ונכוחה על זכותנו על הארץ, על הפגיעות שאנחנו פוסעים ברחבי השומרון ובמקומות אחרים שהם ארץ אבות. עם זאת, אי אפשר שלא לדבר שוב ושוב על קדושת האדם לפני קדושת האדמה — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):
אין הברל.

חגי מירום (המערך):

— — על הצורך בכך שנוכל לפלס סוף סוף נתיבות לשלום — ואת המחיר שנצטרך לשלם, נצטרך לשלם גם בשטחים. אני מהקה ליום, חבר הכנסת בגין, שגם אתה תגיע לעמדה הזאת. ציפיתי ממך לכך שתוכל לעמוד פה כמנהיג ולקרוא לחברייך לאמץ את התפיסה הזאת, אבל לא הועלת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — כדי להסביר גם לך, חבר הכנסת מירום, שאין להפריד בין זכותנו על הארץ לבין זכותנו לכיטחון לאומי.

חגי מירום (המערך):

כן, אבל אני מאוד מצטער.

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה מתפתחת והולכת חזית חדשה, על יד כל מיני חזיתות אחרות, כאלה ואחרות — חזית נאמני ארץ-ישראל, שלא זו בלבד שאיננה מקבלת את גרסתנו, אלא היא גם שמה לה למטרה לשים לאל את תוכנית רבין-שמיר לבחירות בשטחים.

אני רוצה לומר בצורה האחראית ביותר, שלפי דעתי לא יהיה סיכוי כלשהו להמשך קיומה של ממשלת האחדות אם לא תתקבל תוכנית ההסדר של בחירות בשטחים, כפי שהוצעה עליידי רבין ושמיר, ואם אכן יגבר כוח חזית נאמני ארץ-ישראל, כפי שהיא מכונה, ותהיה התנגדות לבחירות, שכרוך שהן יהיו בחירות פוליטיות, וכרוך שהן יהיו בחסות בין לאומית וכרוך שתהיה בהן גם הצבעה במזרח-ירושלים, כי בלא הצבעה במזרח-ירושלים לא יהיו בחירות כאלה — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
למה חסות בין-לאומית?

חגי מירום (המערך):

אם כל אלה לא יתקיימו, חבר הכנסת עוזי לנדאו, יימשך הקיפאון, לא תהיה תוכנית ולא תהיה עוד גם ממשלת אחדות לאומית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום, רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי שריד, ואחריו — לחברת הכנסת גאולה כהן.

תהליך רגיל, אלא אמירה מכוונת בימים שבהם ביקרו שני האישים הנכבדים הללו, נציגי מדינת ישראל, בארצות-הברית: ככך שהם נאמרו באופן ישיר, בוטה, מתוכנן ומן הכתב, לא במהלך של איזו שליפה של הבעת דעה; בכך שהם נאמרו בפני השדולה היהודית, אייפא"ק, מתוך כוונה לרמוז שיש בממשל ציפייה לכך שהשדולה תפעיל אף היא את לחצה על מדינת ישראל; ובכך שההצהרה היא דו-צדדית, היא מניחה תפיסות, לפי דעתי אולטימטיביות, של ארצות-הברית, היא תוכניתית, וכפי שאמרתי, היא משתמשת במונחים חדשים, כמו ה"Political Rights", כמו ה"Self Government" וכמו דברים אחרים המופיעים בתוכה.

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, בייקר, מזכיר המדינה האמריקני, יכול היה לשכון כבוד כמרכוז מפלגת העבודה, והוא לא חבר במפלגת העבודה.

יגאל הורביץ (הליכוד):
נכון, אתה צודק.

חגי מירום (המערך):

בייקר, מזכיר המדינה האמריקני, יכול היה להיות ישראלי ממוצע המייצג את הממוצע, או כמעט את מחצית העם בישראל — והוא לא כזה כי הוא לא ישראלי, הוא לא חלק מן העם בישראל. לפי דעתי והשקפתי, בייקר יכול היה גם להיות ציוני טוב עם תפישותיו אלה.

אלי דיין (המערך):
היום הוא יכול להיות גם בליכוד.

חגי מירום (המערך):

למרות זאת, הגם שאני רואה את עצמי קשור ושייך למחנה השלום — ויש כאלה הרואים כמלה "שלום" וכמושג "מחנה שלום" מלים גסות — אני מוכרח לומר, שהודאגתי מעמדתו של בייקר ואינני שמה כל כך מן העמדה האמריקנית הזו, היוצרת, לגרסתו, את תחילת הלחץ.

אחרי הכול, גם עלי-פי תפיסתי האישית, את המערכה הדמוקרטית במדינת ישראל צריך לעשות פה, במדינת ישראל. אני לא רוצה לראות כיצד הממשל האמריקני כופה את דעתו ומכתיב דברים למדינת ישראל.

אני אומר זאת במפורש, חרף העובדה שרוכ עמדותיו מקובלות ביותר עלי, ולפי דעתי על מפלגת העבודה, ישימו לב גם המלעזים על דבריו, שהוא לא אמר אף לא מלה אחת כעד ההכרה באש"ף, אלא דיבר על דיבור עם פלשתינים. הגם שהוא דיבר דברים מתונים מאוד, ברוח תפיסותיה של מחצית העם בישראל, אני הודאגתי מהעמדה, מפני שהיא מתחילה בכך, אך אני חושש שהיא עלולה להפוך ללחץ כבד עוד יותר.

יהושע מצא (הליכוד):
אם כך, אתה מודאג מעמדת המעריך?

חגי מירום (המערך):

לא, אינני מודאג מעמדת המעריך, ואתה הבנת את מה שאמרתי. אני מצדד כמעט בכל הארגומנטים שעלו בדברי בייקר. עם זאת, אני מודאג מכך שארצות-הברית מתחילה להיכנס למעורבות פעילה עד מאוד בנעשה פה. מה שמתחיל היום בדיבור בפני אייפא"ק, יחרוף, לדעתי, מחר הרבה יותר.

יהושע מצא (הליכוד):
הם שומעים אתכם כל הזמן.

אורה נמיר (המעריך):
ככול אנחנו אשמים.

קריאה:

אתם רוצים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ההיסטוריה מוכיחה, שגם הפלשתינים וגם אנחנו שרויים במציאות מרה וטרגית. אנחנו בגרר החכוש שאיננו מתיר את עצמו מבית־האסורים. ומי כמו ממשלות המערך היו החכוש שלא התיר את עצמו מבית־האסורים. ולכן לא די להתייצב כאן ביציבה פטריוטית. אלא יש לראות את הדברים כפי שהם. שהרי בלי עזרה של המעצמות, וכראש ובראשונה המעצמה היידידותית ארצות־הברית, למען כפייה של שולחן משא־ומתן, כדי שנשב סוף סוף ליד שולחן המשא־ומתן — לא יהיה משא־ומתן. ואתה יודע את זה, והדברים צריכים להיאמר בגלוי.

חבר הכנסת בני בגין נאם כאן נאום נוסטלגי על מסמך משלל של מסמכים. מהרגל של מסמכים, שמן הסתם נערם במשך השנים בושינגטון. איזה מסמך מ־1967. ואני רוצה לומר לחבר הכנסת בני בגין: מה לי ומי לי שטחים? מה בצע לי בשטחים, אם חס וחלילה — אני אומר עכשיו דבר חמור — אם חס וחלילה תפרוץ מלחמה? והניסיון ההיסטורי המצטבך של המזרח התיכון מלמד, שככל כמה שנים פורץ סיבוב נוסף של שפיכות דמים ומעשי איבה. והניסיון ההיסטורי המצטבר במזרח התיכון מלמד עוד משהו, שכל סיבוב נוסף של מלחמה הוא הרבה יותר קשה מקודמו.

אם חס וחלילה תפרוץ מלחמה כזאת, צה"ל לא יהיה מוכן למלחמה הזאת, ואתה יודע את זה, משום שבגלל המצב הנוכחי צה"ל נשחק, והפיקוד נשחק, ואומרים לצה"ל שזו מלחמה, וזו איננה מלחמה, כי מלחמה איננה ניטשת באבנים. וגם אם צה"ל יהיה הצבא הטוב ביותר בעולם בהתמודדות נגד זריקת אבנים, והוא יהיה המפעיל המופתי ביותר של החציצות, ביום שתפרוץ המלחמה האמיתית, שבה תלויים חיינו, צה"ל יימצא לא ערוך ולא מוכן. זו הסכנה האמיתית.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מה שאתה אומר, זה לא לעניין. אסור לך לומר את הדברים האלה.

אורה נמיר (המערך):

למה אסור? זו האמת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

זה לא נכון.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זה קרה. מה אתה אומר, שזה לא נכון?

היור"ד שילנסקי:

חבר הכנסת שריד, חבר הכנסת בני בגין ביקש רשות לשאול שאלה. האם אתה מסכים?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא, אינני רוצה שום שאלות. כמו לחבר הכנסת בגין, גם לי יש תשובות. גם לי היו הרבה שאלות.

היור"ד שילנסקי:

בהתאם לתקנון ולנוהג, הוא הרים יד, וזה מקובל.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

בהחלט. אין לי שום טענות. ברגע זה אני מחשיב יותר את תשובותי.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, לפעמים אדם כמוני נקלע לנסיבות פוליטיות קשות, מסובכות, אבסורדיות, אולי בלתי־משוערות. אנחנו נקלעים לנסיבות האלה משום שאנחנו מצויים לחיות על־פי אמנות האפשרי. אומרים שהפוליטיקה היא אמנות האפשרי. מה זו בכלל הפוליטיקה? הרי מדובר אחרי ככלות הכול בחיים.

ואם אנחנו מודרכים על־פי אמנות האפשרי, או לנו אם נתמוך בתוכנית הממשלה ואוי לנו אם נגנה אותה, אם נגנה אותה, נצטרף למקהלה של הימין הקיצוני. הלאומני, ההיסטרי, האלים, הבריוני, אם אפשר לומר אפילו הרצחני. ובוודאי לא היינו רוצים להצטרף אל המקהלה הזו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — רק לא שיתוף פעולה עם אש"ף.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אם נשבת את התוכנית הזאת, אולי אני יכולים להזיק למחולליה. אבל, בכל זאת, אני רואה חובה לעצמי לומר היום מכאן, כי כאשר המאבק — אין מדובר כאן בוויכוח, אלא במאבק, זהו מאבק ניצח ובמידה רבה מאבק גורלי — ניטש בין שמיר לבין שרון, בין ארנס לבינ מודעי, במצב המסוכן, הקשה, הבלתי־אפשרי הזה, אנחנו מוכרחים להחזיק אצבעות לשמיר: כי האלטרנטיבה, רבותי, האלטרנטיבה האמיתית, הממשית, הפוליטית, איננה עכשיו שמעון פרס. האלטרנטיבה לשמיר עכשיו היא אך ורק שרון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

— — —

היור"ד שילנסקי:

חבר הכנסת פורז.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

רבותי חברי הכנסת, לזו הייתי רוצה להישמע אירוני, אבל אני חושב שאין מדובר באירוניה אלא באמת בסיטת, הייתי אומר: בסך־הכול אולי המרחקים כבר לא כל־כך גדולים. שמעתי את ראש הממשלה אומר, שהוא מסכים ב־90% לנאום של גיימס בייקר. אני מסכים ב־95%. בשום פנים ואופן לא ב־100%. אני אינני יודע, חבר הכנסת מירוש צירף את בייקר למפלגת העבודה, אני אינני מצרף אותו לר"צ. אני מסכים ב־95%. נו, ההבדל בין 90% ל־95% הוא הבדל של 5%, וחזקה על שמיר ועל ארנס שבמקדם או במאוחר — אני מקווה שבמקדם — הם יגשרו גם על הפער הקטן הזה כפי שהם גישרו כבר על פערים כאלה בעבר ובזמן האחרון.

בעקבות הדברים שנאמרו כאן אני רוצה לומר כמה דברים בתגובה. שמעתי את הדברים — והודהיתי אתם במידה מסוימת — של חבר הכנסת מירוש. היתה בברבים האלה לא מעט פטריוטיות. הוא אמר שהוא לא רוצה התערבות אמריקנית, אם כי הוא מסכים בכול. זה קצת משונה, משום שכל הממשלות בישראל ביקשו מן האמריקנים להתערב בכל פעם שהיה סיכוי לקדם תהליך של שלום. בלי האמריקנים שום דבר איננו יכול לזוז. אבל גם אני, אני מודה ומתוודה, אינני רוצה פתרון כפוי. אבל אני אומר לחגי מירוש: אני כן רוצה — ואני חושב שגם אחת צריך לרצות. אנחנו רוצים אולי משא־ומתן כפוי — לא פתרון כפוי אלא משא־ומתן כפוי, שולחן כפוי של משא־ומתן. ואני אניד לך מדוע.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מנין יודע חבר הכנסת גולדשטיין, שיפה שתיקה
לחכמים?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —
חבר הכנסת שריד — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
יש לי דקה?

היו"ר ד' שילנסקי:

דקה ו-6 שניות.

מיכאל בריזוהר (המערך):
חבר הכנסת פנחס גולדשטיין יצא, יש לך דקה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני רוצה לומר שהתוכנית הזאת, התוכנית לבחירות
בשטחים, היא תוכנית שתמומש. ואני רוצה לנכא לכם — אני
מדובר בכנראה — שבחירות בשטחים היה יהיו, והן יהיו פחות
או יותר בחוץ שנה. זו התוכנית היחידה בעיר, רבותי, ואם
מישהו בנה על כך שהסכנות הערבית המסורתית, העיקשות
מימים ימימה, תציל אותנו פעם נוספת. הוא עשה מיקח טעות.
היתה עכשיו ועידת הפסגה הערבית, ועידת הפסגה הערבית
נתנה ייפוי כוח מלא לשני אנשים, שמנהלים היום מדיניות
אחת. זהו ציר חדש, או לא כל כך חדש, כעולם הערבי, ועידת
הפסגה הערבית נתנה ייפוי כוח מלא למוכאק ולערפאת, ואני
יכול לומר לכם, רבותי חברי הכנסת, שאש"ף כבר נתן את
הסכמתו לבחירות, ועל הסכמתו זו הוא כבר דיווח לושינגטון.
הוא כבר העביר את ההסכמה הזאת לושינגטון. לא זו כלבד
שאש"ף מסר את הסכמתו לבחירות בשטחים, הוא גם העביר
שורה של תנאים, שאני אומר אותם בקיצור נמרץ.

יגאל הורביץ (הליכוד):

איך אתה יודע?

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה צריך לסיים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני כבר מסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שריד, עברת כבר דקה וחצי אחרי זמןך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני כבר מסיים.

והתנאים הם אלה: נסיגה חלקית של צה"ל לפני קיום
הבחירות: פיקוח ביין לאומי על תהליך הבחירות: השתתפות
של תושבי ירושלים בבחירות: חסינות למועמדים ולנבחרים;
ודבר שהערבים בכל העולם יודעים, שישראל אולי איננה
יכולה לספק: ארצות-הברית היא זו שתודיע שהיא תראה
באש"ף פרטנו למשא-ומתן, כאשר יתחיל המשא-ומתן על
השלב השני ועל מעמד הקבע של השטחים.

— — —
אני רוצה לסיים ולומר — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער, אתה חייב לסיים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא אמרת דבר חמור, חבר הכנסת יוסי שריד, אמרת דברים
חסרי אחריות.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אלה דברים שאחריותם עליהם, משום שאני מכיר את כל
האנשים האחראים שאומרים את הדברים בריעבד, לאחר
שהאסון קרה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני זוכר אדם מכובד במדינת ישראל, אחד הפוליטיקאים
החשובים ביותר, שקם לאחר מלחמה, ולא לפניו, ואמר: מדוע
לא גייסתם את המילואים ולא קירבתם את הכלים? זה היה
לאחר המלחמה ולאחר האסון. מישהו קם לפני המלחמה ולפני
האסון, ואמר: "צה"ל אינו מוכן למלחמה"? הנה אני קם היום
ואומר: צה"ל אינו מוכן למלחמה הבאה.

יגאל הורביץ (הליכוד):

למה אתה אומר את זה?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כן, לא אחרי המלחמה אלא לפניו. זוהי תשובתי לך.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —
בושה וחרפה, אתה הסתת לאינתיפאדה, אתה
מסית לאינתיפאדה מעל דפי העיתונות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

צריך לדעת את האמת, שהוא הסית לאינתיפאדה ועכשיו
הוא גורם לדמורליזציה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, לחבר הכנסת שריד נותרה דקה, ואין לו
זמן להשיב לכם.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

כל העולם מסתכל עלינו.

אורה נמיר (המערך):

— — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשטיין, אני מבקש מכולם, מעכשיו
אתחיל לקרוא לסדר, כך שאבקש מכולם לשתוק ולא להפריע
לחבר הכנסת שריד, יש לו דקה ו-15 שניות.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מה דקה? אני ויק בתחילת הנאום, אלה היו תגובות לדברי
נואמים.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

יפה שתיקה לחכמים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשטיין.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני רוצה לסיים ולומר: ארצות-הברית — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שריד, אני מאוד מבקש: אתה לא יכול להתחיל. תודה רבה.

רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן, ואחריה — לחבר הכנסת יאיר צבן.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בכל מדינה שלא איבדה את שפיותה, חבר כנסת כמו חבר הכנסת יוסי שריד היה יושב מומן בבית-הסוהר.

אלי דיין (המערך):

מה זה?

אורה נמיר (המערך):

מה זה?

גאולה כהן (התחיה):

חבר כנסת שמטיף מעל הבמה למשאומתן כפוי במישור המדיני, ובמישור הביטחוני הוא משתף פעולה ומעודד את האינתיפאדה —

אורה נמיר (המערך):

איך אפשר דבר כזה? מה זה? מה זה?

דוד ליבאי (המערך):

גאולה כהן (התחיה):

— — — היה יושב מומן — — —

אורה נמיר (המערך):

תסלחי לי, כל אחד יעיר כאן מה שהוא רוצה.

גאולה כהן (התחיה):

אל תטיפי לי מוסר.

דן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אבקש לאפשר — — —

דן תיכון (הליכוד):

איך אפשר לסתום פיות? גם אנחנו ישכנו ושמענו — — —

אורה נמיר (המערך):

קריאות:

אברהם פורו (תנועת המרכז — שינוי):
לשבת בבית-סוהר — זה מוגזם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם. אני חושב שהמשפט הראשון שהיא אמרה — אין חשיבות לשאלה אם אחר היה אומר אותו או לא, אבל הוא כמסגרת לגיטימיות. אם אתם חושבים שטעיתי, אשמח להבהיר את הדבר בתום הישיבה. אני מבקש לאפשר לה להמשיך.

גאולה כהן (התחיה):

לכל המתקוממים פה אני רוצה לומר: מעולם לא חשכתי שהבעת דעות, ולו המנוגדות ביותר לרוחי ולדעתי, אינה לגיטימית. זה לגיטימי ביותר. מותר אפילו להגיד: לדעתנו, צריך לדבר עם אש"ף. מותר להגיד: אני בעד מדינה פלשתינית עכשיו. הכול מותר להגיד. אבל כרגע שאתה חוצה את הקו, ואתה מעודד את אויבינו בפועל, כעצות, בתדריכים, כשיתוף פעולה — עברת את הקו, ואז אין פה שום ויכוח דמוקרטי לגיטימי, אז זה עניין למשטרה.

מיכאל כריזר (המערך):

לעודד את המחחרת היהודית מותר? על זה לא צריך לשבת בבית-הסוהר?

צ'רילי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

ראובן ריבלין (הליכוד):

לא זה מותר ולא זה מותר.

מיכאל כריזר (המערך):

תגיד את זה לה.

עמנואל זיסמן (המערך):

ולעודד מתנחלים לפגוע בחיילי צה"ל, זה מותר?

מיכאל כריזר (המערך):

— — — מותר למתנחלים להטיל אבנים בחיילי צה"ל?

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלתם שאלה, אם חברת הכנסת כהן תרצה, היא תשיב. לא תרצה, לא תשיב.

גאולה כהן (התחיה):

אני מוכנה, אבל לא על חשבוני. אם זה לא על חשבוני, אני מוכנה לענות על כל שאלה. מה השאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני עוצר את השעון לזמן ההפרעה, כך שאתם לא מקצרים מזמנה.

מיכאל כריזר (המערך):

מותר למתנחלים להטיל אבנים על חיילי צה"ל?

גאולה כהן (התחיה):

מותר לעודד מתנחלים להגן על עצמם בכל רגע שחייהם בסכנה. נקודה.

מיכאל כריזר (המערך):

גם נגד חיילי צה"ל? גם נגד צה"ל?

גאולה כהן (התחיה):

ואם אני הייתי שם במקומם, והיו זורקים עלי אבנים — — —

עמנואל זיסמן (המערך):

גאולה כהן (התחיה):

רגע, זו שאלה שנייה?

מיכאל כריזר (המערך):

זו אותה שאלה.

יגאל הורביץ (הליכוד):

תפסיקו להסית נגד המתנחלים.

ויתור אחד — נגינת צה"ל. מישהו יטען: הלא הכול כתוב בהסכמי קמפ-דייוויד. זה לא כתוב כך. לא כתוב: כשעה של מלחמה, ולא כשעה של אינתיפאדה. את 242 פירשתם פעם שזה שייך רק לסיני, והנה 242 חל על התהליך הזה. זה לא הסכמי קמפ-דייוויד, שגם הם כשלעצמם זרע פורענות. אבל בגלל הסחף נצטרך לוותר. איזו אמירה היא זו, שבגלל הסחף תחמכו בתוכנית גרועה?

אומר ראש הממשלה: לו היה המערך מגיש תוכנית כזאת, אני לא הייתי תומך בה. זאת אומרת, התוכנית גרועה, אבל אני טוב. תוכנית גרועה פלוס אני טוב; אני יצחק שמיר, אדם טוב — התוכנית היא טובה. אין שום אדם בעולם, גם לא נפוליאון, שיכול לומר "אני". אין דבר כזה.

אין אנחנו הולכים בלי תנאים מוקדמים, אבל יש תנאי אחד מוקדם, ומנה התנאי האחד המוקדם? יצחק שמיר. זה התנאי המוקדם. כל תוכנית, אפילו הכי גרועה בעולם, אם אני שם. אני יצחק שמיר, אני הנץ הגדול — מותר לי לוותר; אני הנץ הגדול — מותר לי להיות יונה. זה מה שאומר שמיר.

היום הוא כבר לא יכול להגיד את זה למרכז חרות. שמיר הוא לא בגין, הוא לא יכול להגיד את זה למרכז חרות. אין לכם שום זכות לרמות את חברי מרכז חרות בנושא הזה.

היו פה תחזיות. לצערי הרב אני מוכרחה להסכים לאלה שאומרים שזו לא המלה האחרונה, אם כי התוכנית הזאת כבר לא קיימת. אנחנו מדברים על דבר שכבר לא קיים. אין תוכנית כזו. היא לא קיימת. מדוע בכל זאת היא מזיקה עלי-ידי עצם העובדה שהיא באה לעולם? — מפני איש עכשיו איזה קצה של חוט שבו אפשר לעשות שינויים. אין אפשר לעשות שינויים כשיש סטטוס-קוו? כשמתחילים לזוז כבר מזויים אותך לכאן, לשם, אתה מתחיל לזוז. מישהו דואג להזיז אותך.

אני מאמינה לכם שאתם לא רוצים. אבל ממתי קבע הרצון שלכם כשהוא לא היה מלווה במעשים שלכם, של כולנו בארץ הזאת? נכון, אם תרצו אין זו אגדה — כשכבד הרצון יש מעשים, כשמתלווים אליו מעשים ולא מחדלים. היום יש מחדל של טיפול באינתיפאדה, יש מחדל בטיפול בהתנחלות, בהתיישבות. הרצון לבד יקבע?

אתה רוצה שבגין רצה להחזיר את ימית? לא, הוא לא רצה. אתה חושב שבגין לא היה יותר חזק משמיר גם בתוך התנועה שלו? הוא היה. הוא לא רצה להחזיר. אני הייתי עדה כשהוא עמד עם יליי ימית ואמר להם: אני נשבע ביני ובין השמים, שימית לא תוחזר. לא תוחזר. הוא רצה להחזיר? הוא לא רצה. אבל אחר כך מה קרה? היא הוחזרה.

יש רצונות מחוץ לכם. עם כל הרצון, אני מעולם לא סמכתי על רצונות של אדם. יש נסיבות אובייקטיביות ויש רצונות. אתם, למשל, רציתם את האינתיפאדה? לא. אתם רוצים אותה עכשיו? לא. אתם מחסלים אותה? גם כן לא. למה לא? כי אתם לא יכולים. מה זה "אנחנו לא נרצה"?

לצערי הרב הבעיה עכשיו היא לא לדבר על התוכנית הזאת אלא על תוכנית אחרת. אדוני שר החוץ, אני רוצה לקבל ממך היום — תשובה מה תהיה האלטרנטיבה, כשהם יגידו שהם לא רוצים את התוכנית הזאת? הם לא יגידו שהם לא רוצים, אלא שהם לא רוצים את התוכנית הזאת כפי שהיא. מה האלטרנטיבה?

היום שמענו מפי מר שמיר, ראש הממשלה, שהוא לא יזון. התוכנית לא תכורסם. אני לא מאמינה. לא שהוא לא מאמין ברגע זה לעצמו, אבל כבר אמרתי שאין עצמו לבד מאשר

עמואל זיסמן (המערך):
הם גם כן פשטו רגל בהתנהגות שלהם.

מיכאל בריזר (המערך):
אני שמעתי את דבריך אתמול.

גאולה כהן (התחיה):
אם זה לא על חשבון זמני, אני מוכנה לענות.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני לא נותן לך זמן עלימנת לענות על שאלותיו של חבר הכנסת בריזר.

גאולה כהן (התחיה):
הוא שאל שאלה חשובה ביותר.

היו"ר ד' שילנסקי:
אם את מסכימה לשאלה ורוצה לתת תשובה, זה על חשבון זמן.

גאולה כהן (התחיה):
לא, לא על חשבוני.

היו"ר ד' שילנסקי:
אם כן, בבקשה.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, עמד כאן חבר הכנסת יוסי שריר, שתיארתי אותו כפי שתיארתי אותו, ואמר שהוא מחזיק אצבעות לראש הממשלה. יכולתי לומר את כל דעתי על התוכנית כעניין הזה ולדרת. זה היה בעצם מספיק. הוא גם הוסיף ואמר שראש הממשלה אמר ש-90% מנאום בייקר מספקים אותו, או שהוא מסכים להם. הוא עצמו דיבר על 95%, ואז 5% בינו לבין שמיר מה הם? זה נכון. הוא אפילו מנאב שישגרו את הפער של 95%. בזה הוא צודק. יש כל הסכנות לכך.

אדוני שר החוץ, מאוד נהניתי מתשובתך כשאמרת לבייקר שכל החלומות של עם ישראל התגשמו. זו הייתה תשובה יפה, ובמקום. השאלה היא, מה עושים כדי שהחלומות יתגשמו. לדעתי, בהמשך תמיכתך בתוכנית הזו אתה עושה הכול שהחלום שלהם יתגשם, לא שלנו.

אני לא רוצה להתייחס לאמירות של מר בייקר. ראינו כאלה שבמשך 3,000 שנה קמו בכוכר מסויטי לילה וחשבו איך להפסיק את החלום של עם ישראל. איפה כל הבייקרים האלה שהיו במשך ההיסטוריה? ואנחנו פה; עם כל הצרות, עם כל הבעיות, עם כל המלחמות אנחנו פה, ומשום שאנחנו פה יש מלחמות. משום שאנחנו כבר ביהודה ובשומרון יש לנו בעיות. כבר הגענו, אנחנו כבר שם. אנחנו בתוך תהליך של מימוש החלום הגדול הזה. אנחנו בתוך המימוש. מוכן שאנחנו בידנו יכולים לעשות להפסקת החלום הזה. זה רק בידנו. זה לא ביד בייקר, ולא ביד אף אחד אחר. רק בידנו להפסיק את החלום שלנו. ומה שאנחנו עושים היום לגבי התוכנית הזאת, שכבר ניתחתי אותה פה פעם אחת ולא אנתח אותה היום, הוא שאנחנו הולכים להפסיק את החלום הזה, חס ושלום.

שמעתי אותך היום, אדוני שר החוץ. אמרת: צריך לתמוך בתוכנית הזאת כדי לעצור את הסחף בעולם. נו? וכדי לעצור את המשך הסחף נצטרך לעשות עוד ויתורים? אתה חושב שייפסק הסחף? אם הם יודעים שאתה מפתח מסחף, אז הסחף הזה ימשך והסחף והדרדרו יהיו הרבה יותר רציניים ואתה תגיד: בואו נעשה עוד ויתור אחד קטנציק — מזרח-ירושלים, ואחר כך עוד ויתור אחד — פיקוח ביין-לאומי, ואחר כך עוד

אותי לא מעניין מה אמר בייקר על ארץ-ישראל הגדולה. אותי מעניינים דווקא ה-90% ששמיר מסכים אתו בהם. זה האסון, כי מה שהוא אמר על ארץ-ישראל הגדולה נמצא בין השיטין, באותיות הקטנות של ה-90% ששמיר מסכים עליהם. בהודמנות אחרת אמרתי היום, שנבהלתי כשראיתי את מצב הרוח הרומם של ראש הממשלה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
יש לך סיכוי להיבהל יותר.

גאולה כהן (התחיה):

נבהלתי, כי זה הזכיר לי משהו. מר ארנס, אתה היית אתי בימים ההם, ואתה יודע. היום אני רואה את מצב הרוח הזה של ה-high, של הטרונס, של האופוריה, ואני מזהה בו אלמנט של מה שקראתי לו "תסמונת בגין". אל תיכנסו לזה, תרדו מן העננים האלה אל-הקרקע. ידענו לאן מובילה התסמונת הזאת, גם אישית וגם לגבי גורל הארץ הזאת.

היום היו סימנים מדאיגים של האופוריה הזאת. אני פונה דווקא אליך, אתה, שהיית בין אלה שפחדו מהאופוריה הזאת אצל ראש הממשלה הקודם. פחדת, ראית אותה — כל העולם אתנו, כולם שיבחו אותנו — ראית את הסחף.

אני מזהירה את הבית הזה ובמיוחד אותך, כמי שנכווה ברוחחין, שתזהר בצוננין.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. באותו נושא, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יאיר צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא צריך לחתום על כל מלה שאמר חבר הכנסת יוסי שריד כדי לרחות בתוקף ובשאת נפש את הדברים ששמענו מעל הדוכן הזה מפי חברת הכנסת גאולה כהן. אני רוצה לומר לחברת הכנסת גאולה כהן ולא לה המדברים כלשון דומה: הריכורים ששמענו אתמול ושלשום, וגם היום, אין להם הגדרה אחרת אלא התרת דמים. זכרו: זוהי התרת דמים, ואם הגדם יותר, לא תרחצו בניקיון כפיכם.

חברי הכנסת, הימין ניצב פעמים רבות בפני הבחירה, לשמוע לעצת מחנה השלום מביט או להתנגח עם מחנה השלום, להשמיץ אותו, ולכסוף, בלחץ חיצוני, לקבל את עמדותיו. כך זה היה בפרשת נוסחת השלום עם מצרים. אמרנו לכם: סיני תמורת שלום. אמרתם: כוגדים — ואתם עשיתם את מעשה הבגידה. אמרנו לכם: קבלו את החלטה 242. אמרתם: מה פתאום? היה לחץ חיצוני, קיבלתם את 242. אמרנו לכם: אל תעשו מעשה בתי-ענה. יש בעיה לאומית פלשתינית, תכירו, ראשית כול, בעצם קיומה. סירבתם, התבדחתם, לבסוף חתמתם על קיומה של בעיה לאומית פלשתינית, והיום אתם כבר מקיישים מעט מאוד אנרגיה כדי להוכיח שהיא לא קיימת.

שושנה אריכלי-אלמולוני (המערך):
מה אמרתם לערבים?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

או, אה, בכל התקופה הזאת אמרנו לערבים ולפלשתינים: אם אתם לא תיסוגו מעמדתכם בשאלת קיומה של ישראל ואם לא תתנערו מהטורו, גם אנחנו, מחנה השלום, לא בני-שיח לכם. הדרך שלנו ניצחה.

אני רוצה לומר לידידי חבר הכנסת בנימין בגין: המסמך האמריקני הזה, שאתה קראת בו, לא התייחס רק לגבולות

המציאות. אני שואלת אותך, אדוני שר החוץ, מה תהיה האלטרנטיבה. כשהם ידרשו פיקוח-בין-לאומי, וחלק מהמערך כבר רוצה ואתם כבר יצרתם פתח כשהפקמתם למתווך של האו"ם כמעורב בתהליך? מה תהיה האלטרנטיבה כשהם ידרשו בחירות במזרח-ירושלים? רבין רוצה, המערך רוצה. מה האלטרנטיבה שלך? מה תגיד?

הואלטרנטיבות הן אלה: או שאתה הולך לוותרים נוספים, או שאתה אומר: אתם אם לא מקבלים את התוכנית — אנחנו מחילים את הריבונות על יהודה ושומרון: אנחנו מגבירים את ההתיישבות, אנחנו הולכים לחיסול האינתיפאדה: חיסול האינתיפאדה, אז זה צריך היה לעשות לפני, באמצע ובתוך ולא רק אחרי תוכנית כזאת.

אני רוצה לומר ליפי הנפש — לא לכל אלה שהם בעלי דעות שאינן כמו שלי אני קוראת יפי נפש — לאלה שחלק מהם שמעתי אתמול, אלה שאמר, שמה שהיה אתמול בחברון, היה נורא לא יפה. המציאות היא לא יפה. המציאות היא מכוערת. את זה אסור לנו למרוח. המציאות היא כזאת שיש דמעות של תנין.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

היו"ר ד' שילנסקי:

זמנה של חברת הכנסת כהן חם. אין לה זמן להשיב על שאלות.

גאולה כהן (התחיה):
נכון.

יש דמעות תנין של אלה שמדברים גבוהה גבוהה על כבודו של צה"ל. אבל לא היה אכפת להם כשצה"ל בווה, ירקו עליי ורמסו אותי. "שלום עכשיו" הולך לבקר אצל אנשי האינתיפאדה בבית. יש דמעות תנין. הם דואגים לכבודו של צה"ל? אין מי שדואג לכבודו של צה"ל כמו המתנחלים והמתישבים. אין מי שדואג למדינת ישראל ולצבאה כמו המתנחלים והמתישבים.

קודם-כול אני מבקשת תשובה על השאלה, מה האלטרנטיבה? כבר בתוכנית הזאת היו נסיגות רציניות. עובדה היא שלא רוצים להגיד ריבונות, לא רוצים להגיד שום דבר, אלא רק בסוף, כי אחרת לא תהיה התחלה: כי אין נחיל, אין נלך למדינה הפלשתינית כבר בהתחלה? לא. בהתחלה לא נגיד כלום. אם אתה אומר שההתחלה היא גם הסוף, בסדר. אבל אם אתה אומר שההתחלה היא רק התחלה והסוף הוא באיזה מקום שם, ואתה רק לא רוצה להזכיר אותו בהתחלה, צודקים אלה המתנגדים ואומרים: לא, אדוני, אנחנו לא משחקים פה ב"כאלור". אם לא תהיה מוכן להבטיח את הכנסת המועמדים שלהם לבחירות האלה פה, לא שאלה שייבחרו יהיו חברים בממשלה הגולה, אלא חברי הממשלה הגולה — תשקול גם את האפשרות שאחת ההצעות שלהם תהיה, שחברי הממשלה הגולה יהיו המועמדים פה. על כל פנים, בלי אש"ף, בלי ערובות לכן שהוא יצטרף למעגל של התהליך בעוד שנה-שנתיים-שלוש שנים, לא יהיו בחירות.

אני שואלת אותך: האם מה שעשיתם היום הוא סוף פסוק? אני אומרת, שמלכתחילה הוא לא יכול היה להיות סוף פסוק. התוכנית הזאת לא קיימת עוד. אתם צריכים לעשות דבר אחד: לנצל את העובדה — לא שהערבים לא מסכימים, הם יסכימו ואתם תחכו להם עד שהם יסכימו. אם לא יסכימו היום, תגיד: תחכו עוד קצת, כדי שמחר הם יסכימו.

את ההתנגדות שלהם לוועידה בין-לאומית: אני חושש וחברי חוששים, שביום שהמכונת הלאומית שלנו תוצב על הכביש של המשאומתן לשלום, יתברר שלמכונת הזאת אין ברקסים, אין מעצורים, ואח זאת ראינו, הוא אומר, מפרשת המשאומתן עם מצרים. מי העלה בדעתו, כשהתחיל המשאומתן, שהוא ייגמר כפי שנגמר? שמנחם בגין יטלפן לאיראל שרון ויאמר לו: אפשר לעשות שלום עם מצרים, להחזיר את כל סיני עד גרנד החול האחרון, לוותר על הנפט עד הטיפה האחרונה, להוריד את היישובים, נו, אריק, בני מחמדי, לחתום או לחתום? ואריק אומר לו: אדוני ראש הממשלה, תחתום, מי האמין בזה ב-1967? כי זאת הדינמיקה של המשאומתן לשלום, ולכן כל כך חשוב להתחיל בתהליך, וזו הסיבה להיסטוריה הזאת שפוקדת את קיצוני הימין במדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אעיר לסיום הערה אחת. כאן אין רק סיכוי, יש גם סכנות גדולות. אם הרוב בבית הזה לא יבין בשלב הנכון, שצריך לעבור לשלב קדימה, לאמץ את הנוסחה של "שטחים תמורת שלום", להיות נכונים למשאומתן עם אש"ף, יכולה להיות הסגה לאחור עד כדי הידרדרות למלחמה. והסכנה הנוספת היא, שהזמן אינו מאפשר לתהליכים הרצויים בלבד לפעול, אלא הוא גם שדה פעולה לתהליכים הלא-רצויים, ואם הדברים יימשכו, מה שקורה היום בשטחים, מה שקורה בתוך החברה הישראלית כתוצאה ממה שקורה בשטחים, מאיים עלינו והרה-הסכנות.

אני מציע, לכן, שניאחז בכל סדק, בכל זיו, לא נסתפק בזה, ננסה להרחיב, ננסה לקדם, והיעיקר, ניאבק בכל מי שמנסים לסכל את התווה לקראת משאומתן עם הפלשתינים ועם שאר מדינות ערב.

היור"ג מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת יאיר צבן, רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחזור — לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם חשבו ראש הממשלה מר שמיר ושר הביטחון מר רבין, שמה שקרוי כפיהם יוזמת השלום הישראלית תוציא את מדיניותם פושטת הרגל, המחבלת בכל מאמץ רציני לשלום, מהמשבר שהיא שרויה בו, ותחלץ את ממשלת ישראל מהלחץ הבין-לאומי וגם הפלשתיני, להתקדם לקראת שלום, ואם חשבו שתוכנית הבחירות בצל הכיבוש תהיה פרוגד לחסל את האינתיפאדה בלי להגיע להסדר שלום, ולחסל את ייצוגו של אש"ף כנציגו של העם הערבי הפלשתיני — בא נאום מזכיר המדינה בייקר, נציג המשענת האתנה למדיניות הכיבוש הישראלית, להגיד להם, כי טובים הם בחישוביהם.

תוכנית השלום הישראלית, כפי שהיא קרויה, נשארה יתומה, ולא מתקיימים סביבה מאמצים רציניים. הלחץ המופעל על ממשלת שמיר-רבין להסכים לצאת מכובש הכיבוש, להסכים למשאומתן עם אש"ף במסגרת ועידה בין-לאומית, גם מצדם של ירדנים שחייבים להתחשב באינטרס של שלום העולם ושלום האזור — לחץ זה הולך, מתעצם ואינו מפרה.

נכון הוא, ואין להתעלם מכך, שזאמו של המזכיר בייקר עדיין לא ביטא שינוי יסודי בעמדת ארצות-הברית ביחס לאלמנטים הבסיסיים שבסכסוך הישראלי-פלשתיני, ובמיוחד ביחס לזכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני להקים את מדינתו בצדה של מדינת ישראל, ואומל שמוזכר המדינה בועידת אייפאק דיבר על הזכויות של הצד הפלשתיני במונחים אפילו פחות מחייבים ממונחי קמפ-דייוויד. הוא

הביטחון של מדינת ישראל נטו, נקי משיקולים מדיניים לגבי יהודה ושומרון. הוא גם קבע מה הם, משיקולים ביטחוניים, הגבולות הערפיים לישראל בסיני. הוא קבע ששארם-א-שיח' רצוי שתהיה בידי ישראל, שתהיה רצועה שתחבר את אילת עם שארם-א-שיח', ושכאזר פריח תהיה הרחבה של הגבול. אדם ששמו מנחם בגין חתם על הסכם שלום בלי שארם-א-שיח' ובלי רצועה מחברת ובלי הרחבה של רצועת רפיח. מדוע? מפני שכדברי אותו מסמך, השיקולים הביטחוניים, עם כל חשיבותם, אינם קיימים נטו. יש צד שני ויש נסיבות אויביקטיביות. אם הדבר הזה נכון לגבי סיני, מדבר ריק מבני אדם, ריק מיישות לאומית, קל וחומר כשהדבר אמור בנסיבות של יהודה ושומרון. גם לנו הפשרה שם קשה יותר, אבל ההתעלמות מהתנאים המדיניים והלאומיים היא חסרת כל שחר גם בעינין הזה של הבחירות.

אני מחזיק בידי את נוסח דבריו של עמית, חבר הכנסת אלעזר גרנוה, בכנסת הזאת ביולי 1986 בעניין בחירות, כאשר מר פרס, ראש ממשלה דאז, נסע למרוקו. חבר הכנסת גרנוה אמר אז כשם סיעת מפ"ם דברים שהתאמתו כמידה רבה כל כך מאז: לתושבי השטחים יש כיום משקל מכריע בכל הנוגע לגורל העם הפלשתיני. זה היה נשתיים לפני השינוי באש"ף. בהשפעת האינתיפאדה, בהשפעת כל מה שקרה בקרב תושבי השטחים, הוא קרא לפתוח את האפיק הזה של בחירות, והממשלה הזאת גלגלה.

חברי הכנסת, כאשר הלכתי לבקר את פייצל אל-חוסייני בבית-הכלא בכפר-יונה, לפני כחצי-שנה, כדי לבדוק את הרעיון של הבחירות בשטחים כטרם יצאה ממשלת ישראל עם התוכנית — למה עשיתי זאת? מה הניע אותי? הניעה אותי ההכרה בעובדה שיש לנו ממשלה סרבנית. אפשר לומר שנחכה עד שישתנו יחסי הכוחות בחברה הישראלית ותוכל לקום ממשלת שלום, אבל אנחנו מוכרחים למצוא פתרונות קרובים ואפשרויות תזווה בטווח הקצר. איננו יכולים לחכות לכיאת המשיח. ההנחה היתה, שהדבר היחיד שהממשלה הזאת מסוגלת לעשותו כצעד ראשון הוא הידברות עם תושבי השטחים עם בחירות, בלי בחירות. לבחירות יש מגרעות, יש להן יתרונות, אבל אין סיכוי שתושבי השטחים ילכו למהלך כזה של בחירות בלי שהם יקבלו "אור ירוק" מאש"ף. אין שום סיכוי שבעולם שאש"ף ייתן לזה "אור ירוק", בלי שהוא יביט את ההישג הגדול שהוא השיג בעקבות המועצה הלאומית הפלשתינית באלג'יר ובזעבה — את ההכרה הבין-לאומית בצורך לשתף אותו במשאומתן. ברור היה שמה שניתן לעשות זה עסקת חבילה — שאש"ף ייתן את ה"אור הירוק" הזה בצורה זו או בצורה אחרת, ככפיפות לתנאים מסוימים, ויקבל מהגורמים הבין-לאומיים הבטחה, ערובה, שבשלב מסוים הוא ישולב במשאומתן.

לא רק כאן ולא רק בארצות-הברית, כפי שאתם יודעים, אני חוזר מסין הרחוקה, ואני רוצה לומר, גם שם מכינים שיש מצב נתון. אני מחזיק בידי רישומים מהשיחות עם פקידים בכירים מאוד, שהציגו בפני את העמדה הסינית המסורתית, הידועה: ביקורת על מדיניות ישראל בשטחים, תביעה ממשלת ישראל להכיר באש"ף ולהיות נכונים לשתף במשאומתן ותביעה לוועידה בין-לאומית. אבל גם הם ראו בהצעה של תוכנית רבין-שמיר תזווה כלשהי, צעד כלשהו, לא מספיק, אבל חשוב, שצריך להמשיך ממנו הלאה.

אני מבין את הפחד של חברת הכנסת גאולה כהן, של אריאל שרון ודומיהם, לפני שנפתים אמר לי במזנון הכנסת חבר כנסת מהליכוד, לאו דווקא מפסלים האחוריים, כשהסביר לי

במסגרת ועידה בין-לאומית — התפתחות נוספת זו, שבאה לידי ביטוי בוועידת הפסגה הערבית בקזבלנקה, היא מאמץ ערבי נוסף לשלום. יש כאן קריאה לישראל לקלוט את האיתותים השונים, גם מארצות-הברית, גם ממדינות מערב אירופה, גם מברית-המועצות, ובראש ובראשונה מהעולם הערבי בכלל ומהצד הפלשתיני בפרט, כפי ששמענו עתה בכהירות בוועידת הפסגה בקזבלנקה. כולם קוראים לישראל לצעוד באומץ בנתיב השלום, וישראל עדיין ממאנת. יחמת שמיר-רבין היא התחמקות שמטרתה להשאיר את הסטטוס-קוו עם הכיבוש, עם שפיכות הדמים, עם הסכל לשני העמים ועם הסכנה למלחמה הרסנית חדשה.

גם בייקר דיבר דברים דומים לאלה של שוורנדרזה, כשאנס בקהיר לפני כמה שבועות. כנאום שאל בייקר שאלה במקומה: האם עמי המזרח התיכון יצטרפו ליתר העולם, המשתנה בעבודה ובפעילות למען השלום, או שהואזר הזה יהיה חלוצ בצעידה למלחמה בדרך של הפצת הגשק הכימי והטילים הבליסטיים?

אנו קוראים לממשלת ישראל להסיק במהירות את המסקנות המתבקשות מתגובת העולם כולו על סירובה העקשני לצעוד בנתיב השלום ולנקוט יוזמת שלום אמיתית. אנו קוראים לממשלת ישראל להכריז על נכונותה להכיר בזכות ההגדרה העצמית לעם הערבי הפלשתיני ועל נכונותה לנהל משא-ומתן לשלום עם אש"ף ועם יתר המדינות הערביות במסגרת ועידה בין-לאומית בחסות האו"ם, על בסיס החלטות 242 ו-338. כפי שעשה הצד הפלשתיני.

רק הפסקת מעשי הדיכוי האכזריים בשטחים הכבושים ונכונות ישראל להכיר בזכות של העם הערבי הפלשתיני, לרבות הקמת מדינתו בצד ישראל, כפי שהכריז כבר אש"ף, רק נכונות למשא-ומתן עם אש"ף ועם יתר המדינות הערביות במסגרת ועידה בין-לאומית בחסות האו"ם — רק בדרך זו טמונת הרגיעה, הפסקת שפיכות הדמים ועליית שני העמים על נתיב השלום, הדרוקים ושיחוף הפעולה.

לשם כך אנו מציעים לקיים דיון בכנסת בנושא שהצענו.

היו"ר ג' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו — לחבר הכנסת אברהם פורז.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת הנוכחים, כאשר התנגדנו לרעיון הבחירות אצל ערבי יש"ע — יהודה, שומרון ועזה — כמו גם לרעיון האוטונומיה, ואמרנו שאלה הם רק שלבים בתורת השלבים שתביא למדינה פלשתינית-אש"פית-ערפאתית בלב לבה של ארץ-ישראל, לא העלינו בדעתנו, שהשלבים יהיו גם קצרים כל כך, לא תיארו לנו, שהבמאים והמפיקים של ההצגה הזו, נשיא ארצות-הברית ומזכיר המדינה שלו, יהיו כל כך קצרי רוח.

מר גיימס בייקר אולי עשה עמנו חסד בכך שלא התאפק ולא המתין עד לאחר הבחירות, ויצא כבר כהכרותו, שרצה על-פני השלבים ואפילו מרלגת על כמה מהם בדרך אל המטרה הנכספת שלו: המדינה הפלשתינית. אולי צריך להודות לו על גילוי הלב, אולי זה יפיק את צניניהם של בני ישראל ושל שרי ישראל להבין את כוונתם של האמריקנים.

אבל מה לנו כי נלץ על הנוכרי הזה כאשר ראש הממשלה שלנו ועמו שרים כממשלה מדברים ופועלים בניגוד לאינטרסים של הכיטחון הלאומי שלנו? ראש הממשלה שמיר

שלל את קיומה של מדינה עצמאית פלשתינית בצדה של ישראל, הוא דיבר על פתרון שצריך להתחשב בזכויות הפוליטיות של הפלשתינים, שהוא מונח אפילו פחות מחייב מהמונח שנכלל בהסכם קמפ-דייוויד, שדיבר על הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני. גם כך, צורת מימוש הזכות הפוליטית, לדעתו של בייקר, צריכה להיות כפופה להסכמת ישראל וירדן. בדבריו הוא התעלם כליל מהנציג המוסמך והיחיד של העם הערבי הפלשתיני הוא אש"ף, אלה הן עמדות המחזקות את הסירוב הישראלי, את מדיניות ההתעלמות מזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני ואי-ההכרה באש"ף, עמדות המחבלות בסיכויי השלום, גם אם נציג מיקימס היום דיאלוג עם אש"ף, וזה אומנם בעל משמעות במדיניות ארצות-הברית.

עם זאת, קריאתו של בייקר לממשלת ישראל לזנוח את החזון הבלתי-יריאלי של ישראל הגדולה, להסתלק מהסיפוח ומהמחשבה בדבר שלטון מתמיד על הגדה המערבית ורצועת-עזה, להפסיק את פעולות ההתנחלות, לפתוח את כתי-הספר בשטחים הכבושים ולהתייחס לפלשתינים כאל שכנים הוכאים לזכויות פוליטיות — דברים אלה, כסגנונם ובעיתוים, באים לבטא את הביקורת הקשה הנמתחת על מדיניות ישראל בעולם ובארצות-הברית עצמה, ולהגיד לממשלת ישראל, לשרים שמיר ורבין, בעלי היוזמה לטרפוד מאמצי השלום, שלא לעולם חוסן. גם ארצות-הברית, המשענת האיתנה למדיניות הכיבוש, אינה יכולה, נוכח התנאים הבין-לאומיים, נוכח המאבק הבין-לאומי לכיבוש מוקדי מתיחות אזוריים, על רקע יחסיה החדשים עם ברית-המועצות ונוכח השינויים האזוריים — היא אינה יכולה להציל את מדיניות הכיבוש והסיפוח של ממשלת ישראל ולסכן בכך את שלום העולם.

גם אם דברי בייקר היו מכוונים, כפי שפורסם, לוועידת הפסגה הערבית, כדי לחזק את הכוחות הפרו-אמריקניים ולנסות למנוע, ללא הצלחה, את קבלת תוכנית השלום של אש"ף במלואה על-ידי ועידת הפסגה הערבית, יש בהם כדי להגיד לממשלת שמיר-רבין, שדרושה הרבה יותר מתכססנות כיוזמה כדי שהדיבור על השלום יהיה יריצני ויסיר מכשולים מהדרך אל השלום.

גם "המקלחת הקרה" שזכו לה מר ארנס בבריסל ומר שמיר בלונדון ובמרדד, חרף המלים היפות שנשמעו, הביקורים האלה ותוצאותיהם היו ביטוי לאזהרת העולם כולו, שדרושות תוכניות אחרות מצד ממשלת ישראל, העיקר, חברי הכנסת, הוא לא איך לקיים בחירות בשטחים הכבושים בצל הכיבוש, אלא האם מכירים באש"ף כנציגו של העם הפלשתיני והאם הבחירות הן חלק מתוכנית לפתרון קבע, שיביא שלום אמת שיכבד את זכות הפלשתינים לעצמאות — או שמא הכוונה היא להשארת הסטטוס-קוו של כיבוש כמות הסדר ביניים עד בלי סוף, ואז ללא שלום, עם סכנות למלחמה חדשה.

גם ההתקפה התיאטרלית של שרון-מודיעליו על יוזמת שמיר-רבין, שאושרה בממשלה, התקפה הנובעת מחישובים אישיים ומשאפה לחיזוק מוקד חיפושים קדחתניים — מתי כבר נתקדם לקראת השלום, חיפושים שהם למעשה נסיגה.

החלטת ועידת הפסגה הערבית בקזבלנקה לאמץ את תוכנית השלום הפלשתינית של אש"ף, החותרת לשלום, לדוריקים, לשיתוף פעולה ישראלי-פלשתיני על בסיס ההחלטות 242 ו-338, לשתי מדינות לשני העמים, והמציעה משא-ומתן בין ישראל לאש"ף ויתר המדינות הערביות

ממשלת ישראל בכבודו וכעצמו מוצא לנכון בשעה זו להכריז בפומבי, כי חבל שהקימו את קריית-ארבע? כיצד צריכים יהודים להגיב לשמע דבריו הבלתי-אחראיים והלא-ציוניים של ראש ממשלתם? לפניכם שתי אפשרויות: האחת — להסכים לדברים וליתול את מקל הגנדורים, ורק אלוהים יודע לאן יישאם הרוח; והשנייה — להתעלם מהם ולהחליט-שישבתם במקומות ששוחזרו ונכנו בדם וכעמל איננה שגיאה, וכי דברי ראש הממשלה הז' השגיאה, שגיאה בל-תכופר".

וממשיך חבר הכנסת יצחק שמיר, אז, כיום 19 במאי 1976: "שמענו את רדיו דמשק מכריו כימים אלה בנישימה אחת, כי הפעילות המהפכנית בגדה המערבית, רצועת-עזה והגליל, נמשכת. נשים לב, הגליל של נצרת ועכו, ואשר לפעילות המהפכנית של מידי האבנים ומכערי הצמיגים ביהודה ובשומרון, אנו מקווים שכוחות הביטחון ימצאו את האמצעים המתאימים לבליתם הגל העכור הזה". שמיר בשלטון לא זוכר את דבריו כשהוא באופוזיציה.

ושמיר ממשיך: "אך עם זאת יש למצוא את הכוח שיחזיר לחיילינו ולאוזרחי המדינה את האמת הראשונית והבסיסית, ששטחים אלה אינם שטחים כבושים — הם שטחי ארץ-ישראל שלנו, והשלטון שלנו שם איננו שלטון כיבוש אלא השלטון החוקי הלגיטימי של עם בארצו. וכל המרים יד עליו הוא פושע ואויב. כאשר האמת הזאת תוחדר, היא תוסיף לנו כוח ועוז" — דברי שמיר.

והוא ממשיך: "אדוני היושב-ראש, הנהגת ארצות-הברית השקפות שונות ומשתנות על המחרש באזורנו. כל שביכולתנו לעשות, הוא, לנסות ולשכנע ולהשפיע בדרכים העומדות לרשותנו. ודאי שאין באפשרותנו להשפיע על הרכב הנהגה הזאת. אך תחום אחד הוא כולו ברשותנו, הנהגה שלנו. אותה יש להחליף, כי אנחנו מוכרחים להיות הצד שינצח".

אלה דברים נכונים שאמר אז חבר הכנסת שמיר. על כך השיב לו באותו דיון שר החוץ יגאל אלון: "לא נמנענו בעבר מלאחד את ירושלים ולכנות שכונות כתוכה ומסכיב לה ומלהקים כמה וכמה עשרות יישובים עבריים ברצועות אסטרטגיות שמעבר ליק הירוק, גם לא נימנע מלעשות כן בעתה. ואינני מצטער על שום יישוב שהקימונו, לרבות קריית-ארבע, שהוקמה כדן, על-פי החלטת הממשלה.

"יש בהתיישובות, הזאת לצורתה לא רק מנוף גדול במאבק המדיני הצפוי לנו על קביעת גבולות בני-ההנהגה לישראל במסגרת השלום; יש בה גם תרומה חיונית לביטחונה של ישראל בשנים וכדורות שיבואו".

וממשיך אלון: "אין לי מה להוסיף על מה שאמרת במליאת הכנסת עוד לפני כשלושה שבועות: ישראל מבצעת את מדיניות ההתיישובות בשטחים המחוקקים — — מתוך אינטרסים אסטרטגיים-ביטחוניים מובהקים.

"עמדותיה של ארצות-הברית בנושא זה הן מוטעות, לרעתנו, ומנוגדות לעמדותינו. נוסף להתווכח עליהן כל אימת שהן תופענה ונמשיך לפעול למען לא תופענה". דברי יגאל אלון, וזכרוננו לברכה.

כן, היו ימים אחרים בישראל ובכנסת ישראל.

שר המדינה האמריקני, שמעולם לא ביקר בישראל, מציע לנו מושיגטון החוקה והקרה שנפסיק לחלוט על ארץ אבותינו. האדון גיימס בייקר אינו מבין בחלומות וכשכבר, ולו היה מבין בכך, לא היה אומר את שאמר.

הבטיח לאמריקנים "פשרה-פוליטית", והם באים לגבות אותה. מי נתן לו מנדט להבטחות כאלה? הרי לבוחרים שלו הוא הבטיח דברים אחרים, והוא מפצה אותם בסמאות של "אף שעל" וכיוצא בזה. ככל ששמיר מחרף את נוסח דיבורו ודבק בסמאות לאומיות, כך גדלה הסכנה של ויתורים ומכירת חיסול. בסרט הזה כבר היינו: שמענו את בגין ערב קמפ-דייוויד מברב גבוהה גבוהה על סיני ועל כך שיבנה שם את ביתו, ואחר כך ראינוהו מוסר את כל סיני תמורת ניד נירות. שמיר, כמו מורו בגין, עתיד לתת הכול.

האדון בייקר דורש מאתנו להפסיק את ההתנחלויות. הוא עדיין לא מבין, שיש"ע היא ארץ אבותינו, שכאן המולדת שלנו, שכאן התהלכו מלכים ונביאים שלנו, אלפיים שנה לפני שגילו את אמריקה. בייקר אינו מבין שבשבילנו בית-אל ושילה, אינן "קולוניות", וכי שבנו לארץ הזו כדי להשיבה לבניה, לכבוש אותה, לרשת אותה ולהתנחל בה. לא רק בייקר הזו איננו מבין זאת, גם יהודים משלנו שכחו את האמת הזו.

מר בייקר, מה הייתם אומרים לזרים, אפילו הם ידידים, אם היו אומרים שעליכם להפסיק כריית תעלות השקיה באריוונה, סלילת כבישים בנבדה והקמת יישובים בקולורדו?

מר בייקר מודאג מהפסקת הלימודים אצל ערביי יש"ע. האם כאשר לחמו האמריקנים בווייטנאם, במשך עשר שנים, התקיימו שם הלימודים? "טול קורה מבין עיניך", ו"הפוסל במומו פוסל", אמרו חז"ל.

מעניין להקשיב לדבריו של חבר הכנסת יצחק שמיר מיום 19 במאי 1976, כאשר הוא העלה הצעה לסדר-היום בנושא: ממשלת ארצות-הברית והחלטות ממשלת ישראל על תוכניות ההתנחלות בשטחי ארץ-ישראל.

חבר הכנסת יצחק שמיר אמר אז, ואני מצטט: "מדי פעם, כאשר עולה על סדר-היום של מדינת ישראל בעיית ההתנחלות היהודית-הציונית בשטחי ארץ-ישראל, מתלווים אליה צלילים צורמים של הטלת אימים, לאמור: ממשלת ארצות-הברית, ידידת ישראל, המושיטה לנו עזרה חשובה ומרובה, תגיב בחריפות ותסיק מסקנות בלתי רצויות לישראל.

"ואומנם כאשר פקדה אותנו באחרונה סערת קדום, והארץ היתה מלאה דברי שטנה נגד קבוצת החלוצים אשר החליטו להקים את ביתם בשומרון, נשמעו כמה דברי הסתייגויות מדוברים אמריקנים, בנוסח: יישובים בשטחים הכבושים הם מכשול בתהליך השלום במזרח התיכון; הם סותרים את מאמצי זינבה, הם נוגדים את-דברי סקרנטון, נציג ארצות-הברית באומות המאוחדות, ועוד כיוצא באלה, דברים שלא כלטו בקיצוניותם והיו רק הד-רפה-לדברי ההשמצה והבלע ההיסטריים שהידהרו בארץ.

"זוהי בצעם דרך המלך של ההגשמה הציונית; שאנו מצויים עדיין בעיצומה, שכן רק 20% מבני העם היהודי נגאלו, ואף אלה שרויים עדיין בצל סכנות חמורות. על כן חלילה לנו לטטות מדרך זו של יצירת עובדות התקומה הלאומית.

"המחסום העיקרי הקיים בדרך להתקדמותנו מבלי להתעלם מן המכשולים האחרים שהיו והיו קיימים תמיד, הוא החלשת הרצון הלאומי וגרפול התחושה של הדרוש לקידום ותרופו וביסוס אחיזתנו בארמתה של ארץ-ישראל. החלשה זאת, ובעל זה מאפיינים אלה ובראשונה היא הנהגה המדינית, החייבת לשמש מופת: כראו מלים נכוחות בחילוף תפקידים.

וממשיך שמיר: "כי מה לנו כי נלך על אנשי ממשל אמריקנים המסתייגים ממצעיה ההתנחלות, כאשר ראש

יושבראש הישיבה. הוא גם ענה. אני אישית, כל עוד אני יושבראש הישיבה, לא אתייחס לזה. (התנעת המרכז — שינוי):

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"אינני מצפה ממך להתייחס לזה. אני אומר את דברי לפרוטוקול בצורה הכרוהה ביותר. יהיה לנו פה בשבוע שעבר, אירוע חמור. יושבראש הישיבה, חבר הכנסת גדות, נהג כחבר הכנסת מיכאל איתן כפי שהיה צריך. אני חבר הכנסת מיכאל איתן ואמר דברים שלא אמרו לחבר הכנסת מיכאל איתן. חושב, שגם במקרה זה היה על יושבראש הכנסת להסתייג מהנאמר. כאשר יש פגיעה באנשים, כאשר אומרים להם: אתם עבריינים, ועלובים, לשבת בבית-סוהר, זו הסתה, העלולה לגרום לפגיעות אישיות באנשים החוזקים בעמדות מתונות. חבר הכנסת יוסי שריד איננו מייצג רק את דעתו, אלא גם את דעתם של רבים אחרים. דברים כאלה אסור שישמעו פה."

רחבעם זאבי (מולדת):
"אני מודה ליושבראש הישיבה על דבריו. אני חושב שיש להתייחס לדברים האלו בצורה רצינית. (תנועת המרכז — שינוי):
"אברהם פרוז, (תנועת המרכז — שינוי):
"חבר הכנסת זאבי, איתן איננו מתייחס, חבל שתעיר אותי יודע זאת. (תנועת המרכז — שינוי):
רחבעם זאבי (מולדת):
"אני מודה ליושבראש הישיבה על דבריו. אני חושב שיש להתייחס לדברים האלו בצורה רצינית. (תנועת המרכז — שינוי):"

כבית-סוהר.
אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"בשנת 1947, החליטה עצרת האו"ם על תוכנית חלוקה. היינו מוכנים לקבל אותה. (תנועת המרכז — שינוי):
היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת זאבי, אני מבקש שתחזרו בקרב הישיבה. (תנועת המרכז — שינוי):
רחבעם זאבי (מולדת):
"לא אחזור, כי כן האיש הזה מסית ומרית. (תנועת המרכז — שינוי):
היו"ר נימסאלחה:

אין אהה קובע שהוא יושב בבית-סוהר?
אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"אני מסרב להתייחס לחבר הכנסת זאבי. זה הכול. זאת וזאת. אינני רוצה להתייחס. איתן לא אלו, ולא לקריאות הכיניים שלו ולא לעמדותיו. הוא פשוט אדם גס-רוח. (תנועת המרכז — שינוי):"

רחבעם זאבי (מולדת):
"עוד תתייחס לדורות מבין המדינה ותתייחס ליועץ המשפטי לממשלה. (תנועת המרכז — שינוי):"

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"בשנת 1947, החליטה עצרת האו"ם על תוכנית חלוקה. היינו מוכנים לקבל את תוכנית החלוקה הזאת. אילו לא סירבו לה המדינות הערביות וגם ערביי ארץ-ישראל, הסכמנו לתוכנית חלוקה. משום שידענו שיש צורך בהתפשר, ושאיננו יכולים לקבל הכול. (תנועת המרכז — שינוי):"

היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת זאבי, אני מבקש שתחזרו בקרב הישיבה. (תנועת המרכז — שינוי):
אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"אני מסרב להתייחס לחבר הכנסת זאבי. זה הכול. זאת וזאת. אינני רוצה להתייחס. איתן לא אלו, ולא לקריאות הכיניים שלו ולא לעמדותיו. הוא פשוט אדם גס-רוח. (תנועת המרכז — שינוי):"

רחבעם זאבי (מולדת):
"עוד תתייחס לדורות מבין המדינה ותתייחס ליועץ המשפטי לממשלה. (תנועת המרכז — שינוי):
אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"בשנת 1967, פוצה מלחמת ששת-הימים. לא יצאנו למלחמה הזאת משום שביצענו להחריב את הגבולות. (תנועת המרכז — שינוי):
היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת פרוז, יושבראש הכנסת רב שלונסקי, היה יושב ראש הישיבה. (תנועת המרכז — שינוי):"

חלום גדול הביא אותנו מכל תפוצותינו לארץ אבותינו. חלום גדול הנחה את היהודים לפני 107 שנים, כאשר שמו את פעמיהם לציון. בני חילן ובני בלי"ו היו כחולמים כאשר הגיעו לארץ הזאת. וכמוהם החלוצים והבונים, המגינים והלוחמים. כולם חלמו חלום, חלום: שיבת ציון. (תנועת המרכז — שינוי):"

היו ימים שבהם רחמים ושרים בעולם למדו וידעו את ספרים הספרים. כלפז וצירציר ידעו את התנ"ך. כושינגטון ובלונדון ציטטו ממנו. היום כבר בירושלים לא זוכרים אותו. אבל הוא אומר הכול: "שיר המעלות כשבו ה. את שיבת ציון. היינו כחלמים. אז נמלא שחוק פינו ולשונונו רנה. אז יאמרו בגוים הגדיל ה לעשות עם-אלה הגדיל ה לעשות עמנו. היינו שמחים שובה ה את שבתנו כאפיקים בנגב. הרענים ברמעה. ברנה יקצרו. הלך ילך ובכה נשא משך הורע. כא יבא ברנה נשא אלמתי". (תנועת המרכז — שינוי):"

מר בייקר היקר הנכבד, "כשבו ה את שיבת ציון היינו כחלמים. (תנועת המרכז — שינוי):
דברי הימים של עמנו ידעו הצהרות, הכרזות ותוכניות של גידי עולם. ידענו את הצהרת כוש וא הצהרת כלפז. שכחנו את הצהרת רוג'יס. לאחר שראש ממשלתנו גולדה מאיר, יזכרנה לברכה, רדתה אותה בתקיפות. מי ייתן כבודה וכוז לראש הממשלה היום לדחות את הצהרת בייקר. (תנועת המרכז — שינוי):"

היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת רחבעם זאבי, רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם פרוז, ואחריו — לחבר הכנסת מוחמה מיעאריה. אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):"

אדוני היושבראש, כנסת נכבדה, לפני שאכנס לגוף העניין, אני רוצה להפנות את תשומת-הלב לעניין חמור מאוד, לפחות בעיני — כוונתי לדברים שאמרה חברת הכנסת גאולה כהן בתחילת דבריה. אני מכבד מאוד את חברת הכנסת גאולה כהן, אף שאני חושב שעמדותיה ועמדותיו של חבר הכנסת רחבעם זאבי הן אסון לישראל, ובכל זאת, מעולם לא אמרנו ולא קראנו להם בגורים, ומעולם לא אמרנו "שהם צריכים לשבת בבית-הסוהר". (תנועת המרכז — שינוי):"

אני חושב שהדברים הללו, שנאמרים על חבר כנסת היושב כאן באולם המליאה, ומתפרשים באופן שחבר הכנסת צריך לשבת בבית-סוהר משום שהוא כיצע מעשה בגידה, הם חמורים מאוד. משום שעלול להימצא איש שהו שיפרש את הדברים בצורה הרצונית ביותר וינסה לפגוע בחברי הכנסת המביעים דעות כאלה. לכן יש לי תרעומת על יושבראש הישיבה, יושבראש הכנסת — לא יכולתי לומר זאת קודם. אני אומר זאת לפרוטוקול — דברים כאלה אינם צריכים להישמע מעל דוכן הכנסת. חובתו של היושבראש במקרה של עלבון אישי או פגיעה אישית בחבר הכנסת, לנקוט מייד את הצעדים הדרושים, כדי שהדבר לא יישנה ועשוי, אעבור לגופו של עניין. (תנועת המרכז — שינוי):"

חגי מירום (המערך):
"יושבראש הישיבה עכשיו יכול להסתייג מן הדברים. (תנועת המרכז — שינוי):
אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
"לא הייתי מצפה שסגן יושבראש הכנסת יתח בביקורת על יושבראש הכנסת. (תנועת המרכז — שינוי):"

חגי מירום (המערך):
"אני חושב שיש להתייחס לדברים האלו בצורה רצינית. (תנועת המרכז — שינוי):
היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת פרוז, יושבראש הכנסת רב שלונסקי, היה יושב ראש הישיבה. (תנועת המרכז — שינוי):"

חגי מירום (המערך):
"אני חושב שיש להתייחס לדברים האלו בצורה רצינית. (תנועת המרכז — שינוי):
היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת פרוז, יושבראש הכנסת רב שלונסקי, היה יושב ראש הישיבה. (תנועת המרכז — שינוי):"

חגי מירום (המערך):
"אני חושב שיש להתייחס לדברים האלו בצורה רצינית. (תנועת המרכז — שינוי):
היו"ר נימסאלחה:
"חבר הכנסת פרוז, יושבראש הכנסת רב שלונסקי, היה יושב ראש הישיבה. (תנועת המרכז — שינוי):"

ארץ-ישראל — אנחנו מחזיקים גם היום ברצועת-עזה, ולמותר לציין אלו צרות מנחילה לנו רצועת-עזה זאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת פרוז, האם יודע לך שאשקלון היתה אחת מערי פלישתים?

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

כן, אבל באשקלון לא מתגוררים חצי מיליון ערכים. אילו התרחש במלחמת ששת-הימים התהליך שהתרחש בזמן מלחמת השחרור, וחלק גדול מהערכים היו נסים מעזה, ולא היתה הכעיה הדמוגרפית — כל המצב היה אחר.

רחבעם זאבי (מולדת):

מאשקלון הוציאו אותם בטרנספר.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

עובדה היא, שברצועת-עזה יש חצי מיליון ערכים. הם שם. ביהודה ובשומרון יש מיליון ערכים, והם שם, ואיננו יכולים לשלוח אותם מפה, כפי שחושב חבר הכנסת זאבי. הוא משתעשע באיזה חזון תעתועים, שהוא יצליח להוציא אותם. אם הוא צודק, ואפשר להוציא אותם מפה, אני נכנע. לדעתי, לא ניתן להוציא אותם מפה. אנשים אלה גם לא ישלימו עם שלטוננו, ואנחנו צפויים למאבק מתמיד אתם. עד אין קץ.

ההתנחלות בלב אוכלוסייה ערבית צפופה — — —

היור"ר נ' מסאלחה:

אתה מתקרב לטוף דברך.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

היו לי כמה הפרעות.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי שמדבר על הפרעות, הרי אתה מפרע לכולם.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

ארוני היושב-ראש, אני מעולם לא הפרעתי לחבר הכנסת זאבי. כאשר הוא מדבר אני שוחק. פשוט אינני מתייחס אליו, אינני קורא לו קריאות ביניים. אולי אפשר לעזור לי ולדאוג שהוא לא יפרע לי?

מה אומר שר התחן האמריקני, שבעיני הוא ידיד לישראל? הוא אומר דברים שלדעתי הם נכונים. הוא אומר, שהגיעה העת שישיראל תזנח, אחת ולתמיד, את החזון הלא-ריאלי של ארץ-ישראל השלמה, ותותר על שאיפות הסיפוח, תפסיק בניית ההתנחלויות ותחדש את הלימודים בכתי-הספר הפלשתיניים. אומר חבר הכנסת בגין, ואני נוטה להסכים אתו, שיש לנו בעיה ביטחונית בעניין הזה. אבל בעיה ביטחונית ניתנת לפתרון גם אם לא נהיה הריבון ביהודה, כשומרון וכעזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

אפשר למצוא סידורי ביטחון שבהם נחזיק צבא על הירדן, כלי שאנחנו נהיה הריבון. האמריקנים מחזיקים צבא בגרמניה עד היום. האמריקנים החזיקו צבא בים. ייתכן מאוד שיהיה אפשר למצוא מסגרת שבה מצד אחד ניתן שלטון עצמי, או אפילו ריבונות לחושבים הערכים, ומצד שני, יובטח פתרון בעיות הביטחון האמיתיות שיש לנו.

קריאה:

האם שמעת על אמריקני אחד כממשל, כ-22 השנים

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
מי חולק על זה?

מלחמת ששת-הימים לא פרצה משום שרצינו להרחיב את הגבולות של ארץ-ישראל, או את הגבולות של המדינה, ולא משום שחשבנו שזאת נחלת אבות. אילו חשבנו כך, יכולנו לצאת למתקפה יזומה הרבה שנים קודם לכן. עובדה היא, שיצאנו למלחמת ששת-הימים רק בעקבות פרוכוקציה, וגם בה היינו הצד המותקף.

כתום מלחמת ששת-הימים ראו רבים מאתנו את השטחים כפיקדון, עד להסדר של שלום. העיקרון של שלום תמורת שטחים, הבא לידי ביטוי בהחלטה 242 של מועצת הביטחון, היה מקובל על ישראל. החלטה 242 התקבלה כחמיכתה של ישראל, ולא בניגוד לדעתה של ישראל.

למרכה הצער, כבר אז היו מי שלא ראו בשטחים שנכבשו במלחמת ששת-הימים אלמנט ביטחוני אלא את התגשמות חזון ארץ-ישראל השלמה. ולא להאלי אפנה את השאלה: אם כך הדבר, ויש לנו נחלת אבות שבאה מכוח האמור בכתובים, במקרא ובתנ"ך, מדוע אנחנו מוותרים על עבר-הירדן המזרחי? אולי נצא למלחמה יזומה ונרחיב את גבולנו גם אל שטחי עבר-הירדן המזרחי? מדוע לא, אם זה הקו?

קמה תנועת ארץ-ישראל השלמה. היהדות הדתית, אשר ברכה המכריע נמנתה עד מלחמת ששת-הימים עם הגורמים המתונים בפוליטיקה שלנו, נסחפה בלהט משיחי, ומתוכה צמחה תנועת "גוש אמונים". המערך התחיל גם הוא להיגרר לעניין הזה. אפשר לרכ לוינגר להתנחל כחברון, ואחר כך באה פרשת סבסטיה. מבחינה זאת ניתן לומר, שישאל אלו, גולדה מאיר וישראל גלילי אינם שונים כלל ועיקר בדעותיהם מאנשי הליכוד היום. אפילו הייתי אומר, שהליכוד של היום יותר פרגמטי ויותר מציאותי מאשר מפלגת העבודה כאותם ימים.

מקביל להתנחלות כא מצבע ההתיישבות כסיני — באופיה, בימית. אנחנו יודעים, כמוכן, מה היה הסוף. היינו צריכים להרוס הכול, לפנות. לו היו רואים כמה שקרה כסיני, כפינוי סיני, אות לבאות, אולי היו מבינים טוב יותר מה צופן בחובו העתידי לגבי יהודה ושומרון.

גם מלחמת יום-הכיפורים היתה תזכורת רצינית מאוד למגבלות הכוח שלנו. אומנם בסופו של דבר ניצחנו במלחמה הזו, אך הניצחון לא היה קל.

גם התבוסה בלבנון — ואינני מהסס לומר את המלה "תבוסה" — היא תבוסה רצינית מאוד, משום שבסופו של דבר חזרנו לעמדת המוצא, וזאת לאחר ששילמנו מחיר כבד מאוד של הרוגים ופצועים. בלבנון, הוכח שמלחמת הגרילה הזאת, שבמידה רבה קרובה למה שקורה היום בשטחים, היא מלחמה שיכולה לפעמים להצליח. היה לנו קשה מאוד להתמודד עם המטענים הממולכרים ועם כל הפנטזים האחרים שהיו בלבנון ונעדרו לפגוע בחיילים שלנו.

עשינו טעות גדולה מאוד בזמן חתימת הסכם השלום עם מצרים — לא הטעות שמציניים אנשי הימין — והיא, שלא כפינו על מצרים לקחת את רצועת-עזה כמנדט, כפיקדון. אילולא היתה היום רצועת-עזה בידינו, אלא היתה בשלטון מצרי, היינו מקטינים כאופן משמעותי מאוד את הבעיה שלנו. אבל, באותם ימים אמר מנחם בגין, שעזה היא ארץ-ישראל. אני אומנם חשבתי שעזה היא ארץ פלשת, אבל מאחר שעזה היא

ושר החוץ ארנס, וכנראה בהשפעת האינתיפאדה, הופכת את הסכסוך כאזור — שהוא סכסוך פוליטי בעיקרו, ויהיה המסוכן והמורכב ביותר, הוא יישאר סכסוך פוליטי — מלחמה בטחנות רוח. במקום להתייחס אליו באופן רציונלי, הם הופכים אותו לחלום בלחות, העלול לשנע אותם, בראש ובראשונה, ואת שני העמים ואת העולם כולו. איך יכול אדם, שהוא כשר ודם, להנהל מלחמה במפלצות, כשרים וברוחות, ועוד לחלום על ניצחון ועל פתרון?

הצרה הצרורה היום היא, שהצוות הזה אינו מסוגל להבין מה שמדברים אליו ואינו יכול לקרוא את מפת המציאות. אלה הם אנשים שתקעו את עצמם בכרך, קשרו את עצמם לעמדה מיסטיית והרת-אסון, והם שוקים להתאים באופן מלאכותי את המציאות, את ההתפתחויות בשטח ואת העולם כולו לחלום בלהות זה. כשחקנים גרועיים הם מנסים להכניס את כל העולם ואת העובדות והמציאות האחרת, שאין הם מסוגלים לראות אותה, למיטת סדום משלהם.

מה הפלא, נוכח המצב העקום הזה, שיבוא אדם רציונלי כשר החוץ האמריקני בייקר וינסה לטלטל אותם, כדי לעורר אתם מתודמתם ומחלום אסון, והם שוקים להתאים? תכלית דבריו של גיימס בייקר היא, כי על ממשלת ישראל להפסיק לחלום בהקיץ, וכי עליה לחזור למציאות הקרה, ושוב — הטרגדיה היא, שאין מכין ואין שומע, ומיה התוצאה?

אין זה סוד, כבוד היושבי-ראש, כי מדי שבוע בשבוע מתכנסת כתל-אביב לשיבת עבודה מועצת גדולי הדיכוי — שר הביטחון, הרמטכ"ל, המפכ"ל, ראש השב"כ, מתאם הפעולות בשטחים, הם ועוזריהם ויועציהם. על סדר-היום רשום בכל שבוע אותו נושא: איך למגר את האינתיפאדה וכיצד לשבור את רוחו של העם הפלשתיני. בכל שבוע חוזר המחזה הזה על עצמו, והתוצאות — אפס אפסים. האינתיפאדה אינה ממוגרת והרוח הפלשתינית אינה נשברת. זו אולי הסיבה האמיתית שהולידה את הדיכאון, התסכול והעצבנות שהשתלטו באחרונה על הממשל הישראלי. זו אולי הסיבה האמיתית שהולידה את ההגברה המסיבית של אמצעי הדיכוי הנקוטים בשטחים הכבושים.

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה, המצב הקריטי הזה הוא שהביא את האדונים שמיר, רבין, ארנס ופרס למצב של פניקה גמורה וחוסר אונים. ואילו המצב עצמו, חוסר האונים הזה, מצמיח פרי באושים. מויש המזור הזה, משה לוינגר, הופך בתנאים אלה לדמות מובילה. הוא ממקף על גייסות של מתנחלים, העורכים יומיים פוגרומים בשטחים הכבושים. תחילה עשו את זה בלילות, ואילו עכשיו עושים זאת לאור היום ולעיני המצלמות בליווי של חיילים, כפי שראינו בטלוויזיה בסוף השבוע שעבר. שורפים ועוקרים ושוכרים והורסים, ונוסף על הכול יורים ופוצעים, יורים והורגים. לוינגר המצפוף באקדחו בפתח בית-המשפט הוא סמלה האמיתי של המדיניות הישראלית היום. הוא הנותן את הטון, הוא ראש הממשלה ושר הביטחון והרמטכ"ל גם יחד.

כבוד היושבי-ראש, אנחנו מזהירים את באי הבית הזה והוא הציבור כולו: הירד החופשית שממה הננים המתנחלים בשטחים הכבושים איננה חריג ואיננה מחדל. זוהי מדיניות, מדיניות מטורפת, אבל מדינית. המדיניות הזו נראית תחילה כמכוונת נגד הערבים ונגדם בלבד, אבל זוהי רק מראית-עין, אשליה. למעשה מכוונת המדיניות הזו גם נגד יהודים, נגד אותם יהודים — והם מתרכים, לשמחתנו, מיום ליום — המתחילים לפקפק בחוכמתה של המדיניות הרשמית,

האחרונות, שהסכים לאותו חלק בתוכנית המערך, המדבר על ריבונות ישראל על בקעת-הירדן?

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

אינני רוצה ריבונות. חבר הכנסת בגין, אני טוען דבר אחר. יש להפריד בין שאלת הריבונות לבין שאלת הביטחון. לפעמים אפשר לפתור שאלת ביטחון, כאשר הריבונות היא לצד אחר, ואילו הצד האחר מחזיק צבא, ובכל סידורי הביטחון. אתה תהיה היועץ הכי טוב אם תגיד אילו סידורי ביטחון. לשם כך אינני צריך להיות ריבון כשטח הזה, וגם אינני צריך לקחת יהודים ולהכניסם לקסבה של חברון.

אתה לעולם לא תשכנע אותי — ואני בטוח שכלכך גם אתה יודע זאת — שבלי הרצון לספח, מבחינה ביטחונית גרידא, אין תועלת צבאית במתנחלים כחון הכרון או בתוך שכם. אין בהם תועלת צבאית. כמוכן, אם זה חלק מחזון ארץ-ישראל השלמה, זה בסדר, כך צריך לפעול, צריך להתנחל. בכלל, צריך לפנות את תל-אביב ולהעביר את כולה לשם. אבל אם רואים את זה כפריזמה הצרה של ביטחון — ואני רואה את זה רק כפריזמה הזאת — אין בכך צורך.

תמיד אפשר לומר שהעולם כולו נגדנו, לרבות ידידנו, אבל נוקשות ישראלית תביא אותנו לעימות עם כל העולם, ובסופו של דבר למלחמה נוספת. אני אינני רוצה שאנחנו ננחיל לדורות הבאים בישראל, שהחזון הציוני פירושו עימות לעולמי עולמי עם העולם הערבי. אפשר להגיע להסדר. אני אינני מכיר שום סכסוך בהיסטוריה שלא הגיע בסופו של דבר לפתרון.

אפשר לומר, שבסופו של דבר הערבים יתייאשו וישלימו עם נוכחותנו פה ועם שליטה שלנו בשטחים. אני אינני מאמין בכך. המצב הגיאופוליטי איננו מאפשר זאת. מאחר שאין לזה סיכוי, אני אומר: בצדק עשתה ממשלת ישראל צעד בכיוון נכון. אין בו די, לטעמי, אבל הממשלה עשתה צעד נכון בכך שהלכה לעניין הזה של בחירות בשטחים.

אני מאוד מקווה, השר ארנס, שדבריו של חבר הכנסת יוסי שריד, שבהם הוא משבח אתכם על העניין הזה, לא יזיקו לכם במרכז חרות. אני חושב שעל-מנת להועיל לכם במרכז חרות צריך לגדף ולחרוף אתכם, זה יועיל. כמוכן, אני משוכנע כהחלט, שהביקורת של השרים דוד לוי, יצחק מודעי ואריאל שרון אינה מטעמים ענייניים. אריאל שרון היה זה שהציע משא-ומתן עם אש"ף. הם עושים זאת מטעמים פנימיים של מאבקים בתוך הליכוד. אני חושב שבמקום שאתם רואים לשבחים, אתם ראוים לשבחים. אני חושב שאתם מגלים גישה פרגמטית, וגישה פרגמטית היא תמיד דבר טוב.

לפיכך, אדוני היושבי-ראש, על ביטחון ישראל ניתן להגן ללא השטחים, ללא ריבונות על השטחים, כשם שאנחנו איננו מגינים על אילת על-ידי כיבוש עקבה. אנחנו צריכים לראות את דבריו של שר החוץ האמריקני בייקר בהקשר הנכון שלהם, כדברים של ידוד אמת, ולהנהיג לפיהם. אז, בסופו של דבר, נגיע למה שכולנו מייחלים — לשלום, תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת אברהם פרוז. רשות הדיבור לחבר הכנסת מוחמד מיעארי, ואחריו — לחבר הכנסת רפאל איתן.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה, הטרגדיה המסוכנת ביותר, שאנו עדים לה בעצם הימים האלה, היא שממשלת ישראל, בדמותם של ראש הממשלה שמיר, שר הביטחון רבין

מצדיק גישה זו, כי קיומו בסכנה אם תאומץ או תמומש בכפייה, או מתוך מעשה של התאבדות לאומית.

חוסר האונים של הממשלה בהצגת הבעיה המרכזית, שלפיה אין פתרון ששמו "שטחים תמורת שלום", אי-יכולתה של הממשלה להשליט חוק וסדר — אלה מומינים לחצים כבדים מחד גיסא, וזולול כעצם המסגרת השלטונית, מאידך גיסא.

ככל שתלותנו בארצות-הברית הופכת למוסכמה שאין לערער עליה, כך פוחת כושר המאבק שלנו על אינטרסים קיומיים, שבארצות-הברית אולי אין חשים בהם כמונחים של קיום או היעלמות מעל המפה.

לממשלה הזאת אין שום סיכוי להשתנות ולשנות את התנהגותה ואת היחס כלפיה מצד הציבור כאן ומצד העולם. המסקנה הברורה והמתבקשת היא, ללכת אל העם ולבקש את הכרעתו. זה יהיה יותר זול מלהמשיך במשגים, שיגררו אותנו מי יודע לאן.

לעתים נשמע מדבריהם של אנשי ציבור בישראל, כאילו הגלות מדברת מפיהם, גם אם נולדו וגדלו כאן. אם מחפשים זרים שיכפו כאן פתרון בצורת ועידה בין-לאומית — היכן הרגש הלאומי והכבוד הנובעים מעצמאות מדינית?

כאשר אין תביעה לפירעון שטרות, יכולים להציג כאן עובדות המופרכות מכל בחינה מקצועית והגיונית, כי משתמשים בחפיסת עולם פוליטית, ומציגים אותה כאילו היתה ידע מקצועי, שאינו קיים כלל וכלל. הכוונה למי שקובע, שצה"ל אינו מוכן למלחמה, והוא בעצמו רחוק מידע צבאי מקצועי כמרחק שבין קצוות הגלקסיה. אם קיימים קצוות כאלה ככלל.

אדוני שר החוץ, אילולא היתה התפרעות מתמשכת כזאת, אינתיפאדה, כמו שמכנים אותה, האם מצבנו המדיני היה שונה? אם כן, מדוע אין הממשלה מדבירה את ההתפרעויות הללו לרמה של אבן פה ואבן שם? איפה הממשלה? כל הזמן מתלוננים, לוחצים מפה ולוחצים משם. פה בבית לא יהיועים לעשות סדר.

חוסר-האונים הבלתי-מוכן כאן ובעולם גורר אותנו למצבים קשים וחמורים בהרבה מכפי שאנחנו מכירים היום. יש כאן יודעי כול, שאומרים: אמרנו, התרענו, דרשנו, צדקנו, אבל תמיד לאחר מעשה. תהיו חכמים לפני מעשה. לכו לערכים — חבר הכנסת צבן וחברים שלך כאן בכנסת, ואלה שכחוץ — והזמינו אותם לצאת ממחנות הפליטים לקיבוצים שלכם, ואתם תחליפו אותם כמחנות הפליטים ל-41 שנים. מה אתם אומרים להם, מה אתם מציעים להם, כשאתם יושבים על אדמותיהם? הרסתם את הבתים שלהם ואתם באים לכקש מהם שלום. לכו והגידו להם בפנים, ישר בפנים, לא, אתם תישארו כמחנות, ואנחנו נישאר על אדמותיכם.

חבר הכנסת מיעארי — איפה הוא? הוא הלך — אני מציע לך לשאול את חבר הכנסת צבן מה הוא מציע.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני אספר לו.

רפאל איתן (צומת):

כן, חבר הכנסת דראושה, אתה יכול לשאול במקומו. מאה אחוז, תשאל במקומו. תשאל את חבר הכנסת צבן, את החברים שלך, שאינם פה כרגע, אבל אתה יכול לשאול אותם כמונן, ויהיה לשאלה תוקף כאילו היא נשאלה פה. תשאל אותם,

המתחילים לערער על תבונתם של ראש הממשלה ושל הר הביטחון, המתחילים לחשוב בריצנות על אופציה אחרת, על אלטרנטיבה אחרת.

כראי לחברי הכנסת לשים לב לאירועי הימים האחרונים. מי ששופק דם פלשתינים בשטחים הכבושים אינו מסתפק בכך. לרמטכ"ל קוראים "אש"פיסט", טוב, היום מוחמד מיעארי אינו האש"פיסט היחיד. אם גם הרמטכ"ל הוא אש"פיסט, אני מרגיש שאני נמצא בחברה טובה.

רפאל איתן (צומת):

אולי תהיה רמטכ"ל?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני אהיה, לא כמוך.

למפקד אוגדה הוא קורא "קפו". היום הוא רק מכה קצינים ויורק על חיילים, ומחר הוא יפתח עליהם באש אם יעזו להגביל את צעדיו ולהפריע לפעולותיו הנפשעות.

כבוד היושב-ראש, המדיניות הרשמית מדרדרת את שני עמי הארץ לתהום של דם, פשוטו כמשמעו. את האחריות לכך אנחנו מטילים שווה בשווה הן על הליכוד והן על המערך. המפנה צריך להתחיל, ובמקום להמשיך את המלחמה בטחנות הרוח יש לחזור לחיק המציאות.

אם דבריו של שר החוץ בייקר הם האזהרה האחרונה לפני המבול, אנחנו רוצים לעצור את המבול, ובגופותינו נעשה את הרב הזה. תודה רבה.

יור"נ מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת מוחמד מיעארי. רשות הדיבור לחבר הכנסת רפאל איתן, ואחריו — לחבר הכנסת חנן פורת.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דברי מזכיר המדינה בייקר עוררו הפתעה, ועם, תהייה, תמיהה ועוד כיוצא באלה מלים. למיטב זיכרוני אין שום דבר חדש בדבריו. זו הגישה האמריקנית מאז 1949, ומאז 1967. מעולם לא השלימו האמריקנים עם שינוי גבולות החלוקה מ-1947, ורדאי שלא באופן רשמי וגלוי.

אני מזכיר לשר החוץ, שעד היום לא סיפחנו את הגליל באופן רשמי. הוא שייך למדינה הערבית. גם את יפו לא סיפחנו באופן רשמי.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם את ירושלים.

רפאל איתן (צומת):

תוכנית החלוקה היא התוכנית לגבי ישראל והמדינה הערבית, שלא קמה על-פי תוכנית החלוקה. מה הפלא שמדי ממשל עולה הנושא בצורה ובנוסח מסוימים ושונים?

השכחנו את תוכנית החלוקה על-ידי מעשה הציניות הלאומית — ההתיישבות — וכאשר פסקה ההתיישבות, באשמת הממשלה, חזרה תוכנית החלוקה לכותרות. כדי שלא נתרעם יותר מדי — הרי בקרבנו, ואף כאן בכנסת, יש מי שאומרים על ישראל דברים חמורים פי כמה כאשר לגבולות, לעצמאותנו, לסיכונים ולמדינה הפלשתינית. אם רק היה מצטט מזכיר המדינה את דבריהם של ישראלים, האם היינו מתרעמים — כן ואולי לא. שגיאתו שלא אמר: עכשיו אני מצטט את בנושא גבולות מדינת ישראל. מי היה בא אליו בטענות? הוא היה יכול לצטט רבים, גם יהודים, ברור שאיני

הכנסת חנן פורת, ואחריו — לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדם אחד, גיימס בייקר שמו, אמר דבר-מה, וכל הארץ כמרקחה. בידידי אומרים: "האט געזאגט" — אמר. נו, אז מה?

היו"ר נ' מסאלחה:
הוא לא סתם אמר.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
על מה המהומה?

בהומורסקה שנתפרסמה, והיא לעניין, נכתב כך: "ברדיו משרדים ואיגודות קצרים עם אזרחים ברחוב. השאלה שהם נשאלים: מי זה בייקר? התשובות נעות בין שחקן כדורסל בקבוצה מליגה ב' לבין קומיקאי ידוע מהוליווד. איש אינו יודע מי זה גיימס בייקר, שר החוץ האמריקני, שהצליח להרגיז אותנו השבוע. לדעתי, זה מחדל חמור מאוד של מערכת החינוך הישראלית. איך ייתכן שאזרחי ישראל לא ידעו מי זה גיימס בייקר? הרי הוא איש כה חשוב, כה מרכזי, כה אדיר כוח, שפשוט אי-אפשר שלא להכיר אותו. גיימס בייקר — וושינגטון, לינקולן, רוזוולט ילדים קטנים על-ידו: טרומן, קנדי, רייגן יכולים ללמוד ממנו. ראו איך התייצב מול הכנס של השדולה הישראלית בושינגטון, איך דיבר באומץ לב ובנחישות דעת, איך הטיף לישראל מוסר וקרא לה להפסיק עם החלומות שלה, איך הכניס לנו בכבי אבינו ועוד הוסיף סטירה קטנה, שנדע מי אנו ומה אנחנו אל מול גיימס בייקר הגדול והנורא.

"לכן זו כושה וחרפה, שהעם היהודי בכל העולם לא ידע מי זה גיימס בייקר. הוא כנראה האיש, שההיסטוריה הועירה אותו לגדולה שאין כמותה, ואנו לא יודעים מי הוא. פשוט נורא. ואולי, אולי זה בכלל לא כל כך חשוב מה כאמת אמר; אולי זה לא משנה אם אזרחי ישראל, שראשם סחרחר מרוב שמות של שחקני כדורסל, קומיקאים וזמרים באירוויזיון, יכירו את שר החוץ האמריקני או לא?"

יש רגליים לסברה, שגיימס בייקרים למכביר כבר היו לנו ונעלמו. באו והלכו. הציצו ונמוגו. אבל מה שלא נמוג, אדוני שר החוץ, אלה הם הדברים שאמר האיש הזה, שתמונתו תלויה כאן בהיכל הכנסת. מה שבאמת חשוב, אלה הם הדברים שכתב הרצל בסוף ספרו "אלטנוילנד". כך הוא כתב שם: מה שסיפרתי היה חלום, אבל החלום איננו רחוק כל כך מהמציאות כמו שמדמים לעצמם מקצת האנשים הריאליסטים. האדם והעם בנפשו יביא חלומם, אם ירצה. אם לא ירצה, הרי החלום היה חלום ויישאר חלום.

מהחלום הזה, שהחל מאז דבר ה' אל אברהם: "לך לך מארצך וממולדך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", עד "שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה, כי את כל הארץ אשר אתה רואה, לך אתנה ולזרעך עד עולם". מהחלום הזה ניזון עם ישראל גם בשעה שעמד על נהרות בכל ואמר: "אם אשכחך ירושלים שתכחי מיני", אותה ירושלים שהיום וושינגטון אינה מכירה בה כבירת ישראל ואינה מוכנה להעביר את שגרירותה לתוכה.

מהחלום הזה ומעוצמת הרצון, להגשמה נתקבצו גלויות, נכנתה ארץ, הוקמה מדינה, וגם זכינו, כחסדי ה' יתברך, לשוכ אל ארץ-ישראל המעובדת שלנו שבין הים לירדן, הבית הקטן היחיד שיש לנו בעולם. כשדבריו של גיימס בייקר יישכחו זה

מה הם מציעים לפליטים היושבים במחנה על-יד טול-כרם, וקיבוץ המעפיל יושב על אדמתם.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני שואל את חבר הכנסת חסיין פארס ממפ"ם.

רפאל איתן (צומת):
הנה, אתה ממפ"ם, אבל גם אם אתה חצי פליט. הרי מפ"ם גם כן לא התביישו לעשות ממך פליט.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אולי אני אשאל את סגן היושב-ראש נואף מסאלחה?

היו"ר נ' מסאלחה:
היושב-ראש לא מתערב.

רפאל איתן (צומת):
חוץ מסממאות חסרות שחר ובסיס של ישר והגינות כלפי 700,000 פליטים כאן ו-500,000 בחוץ אין להם שום דבר להציע. הם מדברים בסממאות.

הממשלה הזאת לא תביא לשום שינוי בתהליך המסוכן שנגררנו אליו, כי אין ממשלה, אין שלטון, ואין מודה בשני אלה.

אתם נגררים כמדורון, עד שתמצאו עצמכם בתהום, ועמכם כל המדינה. אתם טועים, ומחיר טעותכם יהיה עצם המשך קיומה של המדינה והעם.

כרשותכם, לסיום, אקרא מכתב גלוי למוזכיר המדינה, מר בייקר: "אדוני, כאשר אתה מדבר בגנות חלום ארץ-ישראל הגדולה, נעלמה ממך כנראה העובדה, שישראל אינה גדולה כלל וכלל, אפילו תישאר שלמה.

"על-פי נתונים הלקוחים מאטלס אמריקני, שטחה של ישראל 'הגדולה' מסתכם ב-10,000 מילין רבועים; ירדן — 35,000 מילין רבועים; סוריה — 71,400; עירק — 169,000; מצרים — 386,000; סעודיה — 830,000; וארצות-הברית, לשם השוואה בלבד — 3,679,000 מילין רבועים. אולי תסכים את המונח 'ארץ-ישראל הגדולה' שהשתמשת בו?

"מוכן שאין זה הוגן להשוות לשטחה של ארצות-הברית, אבל דע לך, שארץ-ישראל שאתה היית רוצה, דחוקה בגבולות אחרים, ורוחבה במקום הצר יהיה כאורכם של עשרה גשרי ורזנו בלבד. האם העליית על דעתך ממדים כאלה?" — גשר ורזנו הוא הגשר החדש התלוי הגדול ביותר בעולם המחבר בין ברוקלין לסטייטן-איילנד.

"אבל יותר מזה, מהו מחיר הסיכון שבטעות, ומי יוכל לתקן טעות כזאת? ישראל בגבולות אחרים לא תוכל להתקיים אפילו תערוך ארצות-הברית לקיומה. אנחנו איננו רוצים ואיננו צריכים לחיות בחסדי ארצות-הברית, ואיננו רוצים שארצות-הברית תפעיל כוח להגנתנו, גם אם תבטיח — הרי אתה כרחוקך, ומחר יהיה מישהו אחר במקומך. האם תהיה מוכן לסכן חיי אמריקנים כדי להבטיח את קיומנו? אין זו האשמה כלפיך, אלא הארת המציאות. זכור, בבקשה, את מלחמת וייטנם.

"ובאותו הקשר — אם תעמוד לפניך ההכרעה — השמדת ישראל או מלחמת עולם, במה תבחר? הנח לנו במדינתנו הזעזעורית, ואל תנסה לדחוק אותנו לפינה ללא מוצא." תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:
הודה לחבר הכנסת רפאל איתן. רשות הדיבור לחבר

כבר והמרקחה הזאת תהיה מהומה על לא מאומה, כשהדברים ירפו כמוץ אשר תרפנו הרוח, יישראל — אם אך נרצה בכך — דבר ה' הקיים ועומד לעולם, והארץ הזאת, הבית הקטן הזה שלנו, שלו נשבענו אמונים, יהיה ביתנו לנצח. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו — לחבר הכנסת יוסף עזון.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הגיעה העת לישראל לנוש אחת ולחמדי את החזון הלא-מציאותי של ארץ-ישראל הגדולה. אינטרסים ישראליים בגדה ובעזה — ביטחוניים ואחרים — יכולים לבוא על סיפוקם בהסדר המבוסס על החלטה 242. ותרו על הסיפוח, הפסיקו את פעילות ההתנחלויות, הרשו לבתי-הספר להיפתח מחדש, פנו אל הפלשתינים כאל שכנים הזכאים לזכויות פוליטיות. אלה חלק מברכי שר המדינה האמריקני בכנס אייפ"ק, מסר פוליטי ברור, חלק מתוכנית מדינית כוללת.

אבל הוא גם פנה לפלשתינים להכיר בישראל. לדבר בקול אחד ולוותר על האשליה שלש על כל פלשתין. הוא גם דרש מהם לוותר על האמנה הפלשתינית.

חברי הכנסת, קיים שוני בסיסי בין הפנייה שלו לישראלים לבין הפנייה שלו לפלשתינים. הפלשתינים קיבלו כבר מזמן את הדרישות האלה. הם קיבלו את החלטות 242 ו-338, הכירו בזכות ישראל להתקיים, קיבלו את עקרון החלוקה — שתי מדינות לשני העמים — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

בסוף הם עוד יכירו בהחלטה 181.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

הם מכירים בה. בהחלטות המועצה הלאומית הפלשתינית הם הכירו ב-121 ובעקרון החלוקה לפי 242.

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא התכוון לחלוקה מ-1947.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אני יודע, זו החלטה 181. בעצם הם ויתרו על הדרשה לשליטה על כל פלשתין. ב"קאדוק" שלו ויתר ערפאת בפומבי על אותם סעיפים אנטי-ישראליים כאמנה הפלשתינית. הפלשתינים הוכיחו את אמינותם, אש"ף הוכיח את מלוא הכנותו בכוונה להגיע להסדר של שלום באזור, המבוסס על הזכויות של שני העמים.

החידוש בדברי השר בייקר הוא בדברים המופנים לישראל, במקום שנאמרו בו, בתוכן ובכונסה השתמש בו. מכאן הדרגה של הימין הישראלי, שהשתקפה היטב מאז אמר השר בייקר את דבריו, והיום שמענו את הדרגה הזאת היטב. אני אומר לאנשי הימין: יש לכם סיבות טובות לדאוג, כי דבריו של בייקר הם סטירת לחי לעקשנות שלכם, לסרבנות שלכם, למדיניות הסיפוח והסיפוח של ממשלת ישראל. הם סטירת לחי לראש הממשלה, לשר החוץ, לממשלה כולה.

בעצם, מי אומר אותם? — שר החוץ של בעלת-הברית היחידה שנשארה למדינת ישראל, המעצמה הגדולה והחזקה ביותר בעולם, ארצות-הברית. ממשל בוש הוא שהחל לאזן את עמדותיו, אומנם במאחר, אבל איך אומרים באנגלית: Better late than never, טוב מאוחר מאשר לעולם לא.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אתה יודע שהאמריקנים אומרים שלא תקום מדינה פלשתינית. אתה מסכים לכל מה שהם אומרים?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מדבר עכשיו עם דראושה, לא עם נציג אש"ף.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

המדינה הפלשתינית קום תקום. האמריקנים, חבר הכנסת ריבלין, אינם רוצים להכניס את כל הדברים הקשים לימין הישראלי בשלב אחד, והם עושים את זה צעד אחר צעד. אבל דע לך, שיש הבנה בין-לאומית, יש הסכם אמריקני-רוסי, יש הסכם בין-לאומי, שהמדינה הפלשתינית קום תקום. שר החוץ יודע, שיש כבר הסכם אמריקני-רוסי להגיע תוך כמה שנים להסדר של שלום באזור, הסדר שיבטיח את הזכויות הלאומיות של שני הצדדים. מדינה פלשתינית תקום בכל מסגרת שהיא, קונפדרטיבית, פדרטיבית או אחרת, ליד מדינת ישראל. יש כבר הסכם על הדבר הזה, אבל הם עושים את זה בתחכום, כדי להביא את מדינת ישראל לקבל את הדברים הללו. אתם רואים את השינויים החלים יום אחרי יום. זאת תוכנית מלאה וגדושה, והאמריקנים רוצים להגיע אליה. אני חושב שממשלת ישראל מודעת לעניין, אבל היא מתעלמת מכך ומעדיפה לנהוג כבתי-עונה, שטומנת את ראשה בחול וחושבת שהעולם לא רואה אותה. ארצות-הברית החלה להבין, שמדיניות הסיפוח הישראלית מסכנת את הבטחון האמיתי של מדינת ישראל. מסכנת את ביטחון המזרח התיכון כולו ואת שלום העולם. דעת הקהל בעולם ערה לכל מה שקורה באזור, לאינתיפאדה המתמשכת של עם הנאבק על חירותו ומקריב למען עצמאותו.

כישלון מדיניות היד הקשה, ההתנהגות הברברית של המתנחלים, הנוטלים את החוק לידיהם ורומסים כל ערכי אנוש, פוגעים בילדים, בנשים ובחפים מפשע ומקעקעים את הערכים הדמוקרטיים והאנושיים האמיתיים של עם עוררו תגובה בין-לאומית עוינת.

אני קורא לממשלה מעל הבמה הזאת לשים קץ לפעילות המתנחלים, המלבים את הציורים, מעמיקים את השנאה ופוגעים כההליך השלום, ובעצם גודעים את הענף שהם יושבים עליו.

מדיניות הממשלה הזאת נכשלה לכל אורך הדרך. ראש הממשלה נכשל בתוכניתו המדינית, שאושרה כממשלה. תוכנית זאת, כמתכונתה הנוכחית, אינה יכולה להצליח. הבחירות כעיקרון דמוקרטי מקובלות על הפלשתינים, על כל העולם, אך זאת כחלק מהסדר קבע כולל, שיבטיח את הזכויות של שני העמים, שיבטיח תנאים מתאימים לבחירות, כגון נסיגת הכוחות הישראליים, נוכחות משקיפים בין-לאומיים, השתתפות תושבי מזרח-ירושלים בבחירות ותנאים הכרחיים אחרים להבטחת קיום בחירות חופשיות ודמוקרטיות. בלי זה התוכנית לא תתקבל.

כאשר מר שמיר וחבריו מסרבים לקבל את התנאים האלה, מסרבים לדבר עם אש"ף נציג הפלשתיני, אין שום סיכוי לךך שתוכנית שמיר תתקבל. הממשלה הזאת מתעלמת מדעת הקהל הבין-לאומית, מהשינויים מהעולם הערבי, מהמוכנות הערבית לשאת ולתת עם ישראל, מתעלמת מהשינויים החיוביים המשמעותיים שחלו בעמדת אש"ף מאז הוועידה הפלשתינית 19. הממשלה הזאת אינה רוצה לראות את השינויים שחלו בדעת הקהל העולמית. היא מתעלמת מהדוטט, מההסכמה בין

ועוד זאת: מהשוואת חלקי נאומי זה לזה — כוונתי לדברים שהפנה כלפי ישראל לעומת הדברים שהפנה כלפי אש"ף — עולה, שלמרות מאמציו לאזן את דבריו לא הצליח בכך. מאש"ף הוא דורש דיבורים, ומאתנו — מעשים. מאש"ף הוא מבקש להחליף את האינתיפאדה בריאלוג פוליטי ודיפלומטי, ולא נקט כלפיה לשון "Stop", כפי שאמר: "Stop settlement activity."

לדרישתו של מר בייקר מאש"ף להכיר בישראל, אנו אומרים: עפרא לפומיה של אש"ף, אין אנו זקוקים להכרתו, כי קיומנו בארצנו הקדושה אינו תלוי בהכרתו או באי-הכרתו של אש"ף. קיומנו בארצנו הוא על-פי תורתנו הקדושה ובגבולות שהיא קבעה, המפורטים בספר "כמדובר", פירוש "מסעי".

לעומת זאת, אנו נדרשים להפסיק את ההתנחלויות ולפתוח את בתי-הספר. מר בייקר הנכבד, הפסקת ההתנחלויות לא תביא לשלום המצופה, עוכדה היא שלפני מלחמת ששת-הימים לא היו התנחלויות, וככל זאת פרצה מלחמת ששת-הימים. בתי-הספר אינם סגורים לצמיתות, ואם הם נסגרים לתקופת מה, הרי ישראל נאלצת לעשות זאת כדי להפחית עד כמה שאפשר — — —

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מה זה "לתקופת מה"? אתה יודע כמה זמן הם סגורים?

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
תקשיב, אני אסביר.

רוצים להפחית עד כמה שאפשר את יידי האבנים ולמנוע יילדי הערבים ייהרגו.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הפחתת זאת על-ידי סגירת בתי-הספר?

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
בהחלט.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הפחתת.

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
כן, מפני שהיה הרבה יותר גרוע.

הן יודע לך, מר בייקר, כי המתסיסים האמיתיים נשאים בבתי-הס. הם שולחים את נשותיהם ואת ילדיהם ליידיות אבנים בחיילי צה"ל ובאזרחים, ובשוכס לביתם הם נכדקים אם אכן זרקו את כל התחמושת, את כל כמות האבנים שקיבלו.

חברי הכנסת, כנאומי מוסרט מר בייקר ארבעה עקרונות שעליהם מבוססת מדיניות ארצות-הברית: א. שטחים תמורת שלום; ב. משא-ומתן ישרי; ג. תקופת מעבר עד להסדר הסופי; ד. ממשל עצמי.

בלא להיכנס לוויכוח אתו, עקרונות אלה אינם מקובלים במלואם עלינו, כי יש בהם מרשם בדוק להקמתה של מדינת פלשתינית, שהיא סכנה לישראל. וכי לא די ב-22 מדינות ערביות הקיימות היום בעולם?

לו באמת ובכנות רצו מדינות ערב לפתור את בעיית בני עמם, יכלו לקולטם במדינותיהם. אבל כמה עסוקים עמי ערב? הם עסוקים בחד גדיא שאין לו מוצא: סוריה הכניסה את צבאותיה ללבנון והורגת את תושבי לבנון; עירק מחפשת כל הזדמנות כדי לתקוף את סוריה; ואירן זה לא כבר סיימה מלחמה שנמשכה 8 שנים עם עירק.

שני הגדולים, שהגיעו בנייהם להסדר, שבמסגרתו ימריצו את שני הצדדים להגיע להסדר.

הערבים קיבלו מה שנדרש מהם. ממשלת ישראל ממשכה בעקשנותה ובסירובה, ובאים כאן להלין ולהתלונן. על מי אפשר להלין — על השמאל בישראל? על הערבים בישראל? על הפלשתינים? על העולם הערבי? על העולם כולו? אין לכם מה להלין, אתם האשמים. הממשלה הזאת היא האשמה בתסבוכת שהכניסה אליה את מדינת ישראל. ראש הממשלה הוא הנושא באחריות הגדולה ביותר למערבולת הנוכחית.

מה היה עושה ראש ממשלה, שנכשל כישלון טוטלי במדיניותו ובתוכניותיו, בכל מדינה מתוקנת, בכל מדינה דמוקרטית? הוא היה קם ומחפטר. נוכח הכישלון הזה על ראש הממשלה ללכת לנשיא, להסיק את המסקנות הנדרשות מהמצב. עליו להגיש את התפטרות ממשלתו ולא לשחק כמשחקים ולנסות להקים ממשלה אחרת, צרה או רחבה, בהרכב הנוכחי או בהרכב אחר. עליו ללכת לנשיא לבקש לערוך בחירות תוך תקופה קצרה, שלושה חודשים לכל היותר, כאשר הנושא המרכזי יהיה: תהליך השלום באזור.

אני קורא לראש הממשלה, אני קורא לך, מר שמיר: לך לנשיא והתפטר. כך תחסוך דם של יהודים וערבים, תחסוך קורבנות. תפתח בכך אפשרות להקמת ממשלה אחרת, שתהיה מסוגלת לומר "כן" לשלום, "כן" למשא-ומתן, "כן" לשני העמים, "כן" לפלשתינים ו"כן" לישראלים.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסף עזרן, ואחריו — לחבר הכנסת אברהם רביץ.

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כ-20 יום חגג העם בישראל את יום עצמאותו ה-41. "עצמאות" אמרתי? הנה בא מזכיר המדינה של ארצות-הברית, מר בייקר, והזכיר לנו ולעולם כולו, שכאלו אין עצמאות לישראל. אדרבה, אש"ף הוא העצמאי, ללא מדינה, כי דרישותיו של מר בייקר מישראל הן למעשה דרישותיו של אש"ף. נדמה כמעט שאש"ף הוא שהתכיב למר בייקר לדרוש מישראל את הפסקת ההתנחלויות, את אי-סיפוח יש"ע ואת פתיחת בתי-הספר.

אומנם עוד בימי רייגן החליט הממשל של ארצות-הברית לפתוח בדרישה עם אש"ף בתוניס, אולם בדברי מר בייקר אנו שומעים נימה אחרת, נימה של הידוק הקשרים בין ארצות-הברית לאש"ף עד כדי הסכמה לדברי האחרון, הכאים כתכתיב לישראל. בזה, בתכתיב, אני שם את הדגש, כי על הנושא יש להתווכח, וגם על התוכן.

כדי לחת חוקף לדברים אלה נציין את המעמד שבו חבר מר בייקר לומר את דבריו: בפני השדולה הישראלית בארצות-הברית, לא פחות ולא יותר, שעד כה הושמעו בפניה בדרך כלל נאומים אוהדים את ישראל. במעמד השדולה כאילו אומר מר בייקר: שמעו, רבותי, דברים מפורשים. אין אנו הולכים יד ביד עם ישראל בכל נושא השלום, אלא מעתה ידנו מושטת לארגון אש"ף, שהרג גם יהודים וגם אמריקנים, ללא הבל. אני אומר זאת על אף דברי האהדה לישראל, הכלולים כנאומי של בייקר, שלא המחיקו את הגלולה המרה. גם מנוסח הדברים עולה, שאין הוא מבקש מישראל לחדול מההתנחלויות, אלא מצווה בלשון בוטה: הפסיקו את ההתנחלויות ופתחו מחדש את בתי-הספר.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ומה קורה עם מי שחולם כל הזמן?

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
לא, די בפעם אחת בשבוע.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ואם הוא חולץ כל היום?

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אין מי שחולם כל היום. חולמים פעם אחת בשבוע
ומעשיים כל השבוע.

איזה לעג לרש לרבר על אודות ישראל הגדולה לעומת
מיליוני הקילומטרים הרבועים של ארצות-הברית והאימפריה
של מדינות ערב והאסלאם. גם ירדן, המדינה המלאכותית
שהוקמה עליידי הבריטים, שטחה גדול פי-שבעה משטחה
של מדינת ישראל.

למרות האמו- לעיל עלינו להמשיך ולחפש דרך להגיע
להבנה עם ארצות-הברית ועם מר בייקר עצמו. יש להעמידו על
טעותו ולומר לו שהעקרונות שעליהם ביסס את מדיניות
ארצות-הברית אינם מקובלים עלינו ואינם נכונים. נעשה לא
כעני המתחנן לפני עשיר אלא כידיד אל ידיד, כי מר בייקר
העלה על נס בנאומו את שיחוף הפעולה הקיים בין ישראל
לארצות-הברית, ואנו מכריזים על כך.

יש נכונות עקרונית לפשרות תמורת שלום אמיתי
ובר-קיימא, שמתחייב מכורח הנסיבות והרצון למנוע שפיכות
דמים. מבלי להפר לעולם את שבועת הנצח של עם ישראל: אם
אשכחן ירושלים זשכח ימינו. אסור לנו פשוט לבגוד באמונת
אבותינו שהביאה אותנו עד הלום, אם כי מותר לנו להתפשר, כי
פיקוח נפש דוחה כל התורה, בכלל זה שבת ויום הכיפורים. אין
שום יסוד תיאולוגי אמיתי להחליף ערכים קיומיים בשטחים,
ולו המקדשים ביהר, אבל כל זה לטווח ארוך ביותר, שיעמיד
במבחן כוונות ומעשים.

אני מקווה כי דברי הארנצה שהשמיע מר בוש, נשיא
ארצות-הברית, לאחר נאומו של מר בייקר, יגברו בסופו של
דבר ויחזרו ההבנה: שיחוף הפעולה לשרור בין שני העמים
לקידום שלום אמית בר-קיימא.

לפיכך, כבוד היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא
להמשך הדיון בוועדה.

היו"ר נ' מסאלחה:
תודה לחבר הכנסת יוסף עזרן.

ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמט — 1989,
שהחזירה ועדת הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

כן הונחו מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: פתרון
בעיית החינוך של ילדי היישוב הר-אדר. תורה.

ו. הצעות לסדר-היום

דברי שר החוץ של ארצות-הברית, מר בייקר, בוועידת אייפא"ק

היו"ר רביץ (דגל התורה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני זמן קצר נקראנו,
חברי הבית, להביע את דעתנו על תוכנית הממשלה לבחירות

חברי הכנסת, מר משה ארנס, שר החוץ שלנו, צדק
בתגובתו כי דברי מר בייקר יקשיחו את עמדותיו של אש"ף ושל
העולם הערבי. ולא רק העולם הערבי יקשיח את עמדותיו, גם
עמי אירופה יצטרפו לקולה של ארצות-הברית. ואם מר ארנס
זקוק להוכחה, הרי מר בייקר סיפקה לו: כי האחרון נאם את
נאומו בהיות ראש הממשלה בלונדון ובדרכו לספרד. מר בייקר
אותת לשתי מדינות אלה: דחו את יוזמתו של מר שמיר ואל
תקבלוה. ובאמת, כפי שהתפרסם, לא שמענו לא על תמיכתה
של לונדון ולא על זו של ספרד בתוכנית ראש הממשלה, ומה
שנאמר — נאמר כדי לצאת ידי חובה, כדברי נימוסין גרידא
ותו לא.

בין הפרשנויות שניתנו לדברי מר בייקר קראתי גם דעה
האומרת, שמר בייקר מעוניין להשפיע על החלטת מרכז
הליכוד בבואו לדון בתוכניתו של מר שמיר. מר בייקר רוצה
שמרכז הליכוד ידחה את תוכניתו של מר שמיר, וכך מר שמיר
יחזור את המנדט לנשיא המדינה, כפי שאמר.

קשה לי לקבל פרשנות זו. היא רחוקה מאוד. אבל אפילו
יש בה שמץ של אמת, עלינו לומר למר בייקר: חדל. עד כאן.
אל תתערב בעניינינו הפנימיים. כדמוקרט וכאמון על
הדמוקרטיה אתה יודע שאין עם מתערב בעניינינו הפנימיים של
זולתו. הנח לנו להתמודד עם המחלוקות הפנימיות שלנו, והעם
בישראל הוא שיכריע מי יעמוד בראש ממשלתו ומי יציג
תוכנית שלום.

חברי הכנסת, מר בייקר קורא לנו לזנוח אחת ולתמיד
את החלום על ישראל הגדולה. פסוק מפורש הוא: "בשוב ה'
את שיבת ציון היינו כחולמים". איך נוזח את החלום כאשר דוד
מלך ישראל אומר לנו במפורש ששיבתנו לציון היא החלום
האמיתי? וכי יש בכוחו של מישוה להפסיק את חלומותיו?
האם מר בייקר יכול להפסיק את חלומותיו שלו? יש לו
שליטה עליהם? כל שכן על חלומות של עם אחר וקל וחומר
של עצמו.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

תקשיב לדבר מעניין, ידידי חבר הכנסת. ידוע
שהפסיכולוגים אומרים שאדם שאינו חולם אין הוא נורמלי
לגמרי וזקוק לטיפול פסיכולוגי. וחז"ל, שקדמו לפסיכולוגיה
המורדנית, אמרו על הפסוק שאמר שלמה המלך: ושָׁבַע ילין
בל יפקד רע — אל תקרי ושָׁבַע אלא ושָׁבַע. מלמד, מי שאינו
חולם אחת לשבוע נקרא רע. מר בייקר מטיף לנו אפוא להיות
רעים. לפיכך לא נסכים אתו.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הורעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחה היום
על שולחן הכנסת:

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם רביץ ואחרי —
לאחרון הנואמים, חבר הכנסת שמואל הלפרט.

וההתנחלויות, והיה מסתפק בדבר האמיתי — פנייה אלינו בבקשה שנתייחס לפלשתינים כאל שכנים הזכאים לזכויות פוליטיות. אילו עשה זאת ונמנע מהקריאות האחרות, היה עושה שירות טוב יותר.

רבתי חברי הכנסת, אולי כשעה זו חשוב שנאמר לעצמנו, לכל חלקי הבית, למה שנקרא ימין וגם למה שנקרא שמאל, למה שנקרא שוחרי ארץ-ישראל ולמה שנקרא שוחרי השלום, וכן לאומות העולם ולמר בייקר, שההתנחלויות אינן עומדות בהכרח בסתירה לתהליך של שלום. אינן עומדות בהכרח בסתירה לתהליך מדיני כזה או אחר, ואינן בהכרח מכשול, גם אם ברצוננו להיות קשובים לזכויות הפוליטיות של העם הפלשטיני. חלום ארץ-ישראל הגדולה איננו חייב לעמוד בסתירה לתהליך המדיני, במפורש לא.

לפי דעתנו, חייבים לראות נכוחה את ביטחונה של מדינת ישראל — זה החלק הפרגמטי בדבריו של מר בייקר — וגם את העקרונות או את החלומות, ואין הדברים הללו חייבים לסתור תהליך מדיני כלשהו. לא, בהחלט לא. לא ייתכן, גם לשיטתם של מי שנקראים שוחרי השלום, אשר רואים את הפתרון בהקמת מדינה פלשטינית — לא ייתכן שיהודים לא יוכלו לגור בכל מקום שהוא ברחבי ארץ-ישראל השלמה.

רבתי חברי הכנסת, נאומי של מר בייקר רב כו הסתום על המפורש. אינני יודע אם הנאום הזה הוא אשר חייב להתייחס לנו את דרכנו. אנו מכתבים את דעתנו שלנו, וכפי שהכנסת הצביעה על יוזמת הבחירות — וכל אחד ייתן לה פירוש משלו — אנו חושבים שיש להמשיך ללכת במהלך הזה. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת אברהם רביץ. רשות הדיבור לחבר הכנסת שמואל הלפרט, ואחריו ישיב כבוד שר החוץ.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאומי של שר החוץ האמריקני, מר גיימס בייקר, הוא בכחית שינוי רציני במדיניותה של ארצות-הברית במזרח-התיכון, וגל התגובות בישראל ובעולם היהודי כולו מוכיח, כי אכן דברים חריגים הושמעו בנאום זה.

איי-אפשר להתעלם מן העובדה, שזו פעם ראשונה שאישיות אמריקנית בכירה, למעשה מי שקובע את מדיניות החוץ האמריקנית, מתעלם לראשונה מצורכי הביטחון של ישראל, ואפילו אינו מוצא לנכון להצהיר על הכרית בין ישראל לארצות-הברית, מכחינה אסטרטגית וביטחונית.

אבל חמורה מכך היא ההתייחסות לבעיית ההתנחלויות בארץ-ישראל. מר בייקר קרא לנו "להפסיק לחלום על ארץ-ישראל גדולה". ההתייחסות ונימת הדברים חמורות למדי. אך לגופם של דברים, האם כל הבעיה היא, אם ארץ-ישראל קטנה או גדולה? הרי הבעיה האמיתית היא, שמדינות ערב טרם השלימו עם קיומנו. האם לפני מלחמת ששת-הימים, כאשר מדינת ישראל הייתה קטנה, האם אז כן השלימו מדינות ערב עם קיומנו? האם אז לא רצחו הפדאיון ויתר המחבלים נשים וילדים חפים מפשע?

האם אז היו מצרים, סוריה וירדן מוכנות לעשות עמנו שלום? הרי ערב פרוץ מלחמת ששת-הימים העבירה ישראל פנייה למלך חוסיין, דרך גורם שלישי, וביקשה להימנע מהתקפה חמורה הכטחת ביטחונה של ירדן. אלא, שכידוע, מן השמים כיוונו את העניינים אחרת, וכך, ירושלים העתיקה,

בשטחים, שמטרתה היתה לצעוד לקראת שלום. כך היא הוגדרה.

התוכנית, כפי שראינו, הצטיינה בחוסר בהירותה, בערפול שאפף אותה ובכך שכמעט כל אחד מחברי הבית הזה יכול היה למצוא בה תשובה לרצונו, לבן, לתקותיו ולתוכניותיו. ואכן, כך הצביעו רוב חברי הבית, זה בידיו ואחרים כרגליהם ואחרים כהימנעותם.

והנה, רבותי, הגויים שוב לומדים משהו מהעם היהודי. ניצב מולנו נאומי של מר גיימס בייקר, כאשר גם הוא מצטיין בסתירות הפנימיות שבו. מחד אומר מר בייקר: אין אנו תומכים בהקמתה של מדינה פלשטינית. ומאידך הוא מדבר על ממשל עצמי לפלשתינים בצורה שתהיה קבילה, על הפלשתינים, ישראל וירדן.

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אומרים מאידך גיסא.

אברהם רביץ (דגל התורה):

יש אידך גם בלי גיסא, השני. לאו דווקא הצד השני. גיסא זה צד. זה יכול להיות מאידך.

ובנשימה אחת, זה כבר יחד, בנשימה אחת הוא מדבר על נוסחה שחשפך כר נרחב לפלשתינים לממש את מלוא זכויותיהם הפוליטיות, וזכויותיהם הפוליטיות המלאות, ובה במידה היא מספקת הגנה נרחבת לביטחונה של ישראל. מלא סתירות. כאילו אין אנו יודעים מהי הגנה נרחבת לביטחונה של ישראל וכיצד היא מתנגשת בזכויותיו של העם הפלשטיני.

רבתי חברי הכנסת, גם כהקשר של ההתערבות האמריקנית קיימת סתירה. מחד אומר מזכיר המדינה האמריקני: אנו סבורים שליוזמה האמריקנית הגלויה לעין אין הרבה על מה להישען. משום כך הוא נותן לנו את ההרגשה שלא טוב שהאמריקנים יתערבו. באותו דיבור אומר מר בייקר: אבל אין בכוונתנו להיעצר בסטטוס-קוו, אנו מעורבים ונפעל כדי לסייע לפתיחתו של משא-ומתן ונשמור שיהיה לו המשך.

אם כן, הלשון הכפולה הזאת של מר בייקר, השזורה לכל אורך נאומו, היא כנראה הנותנת לו כוח לפנות לגורמים השונים כאוורנו.

אבל, רבותי חברי הכנסת, לפי דעתנו מר בייקר עשה שתי טעויות עיקריות בנאום הזה, שאינן תורמות דבר, וכנראה גם מזיקות כשלב הזה של המצב שבו אנו נתונים. טעות אחת הוא עשה בפנייתו אל עמי ערב היום שבשלב הזה יפסיקו את החרם הערבי ויפסיקו לקרוא תיגר על מעמדה של ישראל בארגונים הבין-לאומיים ויחזרו בהם מהמעמדה הנתעבת כי ציונות היא גזענות.

רבתי חברי הכנסת, בוודאי כבוא השלום יהיו דברים אלו חלקים עיקריים של הסכם שלום. אבל, אדוני שר החוץ, לפנות אל מדינות ערב כיום כאילו זה מה שכואב לנו בישראל, כאילו הדברים הללו הם המטרדים אותנו כיחסינו עם מדינות ערב — מר בייקר איננו עושה את הרב החשוב כדי שמדינות ערב או העולם הערבי, כפי שהוא אומר, יתרמו למען השלום, דהיינו — הפסקת האלימות, הפסקת הטרור. קריאה זו היא החשובה כשעה זו לקידום הליך מדיני כלשהו.

רבתי חברי הכנסת, טעות שנייה עשה מר בייקר בנאומו, בפנותו לישראל שתפסיק את חזונה בדבר ארץ-ישראל הגדולה, שתותור על הסיפוח ושתפסיק את ההתנחלויות. טוב היה עושה מר בייקר אילו נמנע מלעסוק בעניין החלומות

ומוסיף ר' שמשון רפאל הירש: אם אצל אומות העולם העיקר זה הגבורה והכוחשר להרוג, בעיקר אצל הלוחמים שבהם, הרי אצל העם היהודי התכונות הדרושות ליוצאי צבא הן ייחוס וטהרת המשפחה, עדינות ורגש רחמנות. עם תכונות אלה אנו כאים ומציגים את תוכנית השלום, תוך אמירת "לא" תקיף למדינה פלשתינית.

היור"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת שמואל הלפרט. ישיב בשם הממשלה כבוד שר החוץ משה ארנס.

שר החוץ מ' ארנס:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבר מזמן לא נישא נאום שזכה לתשומת לב כה מרובה כזו שזכה לה נאומי של גיימס בייקר, מזכיר המדינה של ארצות-הברית. כבר מזמן לא נישא נאום שזכה לכך של 15 חברי הכנסת העלו הצעות לסדר-היום בקשר לתוכנו. ואומנם, הנאום שנישא עלי-ידי מזכיר המדינה בייקר לפני אייפא"ק, תחת הכותרת המרשימה "עקרונות ופרגמטיזם במדיניות האמריקנית כלפי הסכסוך הערבי-הישראלי" הוא נאום שרצוי להתכונן בו. לבחון אותו ולעכל אותו.

יש כנאום דברים רבים שניעמו לאוזני מרבית חברי הכנסת ומרבית אזרחי המדינה. אלו אולי 90% או 95% מהדברים שדובר עליהם כאן. יש כ-5% הצורמים את אוזני מרביתנו, והם הגורמים לתרעומת. ל-95%, לדברים הנעימים, אנחנו רגילים. הם תואמים את היחסים ההדוקים, יחסים של בעלי-ברית, הקיימים בינינו לבין ארצות-הברית זה שנים רבות מאוד. התרעומת נגרמת כאשר נאמרים דברים הנשמעים כסוטים מהיחסים שהיו קיימים זה שנים רבות.

אתחיל בדברים הנעימים. מר בייקר התייחס לקשרים ההדוקים שבין ישראל לבין ארצות-הברית, ואמר, בין היתר: "התגאיתי לפעול בממשל של רייגן, שהכיר בחשיבות שיתוף הפעולה האסטרטגי בין ארצות-הברית לישראל, ומילא את השותפות האסטרטגית בתוכן ובעוצמה". ייתכן שהדברים האלה לא ימצאו חן בעיני חברי הכנסת טובי, אבל נדמה לי שמרבית חברי הכנסת, כמעט כולם, ישמחו לשמוע אותם. מר בייקר המשיך ואמר: "תמיכה אמריקנית בישראל, זהו הסוד של גישתנו למזרח התיכון". כנאומי גילה מר בייקר הכנה לבעיות הביטחון של ישראל, ואמר, בין היתר: "כאשר אנו ניגשים יחד לתהליך השלום, אנחנו מבינים את הזהירות של ישראל, במיוחד כאשר בוחנים את הגישות הערביות לשלום. אינני מאשים את ישראל שהיא נוקטת זהירות זו. ההיסטוריה שלה ומצבה הגיאוגרפי פוליטי מחייבים זאת". מר בייקר גם הביע הסכמה לעקרונות הכלולים בהסכמי קמפ-דייוויד, עקרונות שעליהם מבוססת יוזמת השלום של ממשלת ישראל, והוא אמר: "הבעיות הכרוכות במשא-ומתן, הכוונה לשלום מורכבות מדי והרגשות עמוקים מדי מכדי שאפשר יהיה לעבור ישירות להסדר קבע. לכן דרושה תקופת ביניים, שתהיה קשורה מכחינת לוח הזמנים וסדר הפעולות עם המשא-ומתן על הסדר הקבע". מר בייקר הביע בצורה חד-משמעית תמיכה כיוזמת השלום של ממשלת ישראל ואמר: "רק בשבוע שעבר ממשלת ישראל אישרה מהדרוה מפורטת יותר של הצעתו של ראש ממשלת ישראל, המצביעה על עמדות ממשלת ישראל לגבי חלק מהנושאים. לדעתנו, ההצעה הישראלית היא התחלה חשובה, חשובה מאוד, חיובית, בדרך ליצירת משא-ומתן מועיל".

בעקבות הנקודה השנייה היוזמת השלום של ממשלת ישראל, המשיך מר בייקר ואמר: "על העולם הערבי לנקוט

הכותל המערבי, חברון, בית-לחם, שכם וערי האכות נפלוי בדינו.

חברי הכנסת, מי שבוחר היטב את נאום בייקר ואינו משלה את עצמו, יכול להבחין היטב, כי פירושו המעשי: הקמת מדינה פלשתינית. וזאת עלינו להצהיר ולהבהיר קבל עולם: אם ארצות-הברית תרצה לכפות עלינו מדינה פלשתינית, נתנגד לכך בכל חוקף.

איננו מעוניינים לשלוט על ערביי השטחים. אנו בהחלט רוצים לתת להם אוטונומיה מלאה ואפשרות ניהול ענייניהם, כפי שהוכחט בהסכמי קמפ-דייוויד. אנו רוצים לחיות אתם בשלום ובשכנות טובה, כדיוק כמו לאומים שונים, החיים בארצות כמו שווייץ. כאשר כל אומה שומרת על אופיה, על שפתה וצביונה.

עובדה היא, שאחרי מלחמת ששת-הימים נהנו הערבים במדינה מחופש מוחלט, מעיתונות חופשית, מחופש דיבור ועוד — מעל ומעבר למה שמקובל במדינות ערב. אלא שרצוננו בשלום-אמת עם מדינות ערב, ונכונותנו לשבת אל שולחן המשא-ומתן, ללא תנאים מוקדמים וללא מחויבים, לא זו בלבד שלא קידמו את השלום, אלא לפעמים, כך נדמה, עוד נתנו להם תחושה שאנו חלשים, ורק הרחיקו את הסיכוי להידברות.

עובדה היא, שאחרי מלחמת ששת-הימים, כאשר צבאות ערב הובסו בכל החזיתות, התכנסו מנהיגי ערב בחרטום, והחליטו על שלושת האווים המפורסמים: לא שלום, לא משא-ומתן ולא הכרה בישראל.

מאז אותם ימים שינו אולי הערבים את סגנונם, אך התוכן המהות, נשאר כפי שהיו. נדמה שמה שלא הצליחו להשיג במלחמות, רוצים הם להשיג כיום כמתקפת שלום ובהצהרות מעורפלות, שמאחוריהן אין שום כיסוי ושום רצון כן לחיות בשלום. לצערנו, מטרותם היתה ונשארה רק אחת: להשמיד את מדינת ישראל ולגרש אותנו מכאן.

מכיוון שכך, אנו חייבים להשיב להם: ההתקוממות והטרור לא יועילו ולא כלום. לא ניכנע לאכנים ולבקבוקי תבערה. אין שום תחליף לשולחן המשא-ומתן ולרצון כן ואמיתי בשלום.

זאת עלינו לומר בכיורו גם לארצות-הברית, וכחשובה על נאומי של מר בייקר: אנו מעוניינים בשלום-אמת, במשא-ומתן ללא תנאים מוקדמים, אך לא נסכים בשום אופן שמישהו יכפה עלינו שלום מדומה, שיביא להקמת מדינה פלשתינית בדרך להגשמת שאיפת הערבים להשמידנו.

הדיבורים על מדינה קטנה אינם מעשיים. היום איש אינו חושב שאפשר לחזור לאותם גבולות צרים ומסוכנים, כאשר הלגיון הירדני צפה על כפר-סבא ורעננה, ותל-אביב נמצאה בסווח התותחים. לכן צריך לומר לשר החוץ האמריקני, בעקבות דבריו, שישראל תמשיך כיוזמת השלום שלה, כפי שעשתה בשכונות האחרונים. היא תהיה מוכנה לכל משא-ומתן, אך בשום אופן לא למתכון שיביא להקמת מדינה פלשתינית.

הניסיון המצער של שר החוץ האמריקני לייחס לישראל תכונות של רצון לכבוש ולהגיע למדינה גדולה אינו תואם לחלוטין את אופיו ואת תכונותיו של עמנו, שכל שאיפתו להגיע לשלום אמת עם כל מדינות האזור.

חברי הכנסת, על הפסוק "ויחילרו על משפחתם לבית אבתם" בפרשת השבוע, מפרש אונקלוס, שהכוונה היא לייחוס,

ודאי אינם יכולים להיות נעימים לאוזנינו. איך יכול בעל-ברית שלנו לנקוט עמדה מאוזנת בינינו לבין אויבינו? איך אפשר לנקוט עמדה מאוזנת כלפי מדינות שתקפו אותנו חמש פעמים, ואנחנו נאלצנו להגן על עצמנו חמש פעמים? איך אפשר לנקוט עמדה מאוזנת כלפי פורעים, מבצעי אלימות, דוקרים, מיירי אבנים, זורקי בקבוקי מולוטוב?

אני מצטער על שמוכר המדינה של ארצות-הברית התייחס לאופי של הסדר הקבע, שאליו אנחנו שואפים בסופו של דבר, מכיוון שאנחנו משוכנעים וחסכנו, שגם ממשלת ארצות-הברית מכינה, שכדי לקדם את תהליך השלום יש להתרכז בהסדר הביניים, ויש לדחות את הדברים על הסדר הקבע עד לאחר שנסכם את הסדר הביניים, עד לאחר שיתקיים הסדר הביניים.

ועוד דבר אחד — אין לי ספק, שמר בייקר לא התכוון לפגוע בישראל ולא התכוון לפגוע בעם ישראל. אך לפעמים פוגעים ללא כוונה. מר בייקר לא ביקר בישראל, איננו מכיר אותנו מקרוב, וזו הסיבה היחידה שאני יכול להעלות על דעתי לדבריו כדבר זניחת החלום על ישראל הגדולה. כבר אמר חבר הכנסת בנין, שלביטוי "ישראל הגדולה" יש אסוציאציות משנים עברו, שאנחנו מעדיפים לא לפרט אותן. אבל, אילו ביקר מר בייקר אצלנו, היה רואה את ארצנו הקטנטנת, את ישראל הקטנטנה, בין הקטנות שבמדינות העולם, עם יהודה, שומרון וחבל-עזה — יש כאלה שרוצים שנהיה עוד יותר קטנים, בלי שטחים אלה.

מערפאת שמענו, וזה לא הפתיע אותנו — כריאיון שנתן לעיתון "להיפיגארו", יומיים לפני שהגיע לפריס, הוא אמר למראיין: ראית את הרגל הישראלי? מגן-רוד, שני פסים כחולים. אתה יודע מה מסמלים הפסים האלה? פס אחד הוא נהר הנילוס, פס שני הוא נהר הפרת. זו האימפריה הישראלית, זו ישראל הגדולה, שהישראלים שואפים אליה. אני רוצה לומר לך — אמר ערפאת — שעד לאחרונה הייתה בכנסת הישראלית מפה של האימפריה הזאת. נדמה לי, שאפילו חבר הכנסת חופיק טובי לא ראה מעולם מפה כזאת.

אבל, דברי ערפאת אינם מפתיעים אותנו. דברים על ישראל הגדולה מפי דובר אמריקני פוגעים בנו.

והדברים על החלום — התנועה הציונית היא תנועה של חולמים ושל לוחמים. העם היהודי נשאל בלבו אלפיים שנה את חלום שיבת ציון, והגשמו אותו. החלטנו שמעשי הרצח והגירוש אשר בוצעו בארץ-ישראל לפני אלפיים שנה לא יהיו פסק-הדין הסופי של ההיסטוריה. חלמנו על חזרה למולדתנו, והגשמו את החלום הזה. במשך 20 שנה חלמנו על שיבה לעיר העתיקה, והגשמו את החלום. במשך 20 שנה חלמנו על שיבה לגוש-עציון והסתכלנו במכואות-ביתר לעבר משואות-יצחק, שהנפכה לכסים הליגיון הירדני. הגשמו את החלום. במשך שנים רבות לאחר הפוגורם בחברון, שבו רצחו ושמו קץ לקהילה היהודית, חלמנו על שיקום הקהילה היהודית בחברון — ואנחנו מגשימים את החלום הזה בימים אלה. יש לנו גם חלום על יצירת תנאי שלום אמיתי במזרח התיכון. אין לי ספק שנגשים גם את החלום הזה.

הצעתנו יוזמה, שאינה עוסקת בהסדר הקבע, יוזמה שמטרתה ליצור מסיבות ותנאים ליצירת הפרדני. הצדדים בסכסוך, כדי שנוכל להתחיל לדבר, מתוך הנחה שמגיעים אלה של משא-ומתן יביאו בסופם להסכם על הסדר ביניים, שבסופו של דבר יביא גם להסדר קבע.

צדדים קונקרטיים לקראת הסדר עם ישראל, לא במקום תהליך השלום, אך כמאין לתהליך זה. הפסיקו בחרם הכלכלי, הפסיקו לערער את מעמדה של ישראל בארגונים בין-לאומיים, תחזרו בכס מהקו המכיש, שהצינורות היא גזענות. כפי שאמרת, לדברים הנעימים אנחנו רגילים. יש לנו הוכחות להתרגל אליהם כתוצאה מיחסי ישראל-ארצות-הברית. אבל הדברים האלה-נעימים מעמידים כצל את הדברים הנעימים.

הדברים הצורמים שנאמרו עליידי מר בייקר, ואני מצטט, הם: "לישראל זה הזמן לשים כבד. פעם אחת ולתמיד, את החזון הבלתי-מציאותי של ישראל הגדולה. הימנעו מסיפות, הפסיקו פעולות התיישבות". לא שלא שמענו דברים כאלה בעבר. ממשלת ארצות-הברית התנגדה בזמנה לחוק הגולן, שהתקבל כאן בכנסת ברוב קולות. שמענו במשך כל השנים התנגדות להתיישבות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. לחבר הכנסת חגי מירום אני מעיר, שאינני בטוח שההתנגדות הזאת מוגבלת לשטחים שמחוץ לתוכנית-אלון. ודאי שבעולם הערבי מתקבל הרושם, שזוהי הסתייגות מהתיישבות בכל מקום מעבר ל"קו הירוק". שמענו על תוכנית-רייגן, שדיברה בצורה זו או אחרת על חזרה לגבולות 1967, אולי בתיקונים פה ושם.

אבל, מאז תוכנית-רייגן, לפני כשש או שבע שנים, חלה תקופת השיא ביחסים שבין ישראל לארצות-הברית. בתקופה הזאת הסכמנו, למעשה, שאת חילוקי הדעות בינינו לא נחשוף כלפי חוץ, שאת הוויכוחים לא ננהל בפומבי, וישלע הנושאים שבהם אנחנו חלוקים נדבר בינינו, בפגישות סדורות בין נציגי שתי המדינות. החלטנו שכך יועיל הדבר ליחסי ישראל-ארצות-הברית, שזה מחזק את הברית בין שתי המדינות, ואת הדימוי של יחסים קרובים בין בעלי-הברית — ישראל וארצות-הברית — שהם תנאי לקידום תהליך השלום באזור. חשוב שהעולם הערבי יבין, שאלה הם היחסים בין ישראל ובין ארצות-הברית.

הדימוי של יחסים קרובים בינינו לבין ארצות-הברית הוא גם מרכיב חשוב ככושר ההרתעה של מדינת ישראל, והוא מוכא בחשבון עלי-ידי שליטי מדינות ערב, אשר שוקלים את האפשרות לצאת למלחמה — ולשם כך הם אינם זקוקים לאישורו של שום פרלמנט; ביום אחד, ברגע אחד, יכולים הם להחליט לתקוף. ואם הם אינם חופפים, הרי זה מתוך הערכה של כושר ההרתעה של מדינת ישראל, שהמרכיב העיקרי שבו הוא צה"ל.

לכן אני מופתע ומאוכזב מרכיבו של חבר הכנסת יוסי שריד, אשר אמר שצה"ל אינו מוכן למלחמה. צה"ל מוכן למלחמה. אבל גם אם לא יתקבל הרושם הלא-נכון בדמשק, שלפיו צה"ל אינו מוכן למלחמה, אנחנו עלולים למצוא את עצמנו כמלחמה.

יש האומרים, שרברי מר בייקר, אותה פסקה שציטטתי, היא מכוונים לוועידת הפסגה הערבית בקזבלנקה, מתוך רצון לרכך את העמדה שלהם, ולהביא לכך שהם ייענו כחיוב ליוזמה המדינית של מדינת ישראל. אבל, ועידת קזבלנקה דחתה את היוזמה שלנו. בהחלטות הוועידה לא מוכיחים את שמה של מדינת ישראל אלא במובן השלילי. בהחלטות ועידת קזבלנקה יש קריאה להסלמת ההתקוממות, יש דיבורים על זכות השיבה ויש דיבורים על סנקציות נגד מדינת ישראל. אם הכוונה הייתה לרכך את ההחלטות של הפסגה הזאת — ייתכן שהושגה התוצאה ההפוכה.

קראתי בעיתונים, שכאשר הופנו אל מר בייקר מחאות על תוכן נאומו, הוא השיב שזה היה נאום מאוזן. הדברים האלה

שר החוץ מ' ארנס:

יש להפסיק את האלימות. לא ניתן לקיים בחירות בתנאי אלימות. אני רוצה להזהיר אוהרה, שבוודאי תוכן לכל אחד מאתנו: האלימות של האוכלוסייה הפלשתינית ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה יוצרת תהום של עוינות ושנאה בין יהודים לערבים, ומי יודע כמה זמן יהיה דרוש כדי לגשר על עוינות ושנאה אלה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זו חוצפה לדבר על אלימות של האוכלוסייה הפלשתינית כאשר הצבא הורג יום יום נשים וילדים. זו חוצפה לדבר על האלימות של האוכלוסייה הפלשתינית.

היו"ר ר' פנחס:

חבר הכנסת טובי, היתה לך הצעה לסדר-היום, אמרת מה שרצית לומר. תן, בבקשה, לשר לסיים את דבריו.

שר החוץ מ' ארנס:

אדוני היושב-ראש, מעל במה נכבדה זו ברוציני לפנות לירידינו בארצות-הברית בקריאה להימנע מיצירת תקוות שווא בלב הערבים כאשר למהות הסדר הקבע. ישראל לעולם לא תחזור לקווי 1967, מדינה פלשתינית שנייה לא תקום לעולם. טונספר של יהודים לא יחזור על עצמו. נמשך לעמוד על זכותו של כל יהודי לשבת ולהתיישב בארץ-ישראל ועל זכותה של מדינת לגבולות בטוחים ובני הגנה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדינת ישראל ניצבת היום במערכה קשה, שתוצאותיה ישיפיעו על ביטחונה ושלומה בשנים הבאות. המערכה מתנהלת בגבולות הארץ, בכבישי הארץ וברחובות דעים שלנו. בחזית הזאת עומדים לא רק חיילי צה"ל, אלא גם ילדי מטולה, אריאל ומעלה-אדומים. המערכה מתנהלת גם בכיורת העולם, שם אנו עומדים מול מתקפה מדינית והסכרתית ככדה. בחזית הזאת נמצאים אנחנו, נבחריו העם ושליחי המדינה ברחבי תבל.

מולנו יש קואליציה הפועלת באלימות וכאמצעים מדיניים. במטרה להחזיר אותנו לקווי 1967, לרבות פינוי מורחב-ירושלים, לשם הקמת מדינה פלשתינית. הרוב הגדול של אזרחי ישראל רואים בהתפתחות כזאת סכנה קיומית, ונחושים בעדתם לסכל מזימה זו. עלינו להביא למערכה נחישות, כושר עמידה ואומץ-לב, ונוסף על כך: תכונה מדינית, שתתבטא כיוזמה מדינית. אל נשכח, אויבינו רבים ואנחנו מעטים. עלינו להישמר מפני פיצול, מריבה ושנאת אחים. את המערכה ננהל מתוך אחדות לאומית. מאוחדים נתגבר על הכול.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות של חברי הכנסת זאב בנימין בגין, חגי מירום, גאולה כהן, רחבעם זאבי, רפאל איתן, חנן פורת, יוסף עזרן, אברהם רביץ ושמואל הלפרט לריון כבודת החוץ והביטחון, ואני מציע להוירי מסדר-היום של הכנסת את ההצעות של חברי הכנסת יוסי שריד, יאיר צבן, תופיק טובי, אברהם פורז, מוחמד מיעארי ועבר-אלוהב ראושה.

מיכאל בריהר (המעריך):

האם אתה מציע זאת על דעת הקואליציה, אדוני השר?

היו"ר ר' פנחס:

חברי הכנסת. הצעה אחרת לחבר הכנסת רענן כהן — להסיר את ההצעה של חבר הכנסת זאב בנימין בגין מסדר-היום. בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

שר החוץ מ' ארנס:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את סליחתך. הונחית

היוזמה שלנו היא יוזמה בת ארבע נקודות, חשוב להדגיש זאת. ראשית, קריאה לפגישת פסגה בין חותמי הסכמי קמפ-דייוויד — נשיא מצרים, נשיא ארצות-הברית וראש ממשלת ישראל; הנקודה השנייה, קריאה ל-20 מדינות ערב, המצהירות שהן במצב מלחמה עם ישראל, להתחיל בתהליכי נורמליזציה; הנקודה השלישית, קריאה לעולם, למדינות המחושות, לסייע לנו כשיקום מחנות הפליטים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה; הנקודה הרביעית, עריכת בחירות בקרב האוכלוסייה הפלשתינית ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, כדי שיבחרו נציגים שאתם נוכל לנהל משא-ומתן.

התשובה על היוזמה שלנו ניתנה בקובץ. אני קורא את הסעיפים הרלבנטיים מהודעת הסיכום: "הוועידה תמכה בעמדת הפלשתינים בנושא הבחירות, רהיינו, שהן תחיימנה לאחר הנסיגה הישראלית מאדמות פלשתינ הכבושות, תחת פיקוח בין-לאומי במסגרת תהליך השלום הכולל, שכן התוכנית הישראלית מיועדת לפגוע בהתקוממות ולהכות את אש"ף ואת הזכויות הלאומיות המוצקות של העם הפלשתיני".

חברת הכנסת גאולה כהן שאלה, האם יש אלטרנטיבה ליוזמה המדינית של ממשלת ישראל. התשובה היא: אין אלטרנטיבה ולא תהיה אלטרנטיבה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הציעו לישראל שלום, שלום על כסיס הכרה הדדית. למה אתה מתחמק מזה?

שר החוץ מ' ארנס:

היוזמה שלנו היא הדרך היחידה לקידום השלום באזור, ואנחנו מקווים שהתגובה תהיה תגובה חיובית. דווקא נוכח הרברים של מזכיר המדינה בייקר, דווקא נוכח אותו גילוי של נכונות כושינגטון להתווכח אתנו באופן פומבי, יוזמה מדינית מצדנו חשובה, חשובה במיוחד.

ליוזמה יש כבר הישגים נכבדים. היא הביאה אחדות בעם היהודי. באותו כנס אייפא"ק נאם יושב-ראש הוועידה של הארגונים היהודיים בארצות-הברית, סימון רייק, ואמר: הקהילה היהודית האמריקנית מאוחדת היום כפי שלא היתה מעולם כתמיכה ביוזמת השלום, שהוצעה על-ידי מדינת ישראל בצורה כה אמיצה.

אני יכול להעיד, חברי הכנסת, שהיוזמה שיפרה בצורה משמעותית ביותר את מעמדנו בדעת הקהל העולמית. היא העבירה את הכדור לצד השני של המגרש. אמרתי למזכיר המדינה בייקר: אנחנו את שלנו עשינו, עכשיו התור שלכם. תתמכו ביוזמה, תגייסו תמיכה ביוזמה, תנסו לגרום להיענות חיובית מצד העולם החיובי ליוזמה שלנו.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקרמת לשלום):

הוא אמר לך שזה חלום.

שר החוץ מ' ארנס:

חבר הכנסת מיעארי, כנראה לא הקשבת. אני קראתי דברי את התמיכה של מזכיר המדינה בייקר ביוזמה שלנו. כדי לקדם את היוזמה שלנו, חשוב שהיא תזכה לתמיכה מרבית בעולם, אבל חשוב שלא יינקטו צעדים שיחזקו את מעמד אש"ף ויעניקו לארגון טרור זה הרגשה של הכרה ולגיטימיות, מכיוון שהמכשול העיקרי לקידום השלום הוא אש"ף.

לא עובר יום שבו לא נרצח ערבי פלשתיני ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה על-ידי אש"ף.

צדלי בטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

וגם על-ידי צה"ל.

היו"ר ר' פנחסי:

תודה לחבר הכנסת רענן כהן. הצעה אחרת לחבר הכנסת מיכאל בריזר, המציע להעביר לוועדה את ההצעה של חברת הכנסת גאולה כהן.

סליחה, אדוני השר, שכחתי לשאול קודם — יש גם ההצעות של חברי הכנסת רפאל איתן ואברהם רכיץ. אני מבין שגם הצעות אלה אתה מציע להסיר, כי הם באופוזיציה. אני אומר זאת למען הסר ספק.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כמה הצעות אחרות יש?

היו"ר ר' פנחסי:

כל חבר כנסת רשאי להציע הצעה אחרת. נכון לרגע זה יש עוד שלוש הצעות. בבקשה, חבר הכנסת מיכאל בריזר, במסגרת שלוש דקות.

מיכאל בריזר (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כדבר אחד אני מסכים עם שר החוץ — ככך שבמידה מסוימת הוא החזיר את דבריו של השר בייקר לפרופורציה המתאימה. השר בייקר טעה. הוא טעה בשני מישורים. הוא טעה בעיתוי ובמיקום של דבריו, שכן הוא באמת ניסה לכוון לוועידת קולבנקה, ופגע במרכז הליכוד. זו היתה השגיאה, כי בתקופה שבה נוצרת רקמה שבירה מאוד, רגישה מאוד, של הסכמה פחות או יותר לאומית לגבי הליכה לבחירות — דווקא אז בחר לכוון את חציו למטרה הלא-נכונה.

כדבר נוסף טעה השר בייקר — משום כך אני חולק גם על כן סיעתי, חגי מירום, שאמר שהיה מכניס אותו למפלגת העבודה. נדמה לי, שהשר בייקר דיבר דווקא כאיש ליכוד. כי מנוסחה אחת אני, כחבר תנועת העבודה, נעלבתי מאוד. הוא אמר שהגיע הזמן שישיראל תונח את החלום על ישראל — הגדולה, או על ישראל השלמה. האם זה חלום של ישראל? — זה חלום של הליכוד. זה לא חלום של מדינת ישראל. אני מתפלל על שאחרים לא התייחסו לכך. חבר הכנסת מירום, ידידי, האם זה חלומה של מפלגת העבודה? האם זה חלומה של חצי הבית הזה? ארץ-ישראל הגדולה והשלמה? זה חלום של הליכוד. אינני מקבל את החלום הזה.

שבח וייס (המערך):

"בייקר" זה אופה. אם יבואו אלינו, זאת תהיה מאפייה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

מיכאל בריזר (המערך):

אינני מקבל את החלום הזה, ואינני מקבל שזוהי ממשלת ליכוד, כשם שאינני מקבל את דבריו שר החוץ כסיכום דבריו, שאמר שנמשיך להתיישב בכל חלקי ארץ-ישראל. אדוני, אינך מדבר בשם הממשלה, אתה מדבר בשם הליכוד. אני מצטער מאוד, ויש פה מחצית ממשלה שאיננה חושבת כמך.

ראובן ריבלין (הליכוד):

בהסכם הקואליציוני מופיעות התנחלויות.

מיכאל בריזר (המערך):

אני מכיר את ההסכם הקואליציוני. אני יודע בריוק מה אומר ההסכם הקואליציוני, אני יודע מה אומרת תנועתי לגבי גבולות הביטחון. מר בייקר היה אולי חוסך מעצמו את כל הנאום הזה, אילו ידע איזו תשפוכת יעלו פה דבריו. שמעתי פה את הדי פעמיהם של מלכים, נסיכים וקדרשים שהילכו

עלידי חבר הנהלת הקואליציה לתקן את הצעתו. אני מציע להעביר לוועדה את ההצעות לסדרהיום של כל חברי הקואליציה, ולהסיר מסדרהיום את ההצעות של כל החברים שאינם בקואליציה.

היו"ר ר' פנחסי:

זאת אומרת, אם אני מבין נכון, את ההצעות של חברי הכנסת גאולה כהן ורחבעם זאבי אתה גם כן מציע להסיר מסדרהיום.

שר החוץ מ' ארנס:

כן.

היו"ר ר' פנחסי:

חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (המערך):

אני מבקש להסיר את ההצעה של חברי, חבר הכנסת זאב בנימין בגין, כי לדעתי אין בדבריו תרומה לקידום מהלך השלום. נהפוך הוא, כתנאי הזירה במזרח התיכון הוא ממשך לדבוק בארץ-ישראל הגדולה, מדבר על פעמי משית, ארץ נחלת אבות. גישתו מתעלמת מן המציאות הקיימת במזרח התיכון. חבר הכנסת בגין, אני עצמי מתנגד להקמת מדינה פלשטינית במזרח התיכון; אני מתנגד לחזרה לגבולות 1967; אני רואה את ירושלים כבירה הנצחית של העם היהודי, אבל חבר הכנסת בגין חייב לחזור מן הגישה של ארץ-ישראל השלמה.

אני מצטער צער רב על הצהרתו האומללה של שר החוץ האמריקני ג'יימס בייקר, בפני השדולה היהודית בארצות-הברית, וגם על נוסח ההצהרה הבוטה. הצהרה זו נועדה לעולם הערבי יותר מאשר לממשלת ישראל. אומנם היא קיבלה תאוצה, והפכה לאמתלה אצל מנהיגי הליכוד על-מנת לסגת מהתוכנית המדינית, שכן גם כך היה להם קשה לקבלה. לצערי, מזכיר המדינה האמריקני נתן בדבריו תחמושת בידי מודעי ושרון לסיכול היוזמה המדינית של הממשלה.

דבריו של בייקר בנאומו אינם חורגים מעקרונות המדיניות של ארצות-הברית, כפי שביטא אותם הנשיא בוש. הדברים נשמעים בוטים יותר על רקע יוזמת השלום הישראלית ועל בסיס התקווה, שיוזמה זו בלמה את הסחף כיחסי ארצות-הברית-ישראל ושיפרה את דימויה של ירושלים כדעת הקהל היהודית והאמריקנית.

יש לזכור את כל דבריו בייקר, שאמר — ואני מצטט: "מחד גיסא, האינתיפאדה לא תשיג את מטרתה, וגם אם תומכת ארצות-הברית בממשל עצמי בשטחים, מדינה פלשטינית עצמאית לא תקום. מאידך גיסא", אומר בייקר בבירור, "הגיעה השעה להכיר בעיקרון של שטחים תמורת שלום, תוך התחשבות בצורכי הביטחון של ישראל על-פי החלטות 242 ו-338".

על שמיר להוביל את המהלך המדיני, או שייסוג ממנו באמתלה של הצהרות כאלה ואחרות. אנחנו רוצים לראות זאת בעוד כמה ימים. יכולתו לעשות זאת תיבחן קודם כול בתוך מפלגתו שלו, שכן מבחנו של מנהיג לאומי הוא ביכולתו לשכנע את תומכיו בצדקת דרכו ולגבור על יריביו במערכת.

אך אם שמיר הגיע כאמת ובתמים למסקנה, שאכן הגיעה השעה להכריז או להשיג את הפתרון האפשרי והרצוי, או אז מוטלת על שמיר ורביץ החובה לעשות הכול כדי להשלים את התוכנית כפי שהוצעה כאן, לפני שבוע, בכנסת. תודה.

חוברת כ"ה, ישיבה ס"ו
— הצעות לסדר-היום —

דברי מזכיר המדינה, מר בייקר, מעוררים אותנו לחשוב על הכוונה שמאחוריהם. הממשל בארצות-הברית עושה מאמצים גדולים כדי למצוא דרך ליישב את הסכסוך באזורנו, וקשה לומר שדברי מר בייקר חרמו לנו. הדבר גרם רק לתסיסה גדולה. קשה להבין איך דוברת של אמריקה, הגדולה במדינות, אומר לנו, לישראל, לעם ישראל, להפסיק אחת ולתמיד לחלום על ישראל הגדולה.

בהצהרת-בלפור היה משפט, שאמר: "למצוא פתרון לאוכלוסייה הערבית". ולמה כיוונה ההצהרה בדברים אלה? — לפלשתין של אז, אשר כללה גם את ירדן. ירדן לא היתה אז מדינה עצמאית. אחר כך ניתנה ירדן לערבים כמדינה עצמאית, ובזאת ניתן פתרון לאוכלוסייה הערבית.

מה גודלה של ירדן? — 96,000 קילומטרים רבועים. ומה גודלה של "ישראל הגדולה", זו הכוללת את השטחים שנכבשו במלחמת ששת-הימים? — לא יותר מאשר 27,000 קילומטרים רבועים. מה גודל האוכלוסייה של ירדן, שיש לה 96,000 קילומטר רבועים? — רק 1.6 מיליון נפש. מה גודל האוכלוסייה של "ישראל הגדולה", זו שלאחר מלחמת ששת-הימים, שיש לה רק 27,000 קילומטרים רבועים? — יותר מ-4 מיליוני נפש.

יבין מר בייקר למה גדולה התסיסה כאשר הוא קורא לנו להפסיק את החלום של "ישראל הגדולה". "ישראל הגדולה", גדולה בשטחה, גדולה היא גדולתה של ישראל וגדולה ישראל בגלל מה ששייך אותה על קדושתה. ולנו, לעם היהודי, עם עתיק יומין, לבוא ולומר: "אחת ולתמיד להפסיק את החלום הבלתי-מצויאותי על ישראל הגדולה"? — אנחנו בלתי-מצויאותיים? מי עוד כעם ישראל הגשים חלומות, שאחרים ראו בהם חלומות בלתי-מצויאותיים, אותם, כמו החלום לשוב לארץ-ישראל, לארץ הקודש — בשב"ה את שיבת ציון, היינו כחולמים. אין עוד עם כעם היהודי אשר לא נטש את חלומותיו. ומר בייקר מבקש מאתנו להפסיק את החלומות.

אפשר להבין את התסיסה בקרב העם היהודי וכל העולם היהודי בעקבות דברים אלה, שנאמרו על-ידי דוברת של הידידה באומות העולם, ארצות-הברית.

עד כמה שדברי מר בייקר כואבים לנו, חייב אני לומר, כי לאור המצב שלפנינו, ישראל הגדולה, לצערנו הגדול, מצטמקת, ועל זה כאבנו. אם שמענו מאנשי הצבא שמתוך 400 יישובים ערביים, אין לנו דריסת רגל ביותר מ-200 יישובים — על כך אנחנו צריכים להצטער, וזאת עלינו למנוע.

הגענו ליום-ירושלים — אל לנו לשכוח מה קורה בירושלים. כולנו אוהבים את ירושלים, כולנו מחבקים את ירושלים, אולי מחניקים אותה בחיבוקינו אלה. אבל, אל נשכח שהגענו, לצערנו הגדול, למצב שירושלים מחולקת. אל נתעלם מזה. ירושלים הנפכה קטנה ולא גדולה בשטחה. עלינו לתת את דעתנו על כך שירושלים מתחלקת, ואנחנו מידרדרים למצב מביש. צאצאי עלולים לשאול אותי — אבא, האם כך היה המצב בעיר העתיקה בסוף שנת התרפ"ט?

אם לא נאחו ונחצצים המתאימים החרפים הדרושים, מי יודע לאן נגיע. לא מר בייקר ודבריו מעניינים אותנו כרגע. מעניינים אותנו הצעדים שעלינו לנקוט כדי להבטיח את קיומנו בארץ קודשנו, בירושלים עיר קודשנו.

היו"ר ר' פנחס:
תודה לחבר הכנסת הרב פרוש. הצעה אחרת לחבר הכנסת שמעון שטרית, להצעתו של חבר הכנסת אברהם פורו.

בארץ-ישראל, בדבריו של חבר הכנסת זאבי ובדבריו של חבר הכנסת בגין, אני בכלל מודה לחבר הכנסת בני בגין, על שלא הזכיר את אבותינו שכנו את הפירמידות במצרים. מה חזרנופה לכל המיתוסים ולכל הלגנדות? הלא מדברים על מצב עכשווי.

היו"ר ר' פנחס:
חבר הכנסת בר-זהר.

מיכאל בר-זהר (המערך):
אני ביקשתי לדבר, כי קצה נפשי בנאומים האלה של גאולה כהן, קצה נפשי בסקנדלים שאת מעוררת יום יום.

היו"ר ר' פנחס:
אתה מבקש להעביר את ההצעה לוועדה?

מיכאל בר-זהר (המערך):
אל תפריע לי, בבקשה. אני אגיד את דברי. אני אסביר את דברי.

היו"ר ר' פנחס:
תסלח לי, זמןך חם. אנא, סיים.

מיכאל בר-זהר (המערך):
אל תתערב בתוך דברי. אני אסביר את דברי.

היו"ר ר' פנחס:
אבל זמןך חם.

מיכאל בר-זהר (המערך):
שמעתי את דבריך.

היו"ר ר' פנחס:
או, קיי, נא לסיים.

מיכאל בר-זהר (המערך):
אני מסיים.

אמרתי, שקצה נפשי בכך, שכל תופעה אנטי-לאומית את מוכנה לקבל — את המתנחלים שזוקקים אבנים על חיילי צה"ל וחוטפים נשק, את כל האנרכיה המתרחשת, הכול בשם איזו תפיסה, שאיננו שותפים לה. ואני רוצה להגיד זאת כאן, מפני שאינני יונה, אבל כבר נשבר לי, גאולה כהן — — —

גאולה כהן (התחיה):
חבל מאוד.

מיכאל בר-זהר (המערך):

ומשום כך אני מבקש להעביר את דבריך לוועדה, כדי שכל אחד מאתנו יוכל להגיד: כל ההופעות האלה שלך — מצד אחד הקמת שערוריות, ומצד שני בכינות בשם הקודש עם לגלוג עיניים לשמים — נשבר לנו מהן.

גאולה כהן (התחיה):
אתה נץ — — —

היו"ר ר' פנחס:

חברת הכנסת גאולה כהן, אנא. תודה לחבר הכנסת מיכאל בר-זהר.

הצעה אחרת להצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי לחבר הכנסת הרב פרוש, בבקשה.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי את רשות הדיבור כדי להציע, שגם הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי תידון בוועדת החוץ והביטחון.

מסוים בין החוכן המלא לבין הדיווחים שהגישו את הנושא של ויתור על חלום ארץ-ישראל הגדולה והפסקת ההתנחלויות ופתיחת כתיב-הספר ויצירת קשר עם הפלשתינים שיש להם זכויות מדיניות — זה הנוסח שלו בדברי הסיכום שלו — יש הבדל, אבל בסך-הכול אני חייב לומר שקשה לי לראות ריכוך כאשר קוראים את כל הנואם. ההדגשה בקטעים הקשים היא די ברורה.

אני רוצה לומר שלי יש תחושה קשה, משום שדברי בייקר עלולים להקשיח את העמדה של הצד הערבי. הם עלולים לתת איחוח לצד הערבי שהוא יכול לחכות עוד קצת, לא להסכים עכשיו לבחירות, לא להסכים להתחלת התהליך המדיני, ואולי האמריקנים ילחצו עוד יותר ויביאו לו הישגים גדולים יותר. לדעתי אין זה משנה אם הדברים נאמרו בזמן ועידת זוכנלוקה.

לכן, מכאן, חברי הכנסת, על הכנסת לשלוח מסר לדעת הקהל האמריקנית, שאם האמריקנים רוצים לקדם את התהליך המדיני, מן הדין שישתפו אתנו פעולה בתקופה הזאת לקראת התקרמות הדרגתית ונכונה, ולא בקפיצות דרך. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת שטרית.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מבקש מאדוני היושב-ראש להקפיד על כך שיש כאן הצעה להוריד הצעה ולא לנאום נאוים חדשים. שמענו 11 נאוים. אי-אפשר לנצל לרעה את ההליך הזה. תפעל, בבקשה, לשנות את התקנון. לפי התקנון אפשר להגיש הצעה אחרת.

היו"ר ר' פנחס:

סליחה, לתיקון, שמענו 15 הצעות, אבל זה התקנון — שכל חבר הכנסת רשאי, במסגרת 3 דקות, להציע הצעה אחרת. אנא, פעל לשינוי התקנון, זכותך. נכון לרגע זה אני חייב לפעול לפי התקנון. על-פי התקנון אפשר להציע הצעה אחרת.

רשות הדיבור לחבר הכנסת יאיר שפרינצק — להגיש הצעה אחרת להצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה. הוא מבקש להעביר את הנושא לוועדה. חבר הכנסת שפרינצק, לרשותך 3 דקות, ובתחילת דברך אמור את הצעתך.

יאיר שפרינצק (מולדת):

אני מציע להעביר את הצעת חבר הכנסת רפאל איתן לוועדת החוץ והביטחון.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הימים האלה הם באמת ימים טרופים. אין זו מליצה שהימים האלה הם ימים טרופים, ימים יש שיבוש דרך, סילוף מושגים הגובל בטירוף דעת. לרבים יש תחושה שהגענו לסוף הדרך, הקרקע נשמטת מתחת לרגלנו, הציניות נכשלה ואין לנו ברירה אלא לוותר על חלקים מארץ-ישראל ולהסתפק במדינה נסית, מדינת חסות התלויה בחסדי זרים.

שר החוץ האמריקני, ג'יימס בייקר, נתן ביטוי לתחושה הזאת כשאמר שהגיעה העת לוותר על החלום של ארץ-ישראל הגדולה. אומנם ייתה זו חוצפה מצדו לדבר אלינו כך, מה גם שאותם השטחים שלפי בייקר עושים את ארץ-ישראל למדינה גדולה אינם בגדר חלום או משאת נפש בלתי מציאותית, כי אם נמצאים בידינו ויש לנו היכולת המלאה לשמור עליהם.

אבל צדק אותו אמריקני שאמר לפני יומיים בטלוויזיה: מה הצעקה? הרי מר בייקר לא אמר שום דבר שלא נאמר כבר על-ידי חברים של המרכיב הראשי השני של ממשלת ישראל.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה — — —

היו"ר ר' פנחס:

מה אתה מציע?

שמעון שטרית (המערך):

אני מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת פרוז לדין בוועדה.

אדוני היושב-ראש, לפני שאני מתייחס לנאומו של מזכיר המדינה, מר בייקר, אני רוצה להעיר הערה אחת, שכל אדם העוקב אחרי ההתרחשויות בימים האחרונים, ולבו חרד גם לעמדתנו המדינית, גם לחוסנו החברתי, אינו יכול להתעלם מהדברים המתרחשים — אני מתכוון לך, שמתנחלים מרימים יד על אנשי צבא. שמתנחלים מעסיקים את צה"ל.

גאולה כהן (התחיה):

מה זה מתנחלים?

שמעון שטרית (המערך):

מתנחלים, כן.

גאולה כהן (התחיה):

מתנחלים בהכללה? כאשר אודי אדיב ריגל, אמרנו שכל חברי הקיבוץ מרגלים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — יש מליציות.

שמעון שטרית (המערך):

הם לא הרימו יד על קצינים של צה"ל.

גאולה כהן (התחיה):

מצאנו את הקורבן — המתנחלים.

שמעון שטרית (המערך):

חבר הכנסת ד"ר לנדאו, אני רוצה לומר לך, שכדברי כרוין המדיני, לפני כמה ימים, הבעתי דאגה מאותן תופעות. ואני אומר לכם, שהתופעות האלה פוגעות קודם כול בנו, ביכולתנו לעמוד בתקופת משבר קשה.

קראתי כעיון רב את הנואם של מזכיר המדינה בייקר. למרות כל הדברים האישיים בנאומו — למשל, כשהציג את בנו לפני המתכנסים בשדולה היהודית, וסיפר עד כמה הוא אוהב את האחרים — דבריו מאוד תקיפים. הקטעים שמתייחסים לישראל הם חדים ואין אפשרות להקהות את עוקצם ואת חריפותם. דווקא בתקופה זו — ותקרא לזה מתנחלים, או תושבי אשדוד, או תושבי אשקלון, או תושבי מעלה-אדומים, אני בחרתי להתייחס למתנחלים, משום שהם העוז להרים יד על קציני צה"ל בגלוי, כאילו זה לגיטימי — כל מי שמתייחס היום להתרחשויות הללו לא יכול שלא להיות חרד למה שקורה.

אני חושב שזה לא רק מחליש אותנו מבחינה מדינית ואת יכולתנו להתמודד בתקופה קשה, זה גם מעסיק את צה"ל, גם מסט את מרכז תשומת הלב, במקום להתמודד עם ההתקוממות — ויש התקוממות, בכל הצורות ובכל הדפוסים ובכל החריפות.

לכן, אדוני היושב-ראש, הייתי חייב לומר את הקטע הזה, משום שהוא כנפשונו, דווקא משום שנמצאים אנו בתקופה קשה.

לגבי דברי בייקר: אדוני היושב-ראש, אומנם יש הבדל

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הטלוויזיה נעלמה.

שבח וייס (המערך):

איזה קשר יש ביני לבין הטלוויזיה? אין ולא היה מעולם.
פה טעית טעות שלא מתאימה לווחק שלך בכית.

דן תיכון (הליכוד):

שבח וייס (המערך):

אני לא עושה חשבונות עם חברים. חבר הכנסת צירלי
ביטון העיר לי הערה. הוא טעה לגבי טעות טוטלית לאורך כל
הדרך. פשוט הוא התבלבל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעיר הערה
קצרה. כל זה יארך דקה, דקה וחצי. קודם כול חברי, חבר
הכנסת ריבלין. אתה אמרת שהנושא מוצא. אני מודיע לך,
שהנושא הזה כולו מוצא בשבוע שעבר, וכשום נאום לא היה
כאן שום חידוש. החידוש היה בכך שזה הועלה במליאה ושר
החוץ, ששב בינתיים משליחותו, היתה לו הזדמנות להשיב.
ההערה הזאת היתה קודם כול נכונה לגבי ההצעות עצמן, ולא
רק לגבי הצעות אחרות.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם היתה הזדמנות לך ולחבר הכנסת ריבלין להחליף
דעות.

שבח וייס (המערך):

בוודאי. הערה שנייה, כל חבר כנסת מתמודד בכית הזה על
האפשרות להביא לידי ביטוי את דבריו. כיוון שיש חברי כנסת
רזיזים שמצליחים להיות תמיד ראשונים בהגשת הצעה
לסדר-היום, יש חברים שמתכבאים באמצעות הצעה אחרת. זה
חלק מהווי הבית.

אני דווקא רוצה לחדש לך משהו. אני לא צריך לומר שום
דבר לגופו של הדיון. אני רוצה להציע לשר החוץ, ובהזדמנות
אחרת גם לשרי ממשלה אחרים, לא להוריד מסדר-היום הצעות
על-פי החלוקה של אופוזיציה וקואליציה אלא על-פי החלוקה
של עמדות שהן תומכות בעמדת הממשלה או לא. ניסיתי
לבחור מסל העמדות הקרובות לעמדות הממשלה את עמדותי
של חבר הכנסת רביץ. הוא אומנם כאופוזיציה, אבל בעניין הזה
יש תמיכה בעמדת הממשלה. אגב, גם למפ"ם ור"צ, בעניין הזה
יש תמיכה מסוימת, אם כי מסויגת. אבל אצלו היא ממש זהה
לעמדת הממשלה.

אני ממליץ שזו תהיה שיטה. היא הגיונית, היא נכונה
מבחינה פרלמנטרית, היא נכונה מבחינה פוליטית, היא לא
פוגעת במבנה הקואליציוני.

ראובן ריבלין (הליכוד):
השר התכוון להשאיר אותה.

שבח וייס (המערך):

לא, אני מרבה דווקא על סלקטיביות, אבל מסוג כזה. אני
מנסה באמצעות הצעה אחרת שלי להצביע על השיטה ועל
הרעיון בתקווה שיאומצו, וגם לאפשר להצעה של חבר הכנסת
רביץ להידון בוועדה. תודה רבה.

היו"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס.
חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. יש לנו כמה הצעות

אכן, זו הבעיה. הבעיה היא בעיה יהודית. שורש הרע הוא
לא בלחצים החיצוניים כי אם בחולשה הפנימית, התרופפות
החוסן המוסרי ואובדן האמונה. כאשר אני אומר אובדן
האמונה אינני מתכוון רק לאמונה בצדקתנו, שיפי הנפש
שוקדים יום יום לערער אותה, בייחוד בקרב הנוער, כי אם גם
ובעיקר להכרה הרציונלית שישראל די חזקה כדי להתנגד
ללחצים ולדחוחות תכתיבים.

רכותי חברי הכנסת, נגעתי בנושא הזה של יחסי הגומלין
בין ישראל לבין ארצות-הברית באחת הישיבות הקודמות של
הכנסת. טענתי, אם כי במסגרת זמני הקצר לא יכולתי להוכיח,
שהנחה כי קיים פער גדול בתלות ההדדית של ישראל
וארצות-הברית, כלומר שישראל תלויה בארצות-הברית לאין
שיעור ואין לה ברירה אלא לקבל תכתיבים ממנה, למעשה
רחוקה מאוד מן המציאות. למעשה הפער הרבה יותר קטן,
וארצות-הברית תחשוב אלף פעמים לפני שהיא תחליט לנקוט
סנקציות נגדנו, אם נסרב לקבל את תכתיביה.

אני מבקש להדגיש שנושא מאזן התועלת הוא נושא חשוב
ביותר וראוי שנעסוק בו. אני מציע להעביר את הדיון בשאלה זו
לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת שפרינצק.

הצעה אחרת להצעתו של חבר הכנסת חנן פורת — מאת
חבר הכנסת תופיק טובי. אני לא חושב שזה נכון, חבר הכנסת
תופיק טובי — היתה לך הצעה לסדר-היום, דיברת למעלה
מ-10 דקות — שאתה גם צריך לנצל את הזכות להצעה אחרת.
אבל נאמר לי שעל-פי התקנון אתה רשאי לעשות כן. אני חושב
שצריך לבדוק את התקנון, האם זה נכון שחבר הכנסת גם יציע
הצעה לסדר-היום וגם יציע הצעה אחרת להצעה של חבר כנסת
אחר, אבל בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני יודע, ומעולם לא השתמשתי בזכות הזאת. היות
שהשר הזכיר אותי מקרב כל המתווכחים בנושא מסוים, אני
מבקש לומר שני משפטים.

היו"ר ר' פנחס:

בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע להסיר את
הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת מסדר-היום. נכון, לא ראיתי
בכנסת את המפה שדיבר עליה השר ארנס. אבל אני שמעתי על
כמה חלומות מפי השר ארנס כיום. שמעתי על חלומות
מוצהרים, ולפי הגיון חלומותיו יש לו גם חלומות נסתרים.
החלומות המוצהרים מגיעים כיום לסיפוח השטחים הכבושים
— הגדה המערבית, רצועת-עזה — וקודם לכול ירושלים
הערבית והגולן. זה היום, ומחר יגלה לנו השר עוד חלום על
שתי גדות לירדן, על הגדה המזרחית. חלומות מוצהרים
ונסתרים אלה הם הרבה יותר מסוכנים ממה דמיונית.

אסונה של ישראל הוא, שיש כיום כראשה כעלי חלומות
בלהות מהסוג הזה שעלולים להבעיר עוד מלחמה, אם ימשיכו
לחלום אותם. יפסיקו קברניטי המדינה לחלום חלומות בלהות
מהסוג הזה לפני שיוליכו את ספינת ישראל לתהום.

היו"ר ר' פנחס:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק טובי. הצעה אחרונה,
להצעתו של חבר הכנסת אברהם רביץ. מאת חבר הכנסת שבח
וייס, בבקשה. הוא אחרון המציעים במסגרת שלוש דקות.

הצעת השר היא להעביר לוועדה ויש הצעה אחרת להסיר
ההצבעה היא אלקטרונית. מי שהוא בעד הצעת השר לוחץ
על כפתור בעד. מי שרוצה להימנע, ילחץ על כפתור נמנע.
מי שרוצה להצביע נגד, הכוונה להסיר, לוחץ על כפתור נגד.
אנחנו עוברים להצבעה. בבקשה להצביע.

ה צ כ ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא
שהעלה חבר הכנסת ז"ב בגין
לוועדה — 19
- בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום — 4
- נמנעים — 3
- ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת ז"ב בגין לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת בגין עוברת לוועדת
החוץ והביטחון כהצעת השר.

אנחנו עוברים להצעת חבר הכנסת חגי מירום. יש לנו
הצעה אחת בלבד, כהצעת השר, להעביר לוועדה. ההצבעה
היא מי בעד, מי נגד. נא להצביע.

ה צ כ ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא
שהעלה חבר הכנסת ח' מירום
לוועדה — 21
- נגד — 4
- נמנעים — 1
- ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת ח' מירום לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת חגי מירום עוברת
לוועדת חוץ וביטחון.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת יוסי
שריד. הצעת השר היא להסיר, או לרדן במליאה כהצעת המציע
עצמו, חבר הכנסת יוסי שריד. להסיר זה בעד. דיון במליאה
זה נגד.

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ר' פנחסי:

להסיר כהצעת השר, בעד. כך אמרתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

ההצעה של חבר הכנסת היתה ראשונה וצריך להצביע
עליה.

היו"ר ר' פנחסי:

סליחה. תיקון. מי שהוא בעד דיון במליאה כהצעת המציע,

לכל הצעה. קודם כול נשאל את המציעים אם הם מסכימים
להעביר את הנושא לוועדה.

חבר הכנסת בגין?

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מוסמך להודיע שהוא מסכים.

היו"ר ר' פנחסי:

מסכים. חבר הכנסת חגי מרום? לא נוכח.

שכח וייס (המערך):

הוסמכתי עליהם להודיע שהוא מסכים.

היו"ר ר' פנחסי:

הוא מסכים. חברת הכנסת גאולה כהן, האם את מסכימה
שהצעתך תעבור לוועדה?

גאולה כהן (התחיה):

מסכימה.

היו"ר ר' פנחסי:

מסכימה. חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

היו"ר ר' פנחסי:

מסכים. חבר הכנסת פרוז, האם אתה מסכים שהצעתך
תעבור לוועדה?

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

מסכים.

היו"ר ר' פנחסי:

תודה. חבר הכנסת רפאל איתן? אינו נוכח.

חבר הכנסת חנן פורת?

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

הוא הסמיך אותי לומר שהוא מסכים.

היו"ר ר' פנחסי:

הוא מסכים להעביר לוועדה. חבר הכנסת רביץ? אינו
נוכח.

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. לפני כל הצבעה אומר

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אותי לא שאלת — — —

היו"ר ר' פנחסי:

אף אחד לא הציע להעביר את הצעתך לוועדה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ר' פנחסי:

את זה לא חייבים לשאול. את זה מעמידים להצבעה.

קריאות:

היו"ר ר' פנחסי:

אנחנו נצביע אחד אחד, מאחר שיש כאלה שרוצים
להצביע על זה כך ועל זה כך. שב, שב.

אנחנו מצביעים תחילה על הצעתו של חבר הכנסת בגין.

חבר הכנסת יוסי שריד, יצביע בעד. מי שרוצה להסיר, כהצעת השר, יצביע נגד. נא להצביע.

יוסף גולדברג (הליכוד):
עוד פעם אחת.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
המסוף לא עובר.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
המסוף של וירשובסקי לא עובר.

היו"ר ר' פנחסי:
הוא עובר. לפי התוצאות, היו 27 משתתפים. סימן שזה עבד.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
צריך לחזור עוד פעם אחת על ההצעה על ההצעה של חבר הכנסת שריד.

היו"ר ר' פנחסי:
לא חוזרים. הודעתי את התוצאות, ולא חוזרים. הודעתי שההצעה הוסרה מסדר-היום.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אני מבקש להוסיף לפרוטוקול, שאני מצטרף להסרה מסדר-היום.

היו"ר ר' פנחסי:
אייאפשר, זו הצבעה אלקטרונית וכל אחד מצביע לפי מקום מושכו. ההפרש היה 4 מול 18, ולכן גם אם תוסיף את קולך, הוא לא ישנה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
כשביל הפרוטוקול, שידעו.

היו"ר ר' פנחסי:
חבר הכנסת יאיר לוי, אנא, כבר נרשם מה שאמרת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת תופיק טובי. מי בעד דיון במליאה — יצביע בעד, מי בעד הסרה מסדר-היום — יצביע נגד.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
שהעלה חבר הכנסת ת' טובי לדיון
בוועדה 5 —

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת 23 —

נמנעים 1 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ת' טובי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:
אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת תופיק טובי הוסרה מסדר-היום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי. יש לנו שתי הצעות: להסיר מסדר-היום ולהעביר לוועדה. מי בעד דיון בוועדה — יצביע בעד. מי בעד? מי נגד?

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לכלול את הנושא
שהעלה חבר הכנסת י' שריד
בסדר-היום 4 —

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום 18 —

נמנעים 1 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' שריד בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת יוסי שריד הוסרה מסדר-היום.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן. יש הצעת השר להסיר ויש הצעה להעביר לוועדה. מי שהוא בעד דיון בוועדה יצביע בעד, מי שרוצה להסירה יצביע נגד. כבקשה להצביע.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
שהעלתה חברת הכנסת ג' כהן
לוועדה 10 —

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום 18 —

נמנעים 2 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלתה חברת הכנסת ג' כהן בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן הוסרה מסדר-היום.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת יאיר צבן. יש הצעה לדון במליאה ויש הצעה להסיר מסדר-היום. נא להצביע.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לכלול את הנושא
שהעלה חבר הכנסת י' צבן
בסדר-היום 6 —

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום 18 —

נמנעים 1 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' צבן בסדר-היום נתקבלה.

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' פורז בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחס:

אני קובע, שהצעתו של חבר הכנסת פורז הוסרה מסדר-היום.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת מיעארי. מי בעד דיון במליאה, כהצעתו? מי בעד הסרת ההצעה?

יהושע מצא (הליכוד):
פעמיים נגד.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' מיעארי בסדר-היום של הכנסת

5 —

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת

24 —

נמנעים

3 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' מיעארי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחס:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת מיעארי הוסרה מסדר-היום.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן. מי בעד דיון בוועדה — יצביע בעד, מי בעד הסרה — יצביע נגד.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני רוצה להודיע הודעה.

היו"ר ר' פנחס:

תיכף אתן לך להודיע את הודעתך, שתירשם בפרוטוקול.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' איתן לדיון בוועדה

8 —

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת

21 —

נמנעים

1 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' איתן בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחס:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן הוסרה מסדר-היום.

חבר הכנסת צ'רלי ביטון, מה רצית להודיע?

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי לדיון בוועדה

12 —

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת

18 —

נמנעים

1 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחס:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי הוסרה מסדר-היום.

קריאות:

וירשובסקי הצביע בעד.

יהושע מצא (הליכוד):

גנדי מוחה על כך שוירשובסקי הצביע בעד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא מוחה.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, הערתי על כך שאי-אפשר לתקן. אפילו בכספומט, אם יש טעות אפשר לתקן. כאן, בהצבעה בכנסת, אי-אפשר לתקן.

היו"ר ר' פנחס:

חברי הכנסת, נכון לרגע זה, זה המצב.

פסח גרופר (הליכוד):

הם טעו.

היו"ר ר' פנחס:

חבר הכנסת שטרית, את הצעתך צריך להעביר למחלקת המחשב. אני לא אוכל לתקן את זה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אינני מוכן שבטעות ירשמו שהייתי בעד משהו שאני כל כולי נגדו.

היו"ר ר' פנחס:

חבר הכנסת וירשובסקי, הודעתך עכשיו נרשמה בפרוטוקול, ואכן הדבר תוקן על-ידי ההודעה שלך. אני מבקש לא להפריע באמצע ההצבעה.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת אברהם פורז. מי בעד ההצעה להעביר אותה לדיון בוועדה? מי בעד הסרה — יצביע נגד.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' פורז לדיון בוועדה

10 —

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת

19 —

נמנעים

2 —

- נגד — 5
- נמנעים — 1
- ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' עזרן לדיון בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת עזרן עוברת לוועדת החוץ והביטחון לדיון, לפי הצעת השר.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת רביץ, מי בעד דיון בוועדה — יצביע בעד, מי בעד הסרה — יצביע נגד.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' רביץ לדיון בוועדה — 12
- בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 14
- נמנעים — 5

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' רביץ בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת רביץ הוסרה מסדר-היום.

אנחנו עוברים לאחרון המציעים, חבר הכנסת הלפרט, מי בעד דיון בוועדה — יצביע בעד, מי בעד הסרה — יצביע נגד, נא להצביע.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ש' הלפרט לדיון בוועדה — 23
- בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 5
- נמנעים — 3

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ש' הלפרט לדיון בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת הלפרט הועברה לוועדת החוץ והביטחון לדיון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית שלום ולשוויון):
אני רוצה להודיע, שטעיתי בהצבעה. הצבעתי בניגוד לעמדה שלי, הצבעתי בעד במקום להצביע נגד.

היו"ר ר' פנחסי:

בסדר, זה נרשם בפרוטוקול.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת, מי בעד דיון בוועדה — יצביע בעד, מי להסרה — יצביע נגד, נא להצביע.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' פורת לדיון בוועדה — 20
- בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 10
- נמנעים — 1

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' פורת לדיון בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת חנן פורת מועברת לוועדת החוץ והביטחון, לפי הצעת השר.

אנחנו עוברים להצביע על הצעתו של חבר הכנסת דראושה, מי בעד דיון במליאה — יצביע בעד, מי בעד הסרה — יצביע נגד.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ע' דראושה בסדר-היום של הכנסת — 5
- בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 23
- נמנעים — 3

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ע' דראושה בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' פנחסי:

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת דראושה הוסרה מסדר-היום.

אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת יוסף עזרן, יש הצעה אחת: בעד דיון בוועדה או נגד, מי בעד — יצביע בעד, מי נגד — יצביע נגד.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' עזרן לדיון בוועדה — 25

ז. הצעת ועדת הכספים בדבר חלוקת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 6), התשמ"ט — 1989 *

הי"ר ר' פנחס:

לכן אני מוחה על שאותה ממשלה לא שמה לב לעניין, ונתנה לו להתגלגל לאן שהתגלגל, ולא חסכה מאתנו את המשבר הענק שפוקד עכשיו את כלכלת ישראל.

טוב עושה יושב-ראש ועדת הכספים שהוא מפריד. אני יכול להבטיח לו, שהדיון על התיקון המונח על שולחן הוועדה, שהתחל לפני כמה ימים, כמדומני ביום חמישי, יימשך מעבר למושב הזה של הכנסת, שכן זה תיקון מהותי, ההופך ומשנה סדרי בראשית.

אני מציע להאריך את ההשגחה של החקיקה הראשית, של החוק עצמו, ובוועדה נדון על אורך פרק הזמן שבו איננו מפעילים את החוק. תודה.

הי"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. אחרון הדוברים — חבר הכנסת שמעון שטרית, במסגרת חמש דקות.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אומר את דברי בלי היסוס — הנושא שלפנינו מעורר שאלה מאוד מרכזיות של ציות לחוק. בדרך כלל נוהגים לדבר על ציות לחוק רק כאשר האורח אינו מצייח לחוק. במקרה הזה היתה כוונה, שהעניין יוסדר בלי לגרום לכך שגופים יפירו את החוק. אבל, כתוצאה משגגה, אולי מתוסר תכנון או מחוסר תשומת-לב, אנחנו נמצאים היום במצב זה.

עליתי לדון כדי להביע מחאה באזוני הגופים המאורגנים של הממשל, מממשלת ישראל וגם כנסת ישראל. אני מקבל על עצמי חלק מאחריות הזאת, אם כי באותה תקופה לא היה החוק הזה בתודעה שלי — הייתי אז במילואים, ויש לי טענה מסוימת להגנתי, אבל, כפי שאמרתי, גם אני נושא באחריות באופן מוסדי. מה שקרה מעורר סימני שאלה: יש כל כך הרבה מועדי יעד ברשימות שלנו שצריך לטפל בהם, האם הם מטופלים?

אני מבין שזאת סיטואציה חריגה ואנחנו מנסים לפתור אותה על-ידי הפרדה, על-פי סעיף 121, אבל נדמה לי שאנחנו לא יכולים לעבור על כך לסדר-היום.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מציע ליושב-ראש ועדת הכספים להפקיד בידי היועצים שלנו בוועדת הכספים משימה מאוד רצינית, לעשות בדיקת-בית, שמה מסתתר לו באיזה מקום חטא נוסף על החטא שהיום אנחנו מנסים לטפל בו ולחקן אותו, כדי שלא תבוא על ידנו עוד תקלה מן הסוג הזה, שאיננה לכבוד הכנסת ואיננה לכבוד הממשלה. תודה רבה.

הי"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת שמעון שטרית. האם יושב-ראש הוועדה רוצה להשיב? בבקשה.

אברהם שוחט (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לחבר הכנסת שטרית — אני אבקש ממזכיר הוועדה ומחיועץ המשפטי של הוועדה לבדוק אם אכן יש סיטואציות דומות עם חוקים אחרים. אני מקווה שלא. אם יש סיטואציות כאלה — הדבר יתוקן.

הי"ר ר' פנחס:

אדוני היושב-ראש, אתה עומד על כך שתהיה עכשיו הצבעה או שאתה מבקש לדחותה?

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת ועדת הכספים, על-פי סעיף 121 לתקנון הכנסת, בדבר חלוקת הצעת חוק, ימסור את ההודעה ליושב-ראש ועדת הכספים, אברהם שוחט. בבקשה.

אברהם שוחט (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על-פי סעיף 121 לתקנון, רצוני להציע חלוקה להצעת החוק, אשר אושרה במליאה בקריאה ראשונה והועברה לוועדת הכספים.

ועדת הכספים החלה בדיונים בהצעת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 6), התשמ"ט — 1989, והיא מעריכה שהיא חסיים אותו לפני צאת הכנסת לפגרה. החוק יקבע הגבלות חדשות לסך כל אמצעי השליטה בחאגידים ריאליים שתאגיד בנקאי יהיה רשאי להחזיק, והוראות מעבר לגבי תאגידים בנקאיים המחזיקים מכבר באמצעי שליטה כאלה.

הרשות הנתונה לתאגידים המחזיקים האלה להמשיך ולהחזיק באמצעי השליטה שהיו בידיהם כאשר נתקבל חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א — 1981, רשות זו פקעה לפני חודשיים. בשלב זה של דיוני ועדת הכספים היא מבקשת אפשרות לפצל את החוק המוצע ולהביא לפני הכנסת נוסח, שיבטיח שהתאגידים המחזיקים לא יהיו בגדר עוברים על החוק, והם יוכלו להמשיך ולהחזיק באמצעי השליטה, לפי ההסדר הקיים משנת 1981, עד המועד שייקבע לפי המועד המסוער לסיום דיוני הוועדה, אשר כאמור תעשה כל מאמץ כדי לסיים את התהליך עד תום מושב זה.

הי"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת אברהם שוחט. רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שמתקנים כאן טעות שנעשתה על-ידי היועצים המשפטיים של הממשלה, אולי שמרד האוצר.

היתה כאן שגיאה בחקיקה, שכן מדובר בחוק הבנקאות, שהוצג על-ידי חבר הכנסת בדימוס, יגאל כהן-אורגד, ב-1981. מאז נדחתה הפעלת החוק למעשה עד 31 במרס 1989. פעם אחת נדחתה ההפעלה בחצי שנה, ופעם אחרת — בשנה, וחוזר חלילה.

בין הדחיות הוכנס על-ידי הממשלה סעיף נוסף, שאינו רלבנטי כוזה הרגע. לכן משפג תוקפו של הדיחוי, ב-31 במרס 1989, הפרדת העסקים של הבנקים צריכה היתה להיכנס לתוקף במסגרת חוק. אבל לא שמנו לב — חלק מאתנו היה בחוץ-לארץ — והתחלנו לדון בתיקון לחוק, בלא שהארכנו את ההתייחס של החוק הקודם. משהסבנו את תשומת-לבנו לכך כמה חברים, אנחנו עושים זאת היום במליאה.

השאלה החשובה ביותר שצריכה להישאל, ועליה אין תשובה, ומן הראוי שהכנסת תיתן דעתה לנושא הזה — מה היה קורה למדינת ישראל אילו נכנס החוק הזה לתוקפו ב-1981? התשובה היא מעניינת, שכן אילו התחל החוק הזה בשעתו, קרוב לוודאי שכמה משברים בשוק הכספים, כמה מתהליכי הרויסוס וההפסדים הגדולים שנגרמו לממשלה מאז ועד עתה, היו נחסכים מן המשך.

חוברת כ"ה, ישיבה ס"ו, כ"ד באייר התשמ"ט (29 במאי 1989)
 — הצעת ועדת הכספים בדבר חלוקת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 6) —

ה צ כ ע ה

בעד הצעת ועדת הכספים בדבר
 חלוקת הצעת החוק — 4
 נגד — אין
 נמנעים — אין
 הצעת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת
 חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 6).
 התשמ"ט — 1989, נתקבלה.

אברהם שוחט (יו"ר ועדת הכספים):
 כהחלט, נצביע עכשיו.

היו"ר ר' פנחסי:
 במספר זה של הנוכחים?

אברהם שוחט (יו"ר ועדת הכספים):
 כהחלט.

היו"ר ר' פנחסי:
 הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ר' פנחסי:
 חברי הכנסת, בעד החלוקה — 4, נגד — 0, נמנעים — 0.
 אני קובע שהצעה לחלק את החוק נתקבלה.
 חברי הכנסת, הישיבה הבאה מחר, יום ג', בשעה 16:00.
 ישיבה זו נעולה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת ועדת
 הכספים על-פי סעיף 121 לחקון הכנסת בדבר חלוקת הצעת
 החוק.

הישיבה ננעלה בשעה 20:20.